

Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye Központi Igazgatás

1042 Budapest, Deák Ferenc u. 93.
Tel.: 231-6010, 231-0000 Fax: 390-4370

Átfogó értékelés

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata 2024. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységéről

Tartalomjegyzék

1. Bevezető – tartalmi követelmények, előírások	3
2. Demográfiai folyamatok	5
2.1. Idősek helyzete	8
2.2. Gazdasági helyzet	10
2.3. Társadalmi helyzet	12
2.4. Lakáshelyzet	14
3. Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat támogatáspolitikája	18
4. Újpesti Önkormányzati Bölcsődék Intézménye	25
5. Gyermekjólét és gyermekvédelmi gondoskodás	28
5.1. Család- és Gyermekjóléti Központ gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatai 29	
5.1.1. Az intézmény személyi és tárgyi feltételei	29
5.1.2. Tárgyi feltételek	30
5.2 A Család- és Gyermekjóléti Központ által nyújtott szolgáltatások	31
5.3 A Család- és Gyermekjóléti Központon belül folyó szakmai együttműködés	34
6. Észlelő- és jelzőrendszer működtetése, szakmai kapcsolatok	43
6.1. A jelzőrendszeri együttműködés értékelése	43
6.2. Újpesti oktatási intézmények gyermekvédelmi tevékenysége	63
6.3. „Aranyhíd” Gyermek Átmenti Otthona	69
7. Összefoglaló	79

1. Bevezető – tartalmi követelmények, előírások

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése¹ (a továbbiakban: Gyvt.) értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31. napjáig átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testület jóváhagyását követően a gyámhatóságnak megküld. Az átfogó értékelés tartalmi követelményeit a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló kormányrendelet szabályozza [149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 10. melléklete]. Ennek tartalma az alábbiak szerint alakul:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0–18 éves korosztály adataira.
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - b. egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - c. gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - a. gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
 - b. gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
4. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
5. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciós elképzelések).

¹ Gyvt. 96. § (6) bekezdés: A települési önkormányzat és az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig – a külön jogszabályban meghatározott tartalommal [149/1997 (IX. 10.) Korm. rendelet 10. számú melléklet] – átfogó értékelést készít. Az értékelést – települési önkormányzat esetén a képviselő-testület általi megtárgyalást követően – meg kell küldeni a gyámhatóságnak. A gyámhatóság az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet a települési önkormányzat, illetve az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv felé, amely hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a gyámhatóság javaslatait és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

6. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
7. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

Az Átfogó értékelés Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatala köztisztviselői, és Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye munkatársainak írásos anyagai, valamint Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye Család- és Gyermekjóléti Központ által működtetett jelzőrendszer tagjainak beszámolóí alapján készült el.

A beszámolóban található tevékenységek illeszkednek továbbá a 2023-2026-os időszakra elfogadott Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Gyermek- és Ifjúsági Stratégiájához és Cselekvési Tervéhez, illetve Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiójához az alábbi célkitűzésekben:

- Esélyegyenlőség
- Partnerség, együttműködés, közös cselekvés
- Fenntarthatóság
- Proaktív szemlélet
- Belső szakmai napok létrehozása, ahol szakmai megbeszélések, esetmegbeszélések, probléma- és esetfeldolgozások, szupervízió valósul meg.
- A jelzőrendszer részéről érkező jelzések számának emelkedésével a korai jelzések számának emelése.
- Az előző tanéveknek megfelelően kialakított és működtetett tevékenységek folyamatos fenntartása az adott tanévnek megfelelően.
- Az érintett Intézményekben megkezdett preventív csoportfoglalkozások folytatása.
- Tevékenységük, preventív foglalkozásaik propagálása a kevésbé nyitott intézmények számára.
- Jelzőrendszeri tagokkal való szoros együttműködés.
- Szülőcsoportok megszervezése és megvalósítása.
- Munkacsoportunk megjelenése az online térben (is).
- Óvodai és iskolai szociális tevékenységhez kapcsolódó plusz szolgáltatások bevonása (civil szervezetek).
- A csoportfoglalkozásokhoz használt, már meglévő eszközök bővítése, specifikus játékok beszerzése.
- A kerületi programokban való aktív részvétel.
- Szakmai továbbképzéseken való részvétel.

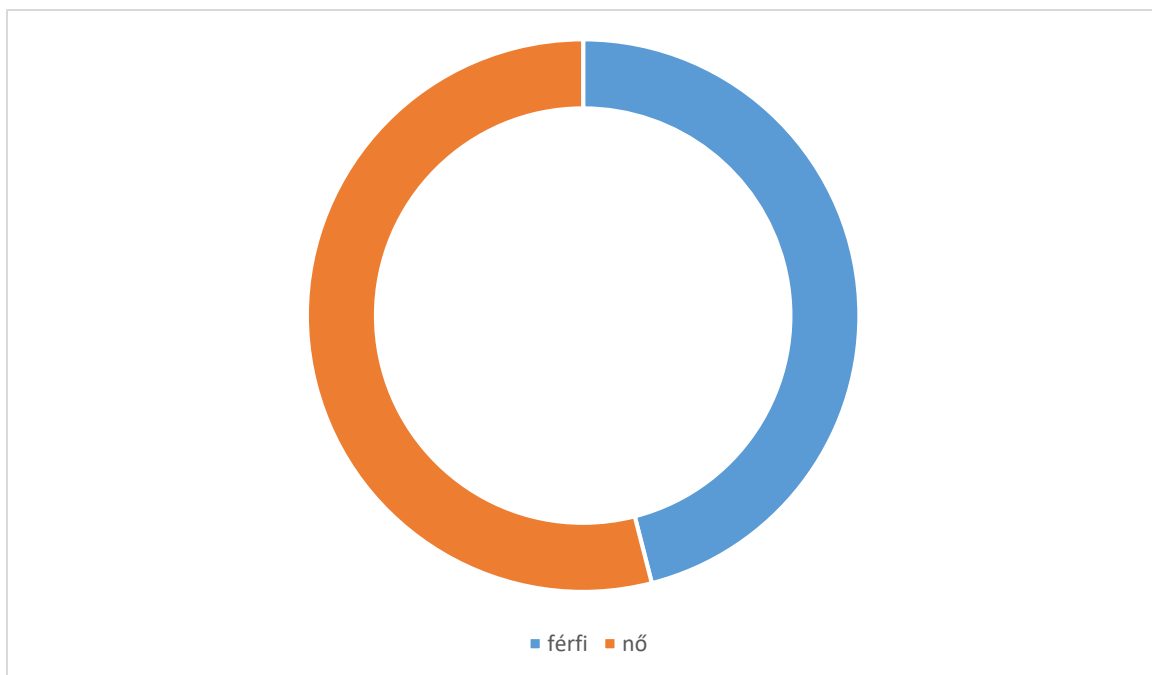
A 2024. december 12-én elfogadott Újpest Helyi Kisgyermekkorai Stratégiája (2024-2026) az alábbi pontokban járul hozzá a kerület gyermekvédelmi munkájához:

- A szülők célzott támogatása (szülőedukáció, szülők és szakemberek együttműködésének támogatása).
- Mentális egészség megőrzése (családterápia és pszichológiai tanácsadás szélesebb körű biztosítása).
- Információnyújtás (Hatékony kommunikációs csatornák kialakítása).
- Együttműködés fenntartása (Rendszeres szakmaközi találkozók megszervezése)

2. Demográfiai folyamatok

A Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárságának adatai szerint Újpest állandó lakossága 2024. január 1-jén összesen 91.629 fő volt. A nemek megoszlása alapján közülük 49.478 fő nő (54 %) és 42.151 fő férfi (a teljes lakosság 46%-a). (1. ábra). A KSH adatai szerint a kerület teljes lakónépessége 2023. december 31-én 94.824 fő volt (TEIR adatok alapján).

1. ábra: A lakónépesség megoszlása nemek szerint 2024-ben

Forrás: BM Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárság

A demográfiai trendet vizsgálva megállapítható, hogy Újpest állandó népességszáma folyamatos csökkenést mutat: míg 2010-ben közel 100 ezer főre volt tehető az állandó népesség száma, addig 14 évvel később ez 94 ezer fő alá csökkent. Ez a tendencia azonban nem egyenletes az egyes korcsoportokban.

1. táblázat: Újpest népességének kor szerinti bontásban (fő)

év	0-14 évesek	15-19 évesek	20-29 évesek	30-39 évesek	40-49 évesek	50-59 évesek	60-X évesek	összesen
2010	13552	4846	13387	18997	13083	15284	20490	99639
2015	14225	4023	11465	17652	16139	11975	24310	99789
2016	14081	3939	11080	16830	16857	11593	24793	99173
2017	13851	3899	10634	15800	17429	11639	25039	98291
2018	13524	3949	10304	14985	17644	11767	25120	97293
2019	13026	4044	9866	14274	17686	11968	25107	95971
2020	12637	4060	9404	13872	17689	12193	25022	94877
2021	12129	4167	8980	13443	17483	12396	24804	93402
2022	11932	4062	9875	13979	17190	12029	24724	93791

Forrás: KSH

A tendencia 2021-ig az, hogy gyakorlatilag – leszámítva a 60 éves és idősebb népességet – minden kohorszban csökken a népesség száma. A teljes népességre a legdrámaibb helyzetet a 20-29 éves korosztályban láthatunk, ahol a 2010-es népességszámhoz viszonyítva 67 százalékra apadt a népességszám, de jelentős csökkenés figyelhető meg a 30-49 évesek körében is, amely azonban az 50-64 évesek körében nem folytatódott, esetükben inkább stabil csökkenés látható. A 65 éves, vagy annál idősebb korosztály a legdinamikusabban növekvő csoport, 2010-hez képest 139 százalékkal nőtt a népességszámuk.

2022-ben ugyanakkor ismét jelentős növekedés mutatkozott a 15-29 éves korosztályban, miközben a tőlük idősebb korosztályok száma csak nagyon enyhén csökkent, szinte stagnált.

Az állandó népességből a 18-59 évesek aránya 2010-től 2017-ig csökkenő tendenciát mutatott egész Budapesten, azonban a IV. kerületben ez jóval meredekebben ment végbe. 2010-ben Újpesten a 20 év felettiek és a 60 év alattiakat az állandó népességnek a 63 százalékát tették ki, míg 2021-re már csupán az 58 százalékát. A folyamat mögött többek között a fiatalabb korosztály csökkenése, valamint a társadalom elidősödése áll.

A fentiekben említett népességszám-csökkenés mögött számos folyamat meghúzódhat, amelyek közül kettőt érdemes kiemelni: az egyik a kerületből való el- és bevándorlás (vándorlási egyenleg), a másik a gyermekek születésének alakulása.

A vándorlási egyenleg megmutatja, hogy a vizsgált időszakban hány ezrelékkal nőtt vagy csökkent a kerület népessége a vándorlás következtében. 2010-ben – a kerületben is és a fővárosban is – az odavándorlások száma nagyobb volt, mint az elvándorlások száma, így az egyenleg pozitív értéket vett fel, ez azonban 2014-ben megfordult, aminek a hatására nagyjából 2016-2017-ig csökkenő egyenleget láthatunk. 2017-től nagyjából stagnálás volt jellemző, azonban 2020-ban újabb meredek csökkenést tapasztalhattunk. 2020 után ismét megindult a kerület lakosságszámának növekedése, de még mindig többen vándorolnak el, mint ahányan jönnek. A tendencia egész Budapestre jellemző és az újpesti arányszámok szinte mindig követik

a teljes városra jellemző trendeket. 2023-ban a IV. kerületi odavándorlási index utolérte, sőt (3 ezrelékkal) meg is előzte a fővárosi átlagot.

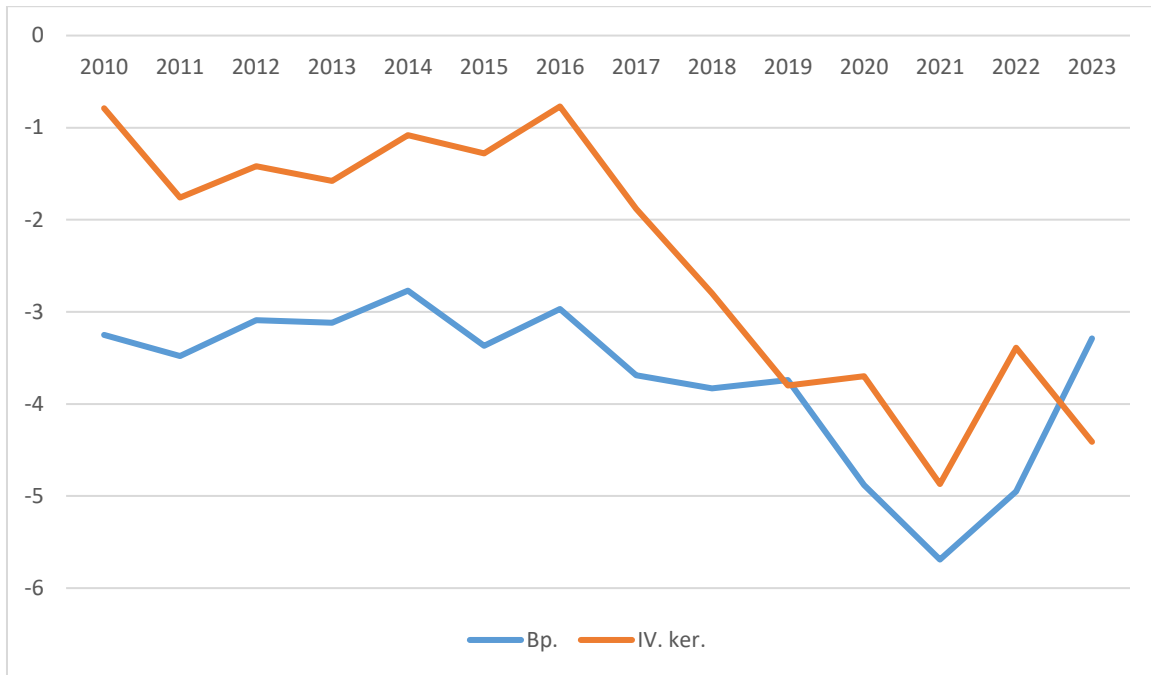
2. ábra: Vándorlási egyenleg 1000 főre vetítve (állandó és ideiglenes vándorlás együtt)

Forrás: TEIR

A népességszám-csökkenés mögött meghúzódó másik folyamat az egyre csökkenő élveszületések száma. A természetes szaporodás már 2010-ben is negatív értéket vett fel, tehát kevesebb gyermek született, mint ahányan meghaltak a vizsgált évben. A mérőszám 2016-ig stagnált, ami után meredek csökkenésnek indult mind Budapesten, mind Újpesten. A trend 2021 után megfordulni látszik, 2022-ben a születések száma fővárosi és kerületi szinten is magasabb volt, mint az azt megelőző években; 2023-ban ugyanakkor, míg a fővárosi arányszám továbbra is növekedést mutatott, addig Újpesten ismét csökkent az élveszületések száma.

3. ábra: Természetes szaporodás 1000 főre vetítve

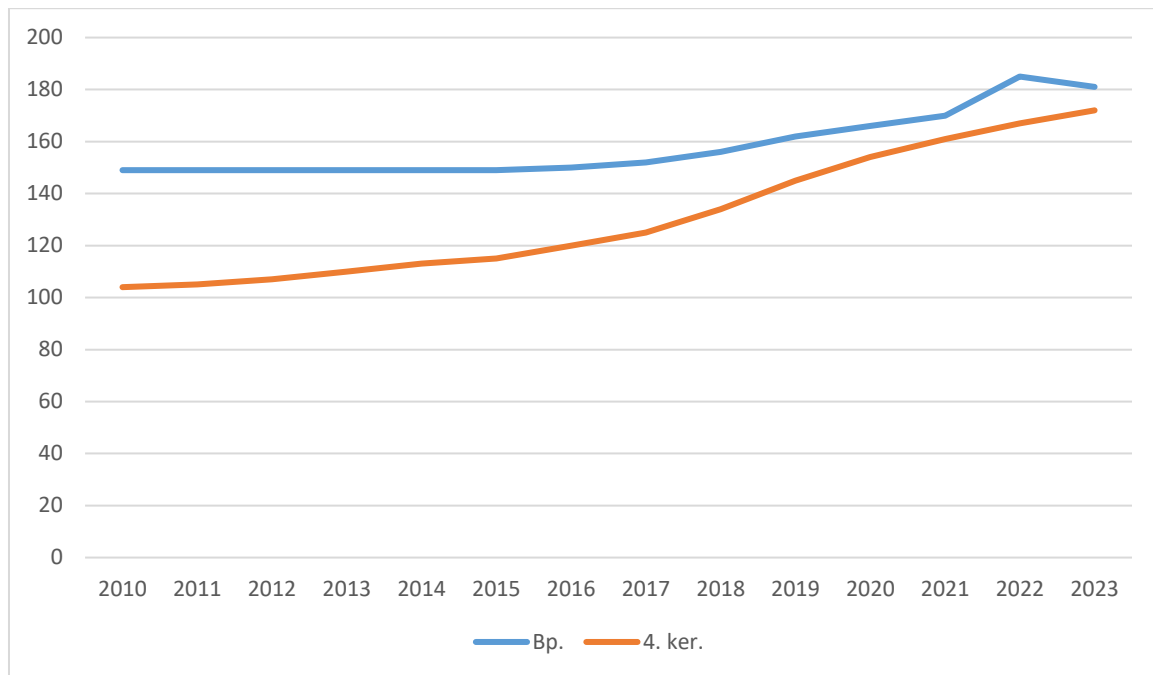
Forrás: TEIR

Ehhez kapcsolódóan érdemes megemlíteni az általános termékenységi arányszámot, ami azt mutatja meg, hogy egy adott évben ezer 15-49 éves nőre mennyi élveszületés jutott. Ez a mutató a 2010-ben mért közel 38-ról 2021-re mintegy 35-re csökkent, míg Budapest egészét nézve végig 37 fölött maradt az értéke.

2.1. Idősek helyzete

Az idősödést két mutatóval szeretnénk szemléltetni, az egyik az öregedési index, a másik az idős népesség eltartottsági rátája. Az előbbi a 65 éves, vagy idősebb népességnek és a gyermekkorú (0–14 éves) népességnek az egymáshoz viszonyított arányát mutatja. Ezzel a mérőszámmal egy jövőbeni tendenciát tudunk előre vetíteni arról, hogy miként fog alakulni a népesség demográfiai összetétele. Újpesten 2010-ben még nagyjából egyenlő arányban volt az idős- és a gyermekkorú népesség, miközben Budapest egészét tekintve már ekkor többségben volt az idősek száma (100 gyermekkorúra 150 időskorú jutott). 2016 körül a mérőszám meredeken emelkedni kezdett, így azt láthatjuk, hogy 2022-ben Újpesten 100 gyermekkorúra már több mint 160 időskorú jut. A 2023-as adatok alapján az látszik, hogy a fővárosban a 2022-es csúcs után enyhén csökkenni kezdett az index értéke, Újpesten ugyanakkor továbbra is emelkedik ez az érték.

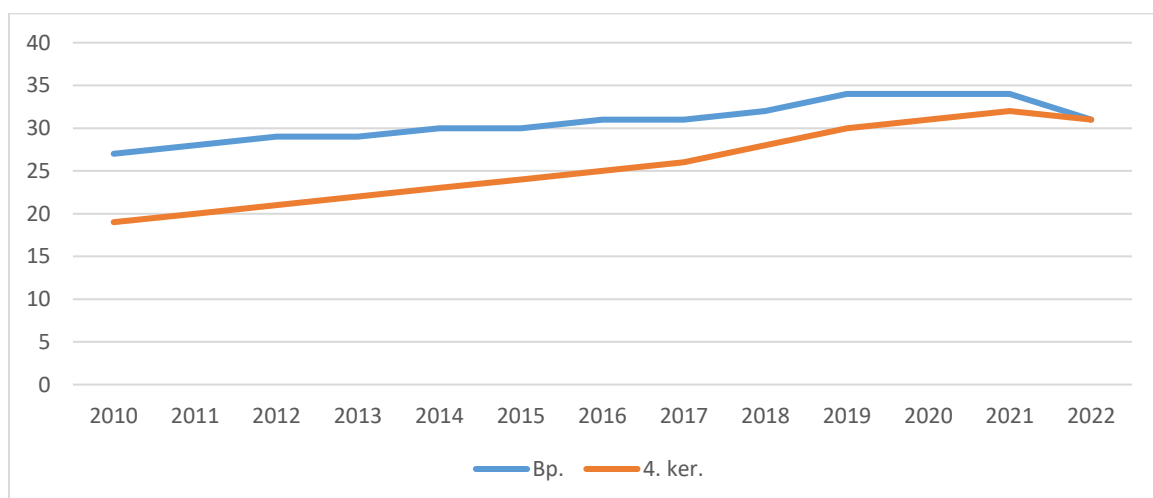
4. ábra: Az öregségi index alakulása

Forrás: TEIR

A másik mutató – az idős népesség eltartottsági rátája – az időskorú népesség aktív korú (15–64 éves) népességhez viszonyított arányát mutatja meg. Ezzel a mérőszámmal a társadalmi ellátórendszer terheiről tudhatunk meg többet, ugyanis minél nagyobb az eltartottsági ráta, annál nagyobb terhet jelent a munkavállalási korú népesség számára az időskorúak eltartása. Újpesten 2010-ben a mutató értéke 20 százalék körül alakult, ami azt jelenti, hogy 100 aktív korúra 20 időskorú jutott. 2021-re ez az érték – folyamatos emelkedés mellett – meghaladta a 30 százalékot.

5. ábra: Az aktív népességhez (15-64 év közöttiek) viszonyítva az idős népesség (64 év feletti) eltartottsági rátája (%)

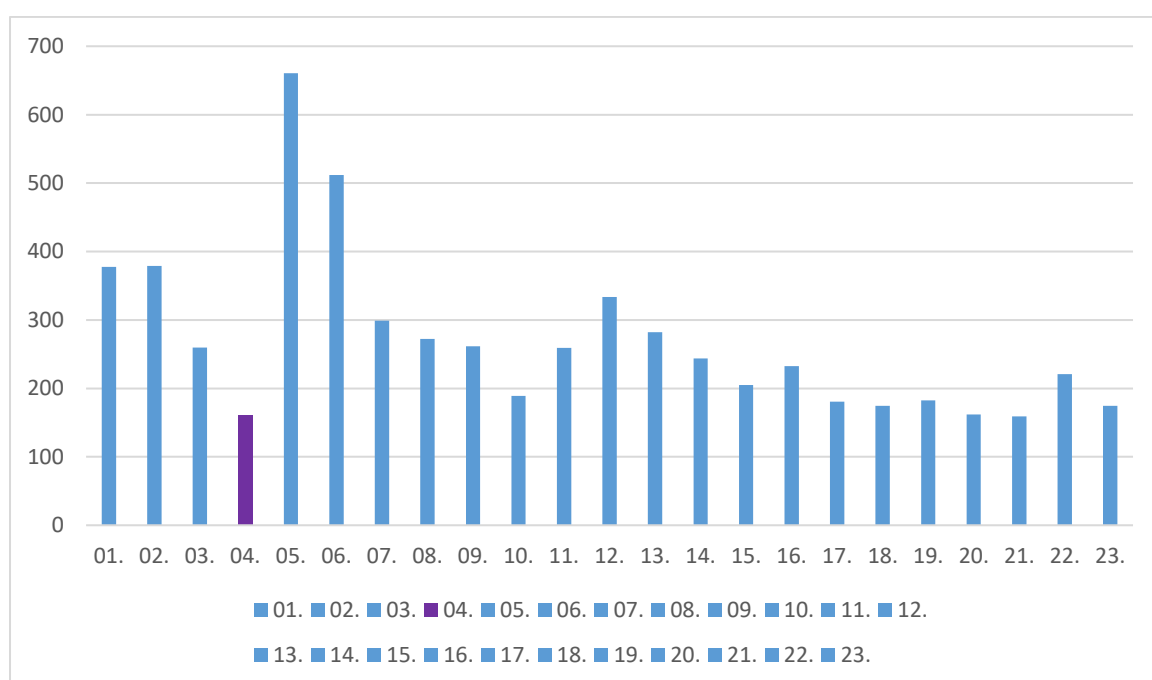
Forrás: KSH

Mind a két mérőszám esetén elmondható, hogy csökkent a rés Budapest és Újpest között, 2022-ben pedig az újpesti értékek elérték a fővárosi számokat. (2023-ra vonatkozó korosztályi kohorsz adatok még nem állnak rendelkezésre.)

2.2. Gazdasági helyzet

Az Újpesten regisztrált vállalkozások száma alacsonynak mondható a többi kerülethez képest. 2023-ban a kerületben 161 vállalkozás jutott ezer lakosra, míg a Budapesten mért átlag 268 körül alakult. A legmagasabb értékkel az V. kerület rendelkezett, ahol 660 vállalkozás jutott 1000 lakosra.

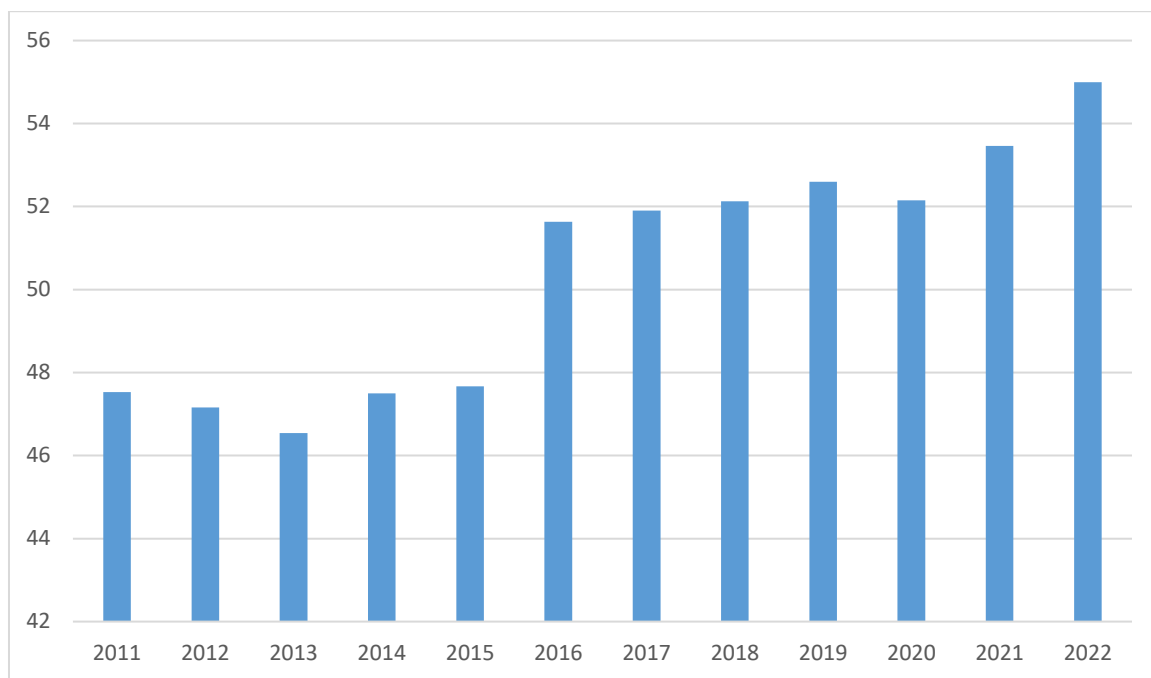
6. ábra: Regisztrált vállalkozások száma 1000 lakosra (2023), kerületi bontásban

Forrás: TEIR

A jövedelmek alakulása a kerületben – kisebb hullámokkal – konstans emelkedést mutat (a reálértéket itt most nem vizsgáljuk). A 100 lakosra jutó SZJA-fizetők száma a kerületben az alábbiak szerint alakul:

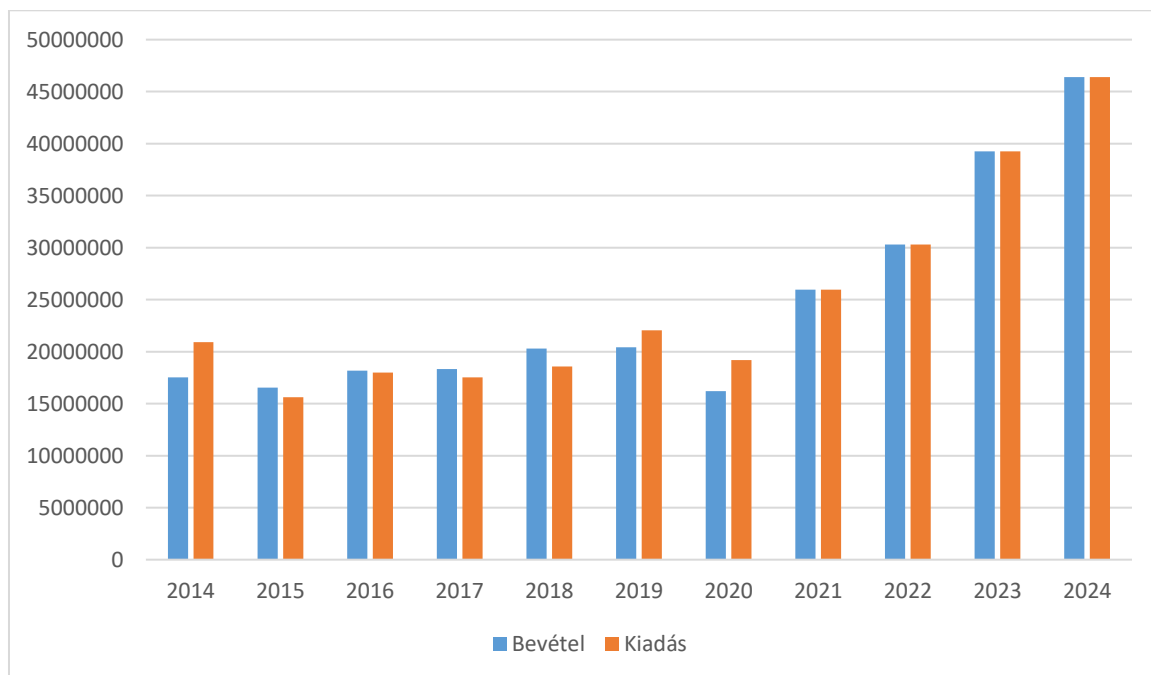
7. ábra: 100 főre jutó SZJA-fizetők számának éves alakulása Újpesten

Forrás: TEIR

Újpest önkormányzatának az összes költségvetési bevételét és kiadását a következő ábra illusztrálja:

8. ábra: Újpest összes költségvetési bevétele és kiadása (1000 Ft)

Forrás: KSH, önkormányzati közzétételi lista

Az ábra alapján látható, hogy 2014 után nagyjából folyamatosan nőtt a bevétel, míg 2019-ben ez megváltozott. 2020-ban már lényegesen kevesebb volt a költségvetési bevétel, a kiadás

viszont magas maradt. Főként a helyi adókból származó bevétel, a bírságokból befolyó bevétel, illetve az ingatlan értékesítésből származó bevétel csökkent. 2021 után ismét nőttek, sőt, 2014-hez képest több mint megduplázódtak a bevételek, igaz, a kiadások is.

2.3. Társadalmi helyzet

Újpest lakossága társadalmi helyzetét nézve szintén a középmezőnybe tartozik. A 7 évesnél idősebb népesség iskolai végzettsége országos szinten jónak mondható: nagyjából negyedüknek van csupán 8 osztályos, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettsége, míg majdnem kétharmaduk rendelkezik érettségivel, illetve egyetemi/főiskolai oklevéllel.²

Habár országos viszonylatban Újpest lakosságának iskolázottsága jónak mondható, Budapest viszonylatban ez már nem igaz. A kerülethez képest Budapesten kisebb arányban vannak jelen a legfeljebb érettségivel rendelkezők, valamint számottevően nagyobb arányban vannak jelen az egyetemi/főiskolai oklevéllel rendelkezők (Újpesten 28 százalék, Budapesten 35 százalék).

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt (RGYK) gyakran szokták használni annak a megbecslésére, hogy mennyire tekinthetők az adott területen élők szegénynek. Főszabály a Gyvt. 19.§ (2) bekezdés a) pontja szerint az ellátásra az a család jogosult, ahol az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg szociális vetítési alap legkisebb összegének 225%-át (2024-ben: 64 125 Ft-ot) és a vagyonuk értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott mértéket. Emelt jövedelmi értékhatár irányadó abban az esetben, ha

- a gyermeket gondozó szülő, illetve más törvényes képviselő egyedülálló,
- a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos vagy
- a gyermek elmúlt 18 éves és még tanul.

Ebben az esetben a kedvezményre való jogosultság akkor állapítható meg, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a szociális vetítési alap 245 %-át (2024-ben: 69 825 Ft-ot) és a vagyonuk értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott mértéket.

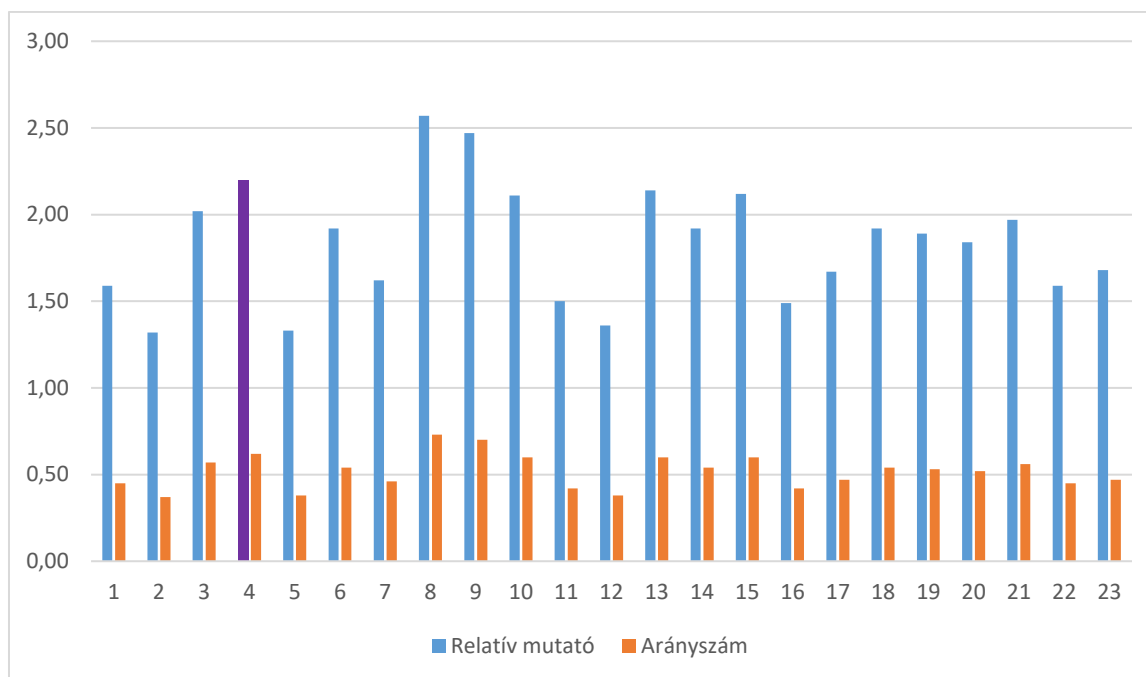
Újpesten az RGYK-t kapók népességhez viszonyított aránya 0,3%, ami jobb, mint a korábbi évek átlaga (0,5%), 2023-hoz képest pedig stagnál. A hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma nagyon enyhe csökkenést mutatott az év közben (tárgyévben nyilvántartásba lett véve 176, illetve 28 fő, december 31-én pedig 173, illetve 25 ilyen besorolású gyermek élt a kerületben).

A korábbi évekhez képest jelentős (százalékpontban mérhető) elmozdulás nem történt egyik irányba sem, az érintett gyermekek száma a kerületben stagnál.

² A mutató az iskolarendszerben még aktív és már végzett korcsoport aktuálisan legmagasabb iskolai végzettségét méri. A 2022-es népszavazásig a 7. életévtől mért a mutató, a 2022-es népszavazásnál ez a megnevezés kikerült a mutató nevéből, de a mért változó ugyanaz maradt (azaz a legmagasabb iskolai végzettség aktuálisan legmagasabb szintje).

Ha a nyilvántartott állás keresők számát nézzük a kerületben, akkor azt láthatjuk, hogy Újpest továbbra is az 5. legrosszabb helyzetű kerület a fővárosban, habár ez az arány a 2023 előtti időszakhoz képest sokat javult. Szintén javult a szomszédos kerületek helyzete is, most már csak a 13. kerület van az 5 legrosszabb mutatójú kerület között.

9. ábra: Nyilvántartott állás keresők aránya az egyes kerületekben az aktív korúak (15-64 évesek) körében 2024. december 20-i állapot szerint

Forrás: NFSZ

*Relatív mutató: a nyilvántartott állás keresők a munkavállalási korú népesség arányában.

** Arányszám: a relatív mutató országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

Ha azt vizsgáljuk meg, hogy mekkora a tartós állás keresők száma az egyes kerületekben, az eredmény még pozitívabb. Habár más kerületekhez képest még mindig magas azok aránya, akik több mint 365 napja folyamatosan regisztráltak a rendszerben, az is látható, hogy a regisztrált állás keresők nagyobb része átmeneti regisztráltként van jelen a statisztikában.

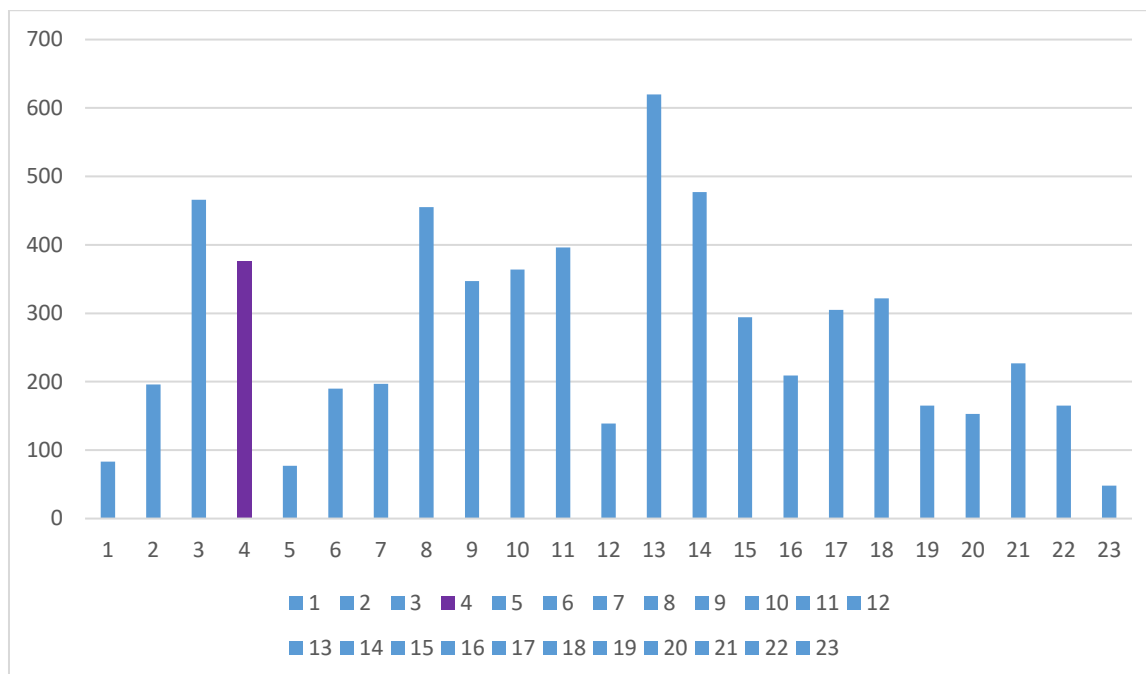
Ennek két oka lehet: az egyik, hogy a fővárosban sokkal könnyebb rövid időn belül állást találni, mint a Budapesten kívüli településeken, így feltételezhetjük, hogy a regisztráltak legfeljebb egy éven belül elhelyezkednek máshol, így regisztrációjuk megszűnik.

A másik lehetséges magyarázat, hogy a regisztrált állás keresők egy mérhető része nem jelenik meg a kötelező személyes kapcsolattartáson minden harmadik hónapban, így őket automatikusan kizárják a nyilvántartásból.

A kapott adatokból ennek ellenére nem lehet következtetni arra, hogy mely munkavállalót milyen okból töröltek a statisztikából, így ezek feltételezések maradnak. Tapasztalati alapon

ugyanakkor biztosabb, hogy a regisztrált álláskeresők többsége 365 napon belül elhelyezkedik egy új munkahelyen, ezért az újpesti álláskeresők jobb helyzetben vannak, mint például XIII., XIV. és III. kerület álláskeresői.

10. ábra: Tartós álláskeresők száma az egyes kerületekben (2024. december 20.)

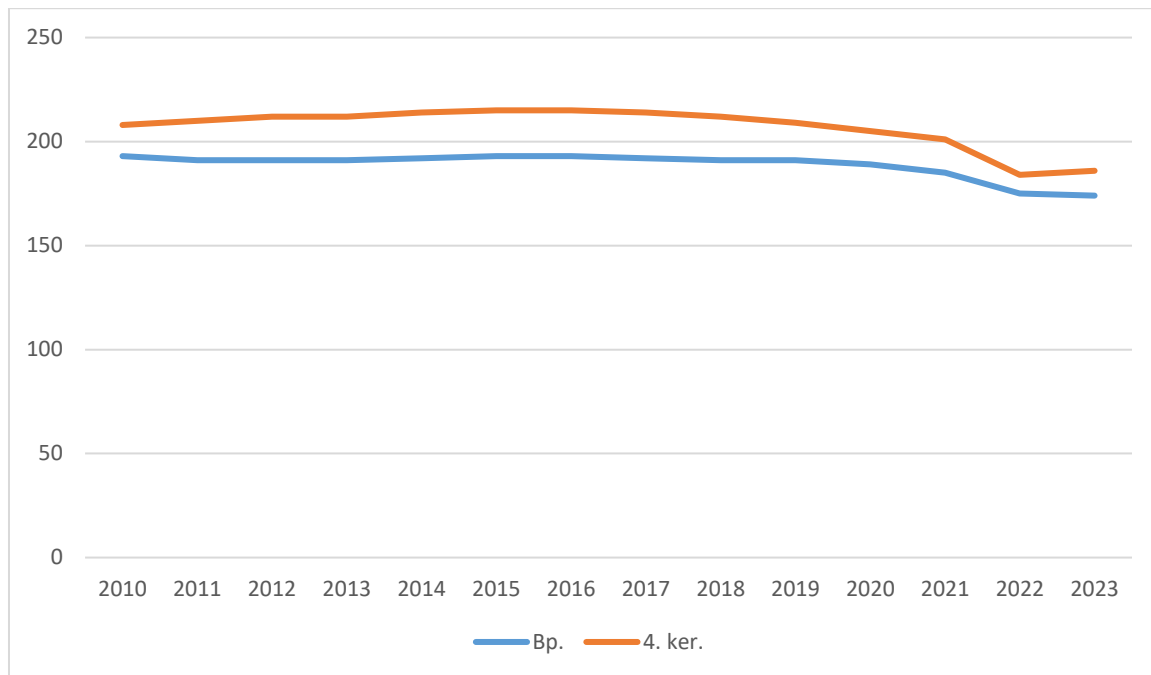
Forrás: NFSZ

2.4. Lakáshelyzet

Újpest lakásállománya 2011 óta folyamatosan nő, ami ráadásul 2018 óta jelentősen felgyorsult. A budapesti lakásállomány csaknem 5 százalékát az újpesti lakások teszik ki, jóllehet a főváros területének csupán majdnem 4 százalékát fedi le a kerület.

Újpest laksűrűsége az évek során viszonylag egyenletesen változott, csupán 2020 után figyelhető meg egy enyhe csökkenés, követve a fővárosi trendet. A mutató értéke budapesti viszonylatban magasnak mondható, azonban még így is eltörpül pár déli kerülethez képest. 2023-ban Újpesten 100 lakásra nagyjából 186 lakos jutott, míg Budapesten ugyanez az érték csupán 174.

11. ábra: Lakásűrűség (száz lakásra jutó lakos)

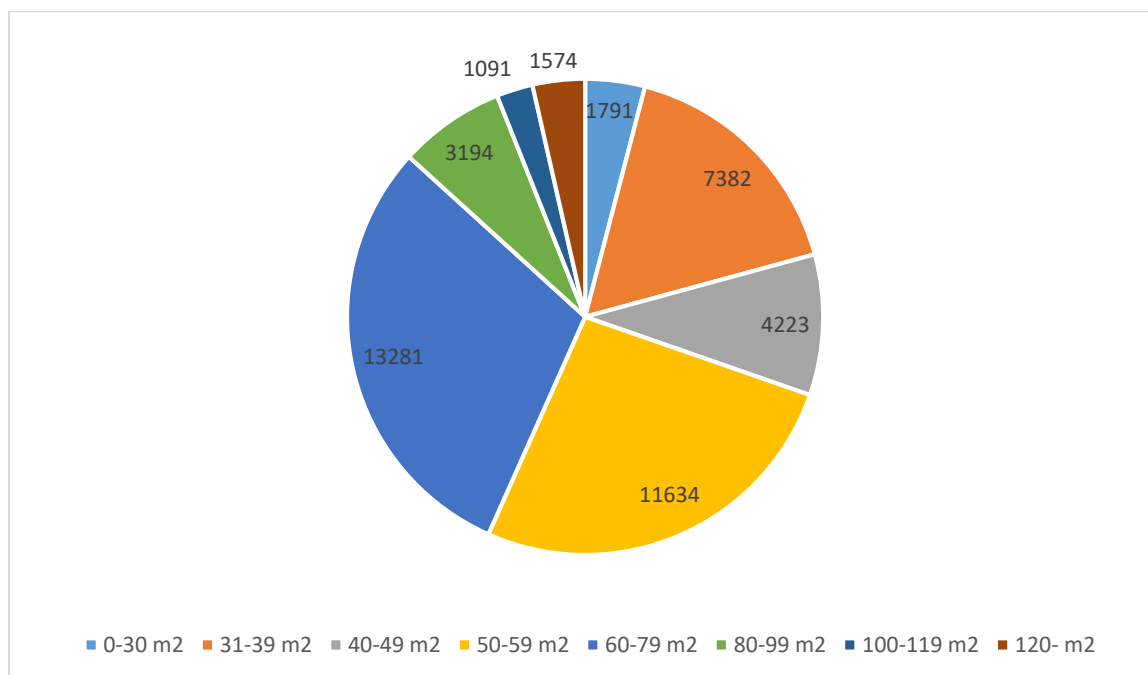
Forrás: KSH

Újpesten a népszámlálási adatok alapján 50.543 lakás található, ebből 2.573 nem magánszemély tulajdonában van, 6.376 pedig lakatlan. Viszonylag kevés olyan ház van, amely 1919 előtt épült (1.765 db), míg az 1919-1945 között épültek száma 3.513, 2.940 lakás pedig 1946-1960 között épült. A kerületben a legtöbb lakást 1961-1980 (13.468) és 1981-2000 között építették (16.473 db). 2000 után jelentősen visszaesett az építkezések száma, 2010-ig 4.104, 2010 után pedig mindössze 1.904 új lakás épült. 2023-ban a IV. kerületben 111 új lakás épült, ezek átlagos nagysága 68 m² volt.

A lakásállomány a felszereltséget tekintve többnyire összkomfortos (43.011 db) vagy komfortos (7.077 db), de található a kerületben 184 félkomfortos, 65 komfort nélküli és 206 szükség- vagy egyéb lakás.

A lakások alapterületét tekintve túlnyomó többségben vannak az 50-59 (11.634 db), illetve a 60-69 m² alapterületűek (13.281 db), de nagyobb számban vannak jelen a 40-49 m² méretűek is (4.223 db). 80-99 m²-es lakásból 3.194, 30 m²-nél kisebb alapterületű lakásból 1.791, míg 100-119 m²-esből 1.091, 120 m²-nél nagyobb lakásból pedig 1.574 található a kerületben.

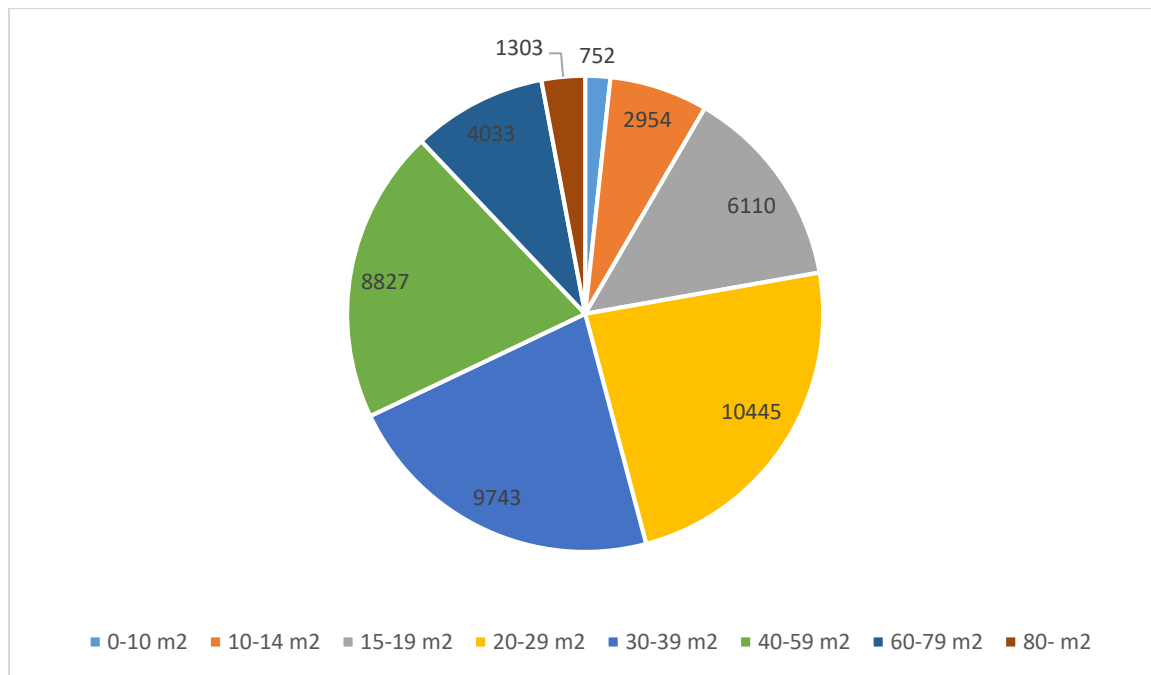
12. ábra: A lakások megoszlása alapterületük szerint

Forrás: KSH

Ha azt vizsgáljuk, egy lakásban hányan laknak, akkor kiderül, hogy 17.938 egy fős, 12.751 két fős háztartás van a területben. 12.793 lakásban lakik együtt 3-5 személy, 685 lakásban pedig hat vagy több személy él közösen. Az egy főre jutó alapterület szerint a lakások megoszlása a következő:

13. ábra: A lakások megoszlása egy főre jutó alapterület szerint

Forrás: KSH

A legtöbb lakosra 20-29 m² jut, de sokan vannak azok, akik 30-39, illetve 40-59 m²-t tudhatnak magukénak, ami nagyon kényelmesnek mondható. Ennek egyik oka az egyfős háztartások nagysága, a másik, hogy a hat, illetve annál több főt számláló családok jelentős része ennél kisebb lakásokban zsúfolódik össze, rájuk egy főre esően 14 m²-nél kisebb alapterület jellemző.

További probléma a kerületben, hogy (a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő nyilvántartása szerint) három felnőtt háziorvosi praxis (Király utca 19-21., Vasvári Pál utca 20-22. és Pozsonyi út 23. I/1.), illetve egy gyermekorvosi praxis (Pozsonyi út 23.) betöltetlen, három közülük tartósan betöltetlen. A Pozsonyi utcai felnőtt körzethez 1795 fő, a Vasvári utcai felnőtt körzethez 1675 fő tartozik. Ellátásukat az Újpesti Egészségközpont biztosítja a praxisjog rendezéséig.

2. táblázat: Betöltetlen praxisok kerületi bontásban (2025. márciusi adatkérés)

Kerület	Betöltetlen praxis (db)	Praxishoz tartozó ellátott (fő)	Teljes lakossághoz viszonyított arányszám (%)
I.	0	-	-
II.	1	1634	1,94
III.	4	3074	2,52
IV.	4	7007	7,65
V.	2	2646	10,89
VI.	3	4122	11,78
VII.	7	7832	16,39
VIII.	6	8951	13,16

IX.	5	9595	18,14
X.	12	18793	27,55
XI.	5	7864	6,04
XII.	0	-	-
XIII.	1	696	0,6
XIV.	11	13359	12,09
XV.	2	3017	4,07
XVI.	2	4367	6,08
XVII.	6	5095	5,95
XVIII.	8	8925	9,07
XIX.	10	15970	29,14
XX.	7	8709	14,42
XXI.	8	9514	13,88
XXII.	3	3328	6,01
XXIII.	0	-	-

Ezzel Újpest a középmezőnybe tartozik, a legtöbb, helyettesítéssel megoldott körzet a XIX., X., IX. és VII. kerületben található.

3. Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat támogatáspolitikája

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának 2024. október 1. napjától hatályos Szervezeti és Működési Szabályzata alapján a korábbi Szociális Főosztály megszüntetésre került, a Szociális Osztály a Hivatal szervezetén belül önálló osztályként végzi tevékenységét.

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 15/2022. (IV. 28.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: ÖR.) módosításra került, a módosított rendelet 2024. január 1. napjától hatályos. A helyi jövedelemalap összege változatlan maradt, a szociális vetítési alap 168%-a, 47 880 Ft. 2024. január 1. napjával új támogatási forma, az ápolási díjat kiegészítő támogatás került bevezetésre.

Az ÖR. 1. §-a az alábbiak szerint sorolja fel a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások formáit:

- a) a lakhatási támogatás,
- b) az energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatás,
- c) a lakbértámogatás,
- d) a gondozási támogatás,
- e) az ápolási díjat kiegészítő támogatás,
- f) a hátralékkezelési támogatás,
- g) a gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás,
- h) a gyermeket egyedül nevelő szülő támogatása,
- i) a beiskolázási támogatás,
- j) a védőoltáshoz nyújtott támogatás,

- k) a fogyatékos személyek díjhátralék-kiegyenlítő támogatása,
- l) a gyógyszerutalvány,
- m) a temetési támogatás, valamint a köztemetés költségeinek megtérítéséhez nyújtott támogatás,
- n) a nyugdíjszerű ellátásban részesülők plusz támogatása, valamint
- o) a rendkívüli év végi támogatás.

Az ÖR. alkalmazásában rendkívüli települési támogatás keretében nyújtható támogatás a rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy részére meghatározott időtartamra szóló vagy eseti jelleggel nyújtott támogatás.

Az Önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások elsősorban a kérelmezők jövedelmi és vagyoni helyzete alapján kerülnek megállapításra, ugyanakkor a rendkívüli élethelyzetek azonnali megoldására is biztosítunk lehetőségeket.

2024. évben a Szociális Osztály döntései a következőképpen alakultak:

Hatósági eljárás keretében hozott végzés: 3995 darab

Hatósági eljárás keretében hozott határozat:

- Jegyző nevében: 506 darab
- Polgármester nevében: 6212 darab

Lakhatással kapcsolatos költségekhez nyújtott támogatások

Az előző évihez képest 2024-ben a lakhatással kapcsolatos költségek csökkentéséhez, valamint a lakhatással összefüggésben felhalmozódott adósság enyhítésével kapcsolatban nyújtott támogatási formák változatlanok maradtak.

3. táblázat: Lakhatási támogatások 2024-ben

Megnevezés	2024. évi előirányzat	Támogatásban részesültek száma	Kiutalt támogatások összesen
Lakhatási támogatás	20 000 000 Ft	162 fő	13 129 130 Ft
Hátralékkezelési támogatás	5 000 000 Ft	14 fő	2 660 608 Ft
Energiafogyasztáshoz nyújtott kiegészítő támogatás	10 000 000 Ft	125 fő	5 216 455 Ft
Lakbérttámogatás	10 000 000 Ft	37 fő	2 692 200 Ft
Fogyatékos személyek díjhátralék kiegyenlítő támogatása	5 000 000 Ft	7 fő	3 648 490 Ft

Gondozási támogatás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 45. § (1) bekezdés b) pontja lehetőséget biztosít, hogy a települési önkormányzat helyi rendeletében szabályokat állítson fel, 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére nyújtható települési támogatásról.

Az Szt. szabályozza az ilyen céllal folyósított települési támogatás maximált összegét is. A támogatás összege a költségvetési törvényben meghatározott ápolási díj alapösszegének 80%-a, mely 2024. évben 38 725 Ft/hó. A támogatás a kérelmező részére egy év időtartamra kerül megállapításra, nem jogosít szolgálati időre, de egészségügyi szolgáltatás kapcsolódik az ellátáshoz. A 2024. január 1-től hatályos ÖR.-ben a gondozási támogatás esetében jogosultsági feltételként az egy főre jutó jövedelem a helyi jövedelemalap maximum 300%-ában került meghatározásra. Tárgyévben 24 fő részesült gondozási támogatásban.

Ápolási díjat kiegészítő támogatás

Az ápolási díjat kiegészítő támogatás 2024. január 1. napjától került bevezetésre új támogatási formaként. A támogatásra azon, Budapest IV. kerületében lakcímmel rendelkező személy jogosult, aki tartósan gondozásra szoruló hozzátartozójára tekintettel az Szt. szerinti ápolási díjban, kiemelt ápolási díjban vagy emelt összegű ápolási díjban részesül, és családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem a helyi jövedelemalap 300%-át nem haladja meg. A támogatás egy évre kerül megállapításra, havi összege 15 000 Ft. 2024. évben 24 fő részére állapított meg a Szociális Osztály ilyen támogatást.

Gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás

Az ÖR. értelmében a kérelmező szülő gyermek születéséhez kapcsolódó támogatásban részesül azon gyermeke után

- a) aki születésétől a kérelem benyújtásának időpontjáig újpesti lakóhellyel rendelkezik,
- b) akinek legalább az egyik szülője Újpest közigazgatási területén lakóingatlan tulajdonjogával rendelkezik, vagy a gyermek születését megelőzően egy éve folyamatosan bejelentett újpesti lakóhellyel rendelkezik, és életvitelszerűen itt is él, és
- c) akinek a családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a helyi jövedelemalap háromszorosát.

A gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás összege a megelőző évvel azonos, gyermekenként egyszeri 40 000 Ft. 2024. évben 10 család, ezen belül 10 gyermek részesült összesen 400 000 Ft összegben gyermek születéséhez kapcsolódó támogatásban. 2024. évben 3 alkalommal került elutasításra Gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás iránti kérelem.

Gyermekek egyedül nevelő szülő támogatása

Az ÖR. szövegezése szerint a gyermekneveléssel kapcsolatos költségek csökkentése a célja ezen támogatási formának. A támogatás igénylésére az ÖR. időhatárokat állapít meg. Eszerint tárgyév június 1. napja, valamint szeptember 15. napja között lehet igényelni a támogatást, mely támogatás mértéke az ÖR.-ben szabályozottan gyermekenként 10 000 Ft. A támogatás feltételei között található a minimum három hónapja fennálló újpesti bejelentett lakóhely, valamint a 16. életévet betöltött, de 19. életévet be nem töltött gyermek nappali oktatási munkarend szerinti tanulmányai. A 2024. évben 188 család 287 gyermekét tudtuk támogatni, 2 870 000 Ft összeggel. Tárgyévben 5 kérelem került elutasításra, melyeknek jellemzően két oka volt, az újpesti lakóhely hiánya, valamint, hogy a kérelmező nem minősült az ÖR. szerint gyermeket egyedül nevelő szülőnek.

Beiskolázási támogatás

Az ÖR.-ben foglaltaknak megfelelően a Képviselő-testület a 119/2024. (IV. 25.) határozatával döntött arról, hogy 2024. évben is beiskolázási támogatásban részesülnek az ÖR.-ben rögzített szabályoknak megfelelő személyek. A támogatás összege gyermekenként 15 000 Ft.

A támogatás megállapítása iránt kérelmet nyújthat be augusztus 1. és szeptember 30. között az a szülő, aki a beiskolázás költségeit nem, vagy nehézségek árán tudja előteremteni, és ahol a családban az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg

- a) 2 fős család esetében a helyi jövedelemalap 300%-át,
- b) 3 vagy ennél több fős család esetében a helyi jövedelemalap 250%-át.

Az Önkormányzat a 2024-es évben 206 család 315 gyermekét támogatta összesen 4 725 000 Ft értékben. 10 kérelmet utasítottunk el jellemzően a magasabb jövedelem, vagy az álláskeresői regisztráció hiánya miatt.

Védőoltáshoz nyújtott támogatás

Az ÖR. két védőoltáshoz nyújt támogatási alapot, a meningococcus B baktérium által okozott agyhártyagyulladásra, valamint rotavírus elleni védőoltáshoz. A jogosultság meghatározásánál feltételként szerepel, hogy az érintett gyermek a kérelem benyújtásakor

- meningococcus B baktérium védőoltás esetében - a 24. hónapot ne töltse be,
- rotavírus elleni védőoltás esetében - a 6. hónapot ne töltse be, és
- a kérelem benyújtásának időpontjában Újpesten lakcímmel rendelkezzen, és életvitelszerűen ott is tartózkodjon,
- a kérelmező szülő a gyermek születését megelőzően legalább három hónapja újpesti lakcímmel rendelkezzen, és életvitelszerűen Újpesten éljen.

A támogatásként külön összeg került meghatározásra a meningococcus B baktérium okozta fertőző agyhártyagyulladás és a rotavírus elleni védőoltás esetén. Az összegek, amelyeket az

Önkormányzat utófinanszírozás keretében nyújt a jogosultaknak, a védőoltás orvosilag ajánlott összes dózisának (meningococcus B baktérium okozta fertőző agyhártyagyulladás esetén 3 dózis, rotavírus elleni védőoltás esetén 2 dózis) beadását követően kerülnek megállapításra. Rögzítésre került továbbá, hogy az újpesti, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekekre tekintettel – szintén utófinanszírozás keretén belül – megtérítésre kerül a védőoltások teljes oltás-sorozatára vonatkozó árának megfelelő összeg.

2024. évben a korábbi támogatási összegek nem változtak, a meningococcus B baktérium elleni védőoltás esetén 25 000 Ft, míg a rotavírus elleni védőoltás esetében 10 000 Ft. Összesen 53 család igényelt támogatást, részükre a 2024. évben kifizetett támogatás összege 1 120 000 Ft volt.

Gyógyszerutalvány

A gyógyszerkiadások viselésének könnyítéséhez való hozzájárulást gyógyszerutalvány formájában biztosítja az Önkormányzat, melyet kizárólag az Önkormányzattal szerződésben álló gyógyszertárakban van lehetőség beváltani.

2024. évben 12 245 150 Ft értékben, összesen 283 főnek, 1345 esetben állapítottunk meg gyógyszerutalványt.

Temetési támogatás, valamint a köztemetés költségeinek megtérítéséhez nyújtott támogatás

Az Szt. kötelezettséget ró a települési önkormányzatokra azokban az esetekben, amikor az elhunynak nincs vagy nem fellelhető eltemettetésre köteles hozzátartozója, vagy az eltemettetésről nem gondoskodik. 2024-ben 21 esetben keletkezett fizetési kötelezettségünk. Jellemzően más budapesti hivatalok által elrendelt köztemetések költségeinek megtérítése a feladatunk, amely azzal magyarázható, hogy a kerületben élő elhunytak más kerületek egészségügyi intézményeiben vesztik életüket, és így a halálozás helye szerinti hivatal a köztemetés elrendelője. Ezen esetekben Budapest Főváros IV. kerületének megtérítési kötelezettsége van.

Egyre gyakrabban fordul elő továbbá, hogy az elhunyt családja anyagi lehetőségei miatt nem képes gondoskodni családtagja illő eltemettetéséről. 2024. évben – december 31-i összesítés alapján – köztemetésre 9 090 593 Ft-ot fordított az Önkormányzat.

Az Szt. 48. § (4) bekezdése felhatalmazást ad arra, hogy a települési önkormányzat rendeletében szabályozottak szerint részben vagy egészben mentesítse a köztemetés költségei alól azt a személyt, aki anyagi korlátai miatt nem képes a hozzátartozója végső nyughelyre történő helyezéséről gondoskodni.

Az ÖR. külön rendelkezik arról az esetről, ha valaki egyeneságbeli rokona, örökbefogadott-, mostoha- vagy nevelt gyermeke, örökbefogadó-, mostoha- vagy nevelőszülője, testvére, házastárs egyeneságbeli rokona vagy más közeli hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodott,

de a végtisztesség megadása jelentős anyagi megterhelést nyújtott a temetés költségeit viselőnek. A temetési támogatás mértéke a helyi jövedelemalap 200%-a, de maximum a temetési számlák összege lehet. Szociális rászorultsági elvként az egy főre jutó jövedelem – helyi jövedelemalap 375% - jelenik meg.

2024-ben 78 főnek nyújtottunk hozzájárulást temetési támogatás formájában 7 469 280 Ft összegben.

Nyugdíjszerű ellátásban részesülők plusz támogatása

Évente egy alkalommal nyugdíjszerű ellátást kiegészítő támogatás igényelhető az öregségi nyugdíjban, időskorúak járadékában, szolgálati járandóságban, szolgálati nyugdíjban, rehabilitációs vagy rokkantsági ellátásban, valamint rokkantsági járadékban részesülő személynek, akinek a havi összes jövedelme nem haladja meg a helyi jövedelemalap 375%-át.

A támogatás összege tárgyévben nem emelkedett, továbbra is a jövedelem sávok besorolása szerint változik, melynek legalacsonyabb összege 4 200 Ft, míg az alacsony jövedelemmel rendelkezők esetében a támogatási összeg 9 600 Ft is lehet.

2024-ben 308 megállapító határozat született, melyekben 1 694 900 Ft kifizetéséről rendelkezünk.

Rendkívüli év végi támogatás

2024-ben a korábbi évekhez hasonlóan, jelentős változtatás nélkül került folyósításra a rendkívüli év végi támogatás. A támogatás összege az ÖR. szerint maximum 15 000 Ft lehet, a folyósításról, a támogatásban részesülőkről, valamint a támogatási összegről a Népjóléti és Lakásügyi Bizottság dönt. 2024. évben a Népjóléti és Lakásügyi Bizottság úgy döntött, hogy 1 440 fő, személyenként az adható legmagasabb összegben, 15 000 Ft támogatásban részesül.

Rendkívüli települési támogatás

Az Szt. 45. § (3) és (4) bekezdései alapján:

„(3) A képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani.

(4) Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartáshoz, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.”

Az Önkormányzat a rendkívüli élethelyzetbe került, illetve tartós létfenntartási gondokkal küzdők részére a 2024-es esztendőben 85 740 198 Ft összegben folyósított támogatást 1108 személy részére, összesen 3360 alkalommal. Észrevehető tendencia, hogy települési támogatás megállapítását kérik olyan személyek is, akik a lakhatásukkal összefüggésben kerültek anyagilag bizonytalan helyzetbe. Főleg az idősebb nyugdíjas kérelmezők esetében figyelhető meg, hogy a rezszi számlák kifizetése után jóval kevesebbet tudnak élelmiszerre fordítani.

Újpesti Babaköszöntő Program

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének az Újpesti Babaköszöntő Program bevezetéséről szóló 37/2011. (XII. 19.) önkormányzati rendelete értelmében azon újpesti lakóhellyel rendelkező gyermekek neveléséhez kíván hozzájárulni, akik

- a) 2012. január 1. napján vagy azt követően születtek, és
- b) legalább az egyik szülőjük a gyermek születését megelőzően három hónapja folyamatosan bejelentett újpesti lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen itt is él.

A támogatás formája egyszeri 20 000 Ft értékű babacsomag, amely jelenleg több méretben Újpest logóval ellátott bodykat, egy kistakarót, oltási naptárral ellátott hűtőmágnest, valamint egy csomag pelenkát tartalmaz.

2024-ben 256 család, 259 gyermeke részesült ajándécsomagban, melyek értéke 5 180 000 Ft volt.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult egyes kedvezmények igénybevételére. A jogosultság feltételeit nem a helyi önkormányzat szabja meg, ezen jogosultság megállapítását az önkormányzati rendeletnél magasabb szintű jogszabályban, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben rögzítik. A jogszabály 2024. július 1. napjától hatályos módosítása a korábbi jogosultsági feltételekhez képest magasabb egy főre jutó jövedelemről rendelkezik, egyedülálló szülő és tartós beteg gyermek esetében a szociális vetítési alap 245%-ában, egyéb esetekben a szociális vetítési alap 225%-ában határozza meg a jövedelemhatárt.

2024. évben 167 család, 294 gyermeke részére került megállapításra rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. Kérelem elutasítására 6 törvényes képviselő 11 gyermeke esetében került sor. Az elutasítás indoka ez évben is túlnyomóan az egy főre jutó jövedelem jogszabályban meghatározott mértékének túllépése volt.

A jogszabálynak megfelelően augusztus hónap első napján, valamint november hónap első napján fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal rendelkezők részére pénzbeli támogatást biztosítottunk. A támogatás összege a korábbi évekhez képest nem változott. Azon jogosultak részére, akik rendelkeztek hátrányos, vagy halmozottan hátrányos

helyzet megállapításával, a támogatás összege 6 500 Ft, egyéb jogosultak esetén a támogatás mértéke 6000 Ft volt. A fent megjelölt két időpontban, valamint a pótigénylések során 3 528 000 Ft összegben juttattunk támogatást a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére.

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény természetbeni ellátásként meghatározza a szünidei gyermekétkeztetést. Ezzel összefüggésben a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 13/B. §-a kötelezettséget állapított meg a települési önkormányzatok jegyzői részére, miszerint május 15-ig, illetve szeptember 15-ig tájékoztatást kell küldeni a hátrányos, és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek törvényes képviselőjének az iskolai szünetek idején történő gyermekétkezés igénybevételének lehetőségéről.

A 2024-es évben is két alkalommal mértük föl a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek körében a szünidei étkezési igényeket. Az étkezést idén is, a korábbi évekhez hasonlóan csekély mértékben kérelmezték, ezért ügyeletes intézmény kijelölésével biztosítottuk az egyszeri meleg ételhez jutást oly módon, hogy előre csomagolt ételeket vehettek át a szünidei étkezésre jogosultak a bölcsődés korú gyermekektől egészen a középiskolás korú gyermekekig. Azon családok értesítését és az ezzel kapcsolatos részletes tájékoztatást, akik igényelték az étkezést, az étkezést bonyolító Gazdasági Intézmény végezte, mivel így közvetlen kapcsolat tudott kialakulni az étkezést megrendelő szerv, valamint az étkezésre jogosult szülő, törvényes képviselő között.

4. Újpesti Önkormányzati Bölcsődék Intézménye

2024-ben az Újpesti Önkormányzati Bölcsődék **818 férőhelyen 2024. december 31-én 685 fő** kisgyermeknek biztosított bölcsődei alapellátást 9 bölcsődei telephelyen. A gyermeklétszám ebben az évben emelkedést mutatott. A létszámhoz a humán erőforrás feszítetten biztosított volt. A létszám 2024. február hónapban érte el a csúcst, amit az engedélyezett csoportok feltöltésével, lehetőség szerint a nem működő csoportok nyitásával biztosítottunk.

A humán erőforrás hiánya, kisgyermeknevelő, segítő munkakörök hiánya 2024-ben tovább csökkent. A kilenc bölcsődei telephelyen rendelkezésre álló 66 csoportból 10 csoport nem fogadott gyermekeket, de a működő 56 csoporttal a lakossági igényeket ki tudtuk elégíteni. Várólista nem volt, a gyermekek elhelyezését egy hónapon belül meg tudtuk oldani.

Településsoros adatok nem érhetőek el a 0-3 éves korosztályra vonatkozóan, de az érintett korosztály csökkenése az előző években változó erősségű, jellemzően csökkenő tendenciát mutatott.

A bölcsődei ellátást elsősorban azok a családok, szülők vették igénybe, akik munkavégzésük miatt gyermekeik napközbeni ellátását nem tudták megoldani. A jelzőrendszer tagjainak javaslatára (védőnői javaslatok, Gyermekjóléti Központi, gyermekorvosi javaslat) bölcsődei nevelést biztosítottunk a rászorult családok gyermekeinek is. A jelzőrendszer **2024-ben 13 fő gyermek ellátását kérte.**

Az újpesti bölcsődékben lehetőség van a sajátos nevelési igényű gyermekek elhelyezésére is. Amennyiben ilyen gyermek került felvételre, ott a csoport létszáma a törvényi szabályozásnak megfelelően nem haladta meg a 11, 10, illetve 8 főt. A **sajátos nevelési igényű (SNI) 3 fő, illetve korai fejlesztésre (KFJ) 10 fő jogosult** (2024.december 31. napra vonatkozó adat), mely közel egyező az előző évben ellátottak számával.

A gyermekfelvétel az Egyesített Intézményünkben a Bölcsődék Központjában történik. A felvételi kérelmeket személyesen és online módon lehet benyújtani. Mindkét mód népszerű. A személyes kérelem leadása lehetőséget nyújt arra, hogy a családok igényeit, nehézségeit jobban megismerjük, és a legmegfelelőbb bölcsődei helyet ajánljuk fel a kisgyermek számára. Ugyanakkor a szülők is szívesen választják a személyes találkozást, ha bizonytalanok a bölcsődékkal kapcsolatos információk tekintetében, vagy ha szükséges további segítség az ellátás részleteiről, illetve azok is, akiknek az online mód technikai nehézséget jelent. Az online jelentkezési módot veszik igénybe nagyobb százalékban.

A felvétel rendje 2024-ben sem változott. A **teljes nevelési évre** jelentkezők **május hónapban** kérhetik a gyermek elhelyezését- a felvettek számára az **adaptáció szeptember 1.- október 31.** között valósulhat meg.

A **nevelési év közben (november-június)** a családok által igényelt bölcsődébe a kezdési időpont előtt két hónappal nyújthatják be a férőhelyigénylést a szülők. A **rendelkezésre álló szabad férőhelyen biztosít** az intézmény bölcsődei ellátást a gyermek számára.

A gyermekek bölcsődei elhelyezésekor az Intézményvezető törekszik arra, hogy a szülők által választott bölcsődében kapjon ellátást a gyermek. A nevelési év közben ellátást igénylők is legtöbbször a kért bölcsődébe kerültek felvételre. Amennyiben az igényelt bölcsődében nem volt szabad férőhely, egy másik bölcsőde került felajánlásra. Egyeztetést, és megállapodást követően többségében, sikerült kiválasztani az ellátás helyét. Intézményi szemléletünk, hogy a szülővel együttműködve a lakóhelyhez közeli, vagy a munkába járás útvonalába eső bölcsődei férőhelyet biztosítsunk.

A nevelési év kezdetén (szeptember, október) a bölcsődei felvételek akadálymentesek voltak. A lemondások száma kevesebb, mint 5% volt, melynek a lakhelyváltozás, élethelyzet-változás volt az oka.

A bölcsődei helyek iránti igény 2024. év folyamán folyamatos, január, február, március és december hónapban növekvő volt.

Döntően a GYES melletti munkavégzés miatt a 2 éves gyermekek szülei kértek ellátást, de egyre növekvő a 7-8 illetve 15-18 hónapos gyermekek elhelyezésének igénye. A GYED melletti munkavégzés évről évre növekszik.

Férőhelyre várakozás 2024. évben nem volt.

2024. évben az ingyenesen étkező gyermekek száma növekedett az előző évhez képest.

A bölcsődei gondozási díj mértéke 2024-ben is napi 500 Ft. Díjemelkedés nem történt. A Fenntartó Önkormányzat a Gyvt. és a helyi Önkormányzati rendelet értelmében a meghatározott egy főre eső jövedelem esetén fizetési kedvezményt biztosított.

- Felvett gyermekek száma: **596 fő** (2024.12.31)
- Gondozási díjat fizettek száma: **450 fő** (2024. december 31-i adat) – 100 % (500 Ft)
- Gondozási díjkedvezményben részesülők száma: **26 fő** (2024.december 31-i adat)

100 % kedvezményben részesülők száma: **120 fő**

Intézményünk minden telephelyén van gyermekvédelmi feladatok ellátására kijelölt személy, mely személyek listáját, telephelyenként, az alábbi táblázat tartalmazza:

5. táblázat: Kijelölt gyermekvédelmi felelősök a bölcsődékben

Bölcsőde neve	Kijelölt személy/ek neve	Munkakör/beosztása
Aradi bölcsőde	Majerné Nagy Judit	Kisgyermeknevelő
Pozsonyi bölcsőde	Csirmaz Klaudia	Kisgyermeknevelő/Bölcsődevezető helyettes
Munkásotthon bölcsőde	Ollári Attila Zsoltné	Kisgyermeknevelő
Rózsaliget bölcsőde	Gabulya-Fácska Zsanett	Kisgyermeknevelő
Leiningen bölcsőde	Komárominé Huszárik Renáta	Kisgyermeknevelő/Bölcsődevezető
Labdarúgó bölcsőde	Galvács Sándorné	Kisgyermeknevelő/Bölcsődevezető helyettes
Lakkozó bölcsőde	Furulyás Mária	Kisgyermeknevelő/Bölcsődevezető helyettes
Hajló bölcsőde	Vargáné Szakály Ágnes	Kisgyermeknevelő/Bölcsődevezető
Homoktövis bölcsőde	Farkas Anikó	Kisgyermeknevelő/Bölcsődevezető

Ezen felül minden intézményben jelen vannak a Család- és Gyermekjóléti Központ óvodai és iskolai szociális segítői, akik segítik a gyermekvédelmi érintettségű ügyekben a dolgozókat.

6. 5. Gyermekjólét és gyermekvédelmi gondoskodás

Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye négy szakmai egységből tevődik össze. Ezek a következők:

- Család- és Gyermekjóléti Központ
- Őszi Fény Integrált Gondozási Központ
- „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona,
- Szociális Foglalkoztató.

A Szociális Foglalkoztatón belül, elkülönülő szakmai egységként működik a Támogató Szolgálat. Az a) és a c) pontokban említett intézmények szakmai tartalma szervesen

kapcsolódik gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatokhoz, ezért a továbbiakban ezek bemutatása következik. Ezen szervezeti egységeket szakmai vezetők irányítják, akiket Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménynek igazgatója nevez ki.

5.1. Család- és Gyermekjóléti Központ gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatai

A Család- és Gyermekjóléti Központ Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye szakmailag önálló intézményegységeként működik, amelyen belül önálló szakmai egységet képez a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait ellátó munkacsoport, valamint a család- és gyermekjóléti központ feladatait ellátó gyermekvédelmi ellátó és speciális szolgáltatásokat nyújtó munkacsoport.

Az intézmény illetékessége - Budapest Főváros IV. kerület közigazgatási területén (Istvántelek, Káposztásmegyer, Megyer, Székesdűlő, Újpest, és a Népsziget egy része) életvitelszerűen élő, állandó bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyekre terjed ki. A fent említett feltételeken túl, a Központnak abban az esetben is intézkedési kötelessége van, amennyiben Újpest területén az ügyfél nem rendelkezik lakcímmel, de az otthontalan életmód vagy egyéb krízist jelentő ok miatt testi épsége, kiskorú esetében azonnali beavatkozást igénylő veszélynek van kitéve. Ezen felül a szabadidős programok, korrepetálások, ünnepkörhöz kötött közösségi események azon gyermekek és szüleik számára is nyitottak, akik újpesti oktatási-nevelési intézménybe járnak.

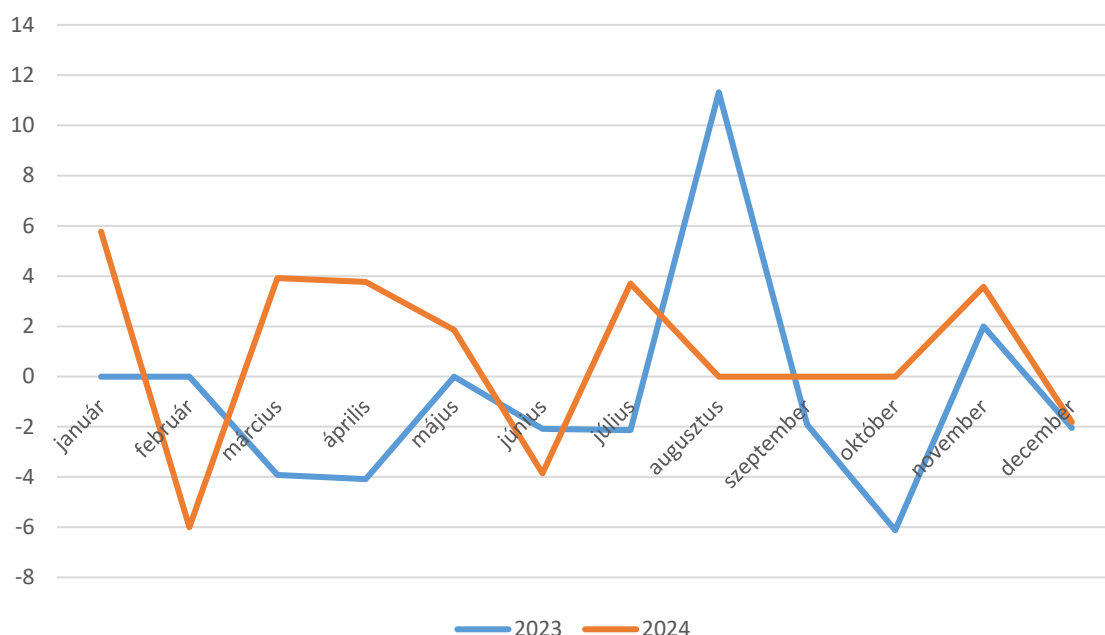
A Család- és Gyermekjóléti Központ tehát integrált intézmény. Az általa nyújtott ellátásokat és szolgáltatásokat, a szakmailag önálló szervezeti egységek szakfeladatait, valamint az intézményi struktúrát részletesen Újpest Önkormányzatának Szociális Intézményének Szakmai Programja, ezen belül a Szervezeti és Működési Szabályzat (a továbbiakban: SZMSZ) és mellékletei tartalmazzák. Az intézmény szakmai, szervezeti egységeinek hatásköreiben meghatározott feladatok közötti megosztásról a szakmai egységvezető gondoskodik.

5.1.1. Az intézmény személyi és tárgyi feltételei

Az SZMSZ szerint a fenntartó által engedélyezett munkavállalói létszám 68 fő, de már évek óta kevesebb munkatárssal működik a Család- és Gyermekjóléti Központ. A létszámhiány – amely szorosan összefügg a szociális szférára általában jellemző alacsony bérekkel és a munkakörrel járó leterheltséggel – nagyfokú fluktuációt és egyenetlen leterheltséget okoz a munkavállalók között.³

³ A szakmai létszám irányszámait, illetve létszámminimum normáit a 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet a szakmai gondozást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szabályozza, ezt pontosítja a Szociális Intézmény éves költségvetése. A béreket a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.), illetve a fenntartó által megállapított költségvetés szabályozza, így az adott munkakörben dolgozók kerületenként, településenként is más juttatásokhoz, pótlékokhoz juthatnak hozzá.

14. ábra: A Család- és Gyermekjóléti Központ munkaerőforgalma 2024-ben

Forrás: Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye

A munkavállalói létszám emelkedett a 2023. évhez képest, mind az esetmenedzserek, mind a családsegítők, mind az óvodai- és iskolai szociális segítők tekintetében. Ez részben az emelkedő szakmai színvonalnak, részben a 2024. évben bevezetett keresetkiegészítésnek köszönhető, mellyel a környező kerületekhez képest versenyképesebb bért keresnek a kollégák, mint azt megelőzően. Megtartó erőnek számít továbbá a havi egy adminisztrációs nap, illetve a belső közösségépítő programok is.

A feladatok racionális megszervezése folyamatos, de a létszám és az esetszámok vonatkozásában (a nagy mennyiségű esetlezárások ellenére) nehezen tarthatók a jogszabályi előírások. Az új esetek kiosztásánál a szakmai vezetők figyelembe veszik az egyes munkatársaknál már meglévő esetek számát, súlyosságát, a kollégák terhelhetőségét, szakmai tapasztalatait, esetleges speciális tudását.

5.1.2. Tárgyi feltételek

A Család- és Gyermekjóléti Központ munkáját három telephelyen látja el: a 1041 Budapest, Deák Ferenc u. 93. alatti központi irodában, illetve a 2023-ban átadott K25 (1041 Budapest, Károlyi István u. 25.) és Ficak (1043 Budapest, Aradi u. 4.) elnevezésű szociális irodákban. Az új helyiségek megnyitásának időszerűségét a Központ telephelyének szűkössége, illetve bővülő szolgáltatási repertoár indokolta.

A „K25” kialakítása alkalmas jelenleg a kisgyermekkorai stratégiában célzott tevékenységek végzéséhez, kiszolgálja a 0-3 éves korosztály szükségleteit, illetve az alapozó terápia

eszközkészlete is beszerzésre került. A „K25”-ben található egy kisebb, intim beszélgetésekre alkalmas helyiség, melyet a családterapeuta és a pszichológus használ. Az ügyféltérben kialakításra került olyan tér, melyben a kliensek számára ügyintézéshez szükséges technikai eszközök is a rendelkezésre állnak.

A „Ficak” elnevezésű szociális iroda is alkalmas egyéni interjúk készítésére, csoportfoglalkozásra, illetve a fogadó térben találhatóak az ügyfelek számára is használható számítógépek, melyek megkönnyítik az ügyintézt.

5.2. A Család- és Gyermekjóléti Központ által nyújtott szolgáltatások

Az Szt. és a Gyvt., valamint a vonatkozó rendeletek és az önkormányzati előírások alapján a Család- és Gyermekjóléti Központ tevékenysége során két szolgáltatási elemet biztosít (család- és gyermekjóléti szolgálat és család- és gyermekjóléti központ). Az intézményi egységek a jelenleg hatályos jogszabályi háttér és a vonatkozó kiegészítő protokolloknak megfelelően működteti a funkciójának megfelelő szolgáltatásokat, együttműködve egymással, illetve a jelzőrendszer más tagjaival, valamint a fenntartóval.

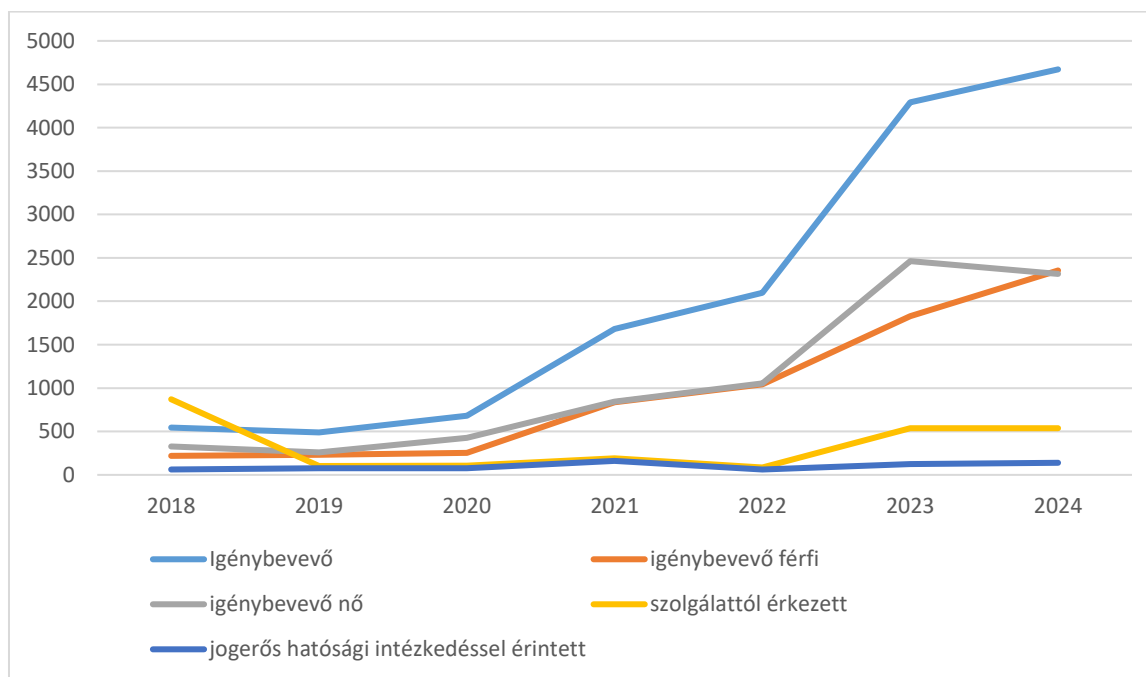
A Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársait - a létszámhiányból és a magas fluktuációból adódóan - az ágazati szabályozás diszfunkciói és a terület társadalmi-gazdasági helyzete igen nagy nyomás alá helyezi. Ezt mutatják a számok is, hiszen a KSH-nak küldött adatszolgáltatás szerint 2024 során összesen 4672 személynek nyújtott speciális szolgáltatást a Család- és Gyermekjóléti Központ, ebből 538 érkezett a család- és gyermekjóléti szolgálattól. Jogerős hatósági intézkedésben érintett, illetve esetmenedzseri tevékenységet igénybe vevő 2024-ben 886 fő volt, ebből 137 érkezett a szolgálattól.

2023-hoz képest az figyelhető meg, hogy az esetek száma tovább növekszik, de közel sem olyan mértékben, mint az előző évek drasztikus kiugrásai során. Az igénybevevő férfiak és nők számában 2023-ban egy szétnyíló tendencia volt megfigyelhető, 2024-ben ez a trend megfordult és sokkal több férfi vett igénybe a központnál valamilyen speciális szolgáltatást, mint az azt megelőző évben. (2024-ben összesen 2355 férfi és 2317 nő, míg 2023-ban mindössze 1829 férfi és 2463 nő.)

A szolgáltatásokat tekintve az óvodai-iskolai szociális munka statisztikai adatai továbbra is kiugróak. Ennek egyik oka, hogy a munkavállalók létszáma 12-re nőtt, aminek eredményeképpen jelentősen megnövekedett az egyéni beszélgetések és a csoportfoglalkozások száma is.

A 15. ábra, illetve a 5. táblázat azt mutatja, hogy az elmúlt években hogyan változtak az esetszámok, az igénybevevők és a család- és gyermekjóléti szolgálattól érkező esetek száma, továbbá azt, milyen ellátásokra, szolgáltatásokra volt leginkább szükség.

15. ábra: A CSGYK szolgáltatásait igénybe vevők

Forrás: KSH

A Család- és Gyermekjóléti Központ összesen 14 különböző speciális szolgáltatást nyújt az érintetteknek, melyből kiemelkedik az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység, a pszichológiai, hátralékkezelési és a jogi tanácsadás (5. táblázat). Jól látható az is, hogy jelentős esetszámemelkedés történt 2021-től kezdődően, amely a központ új működési koncepciójának is köszönhető. Erősödtek az intézmények közötti együttműködések, a jelzőrendszer tagjai is prevenciófókuszúan működnek, így több jelzés jut el időben a központhoz. Emberközeli arculatot kapott a központ, melyhez a jelzőrendszeri tagok is jobban tudnak illeszkedni és az ügyfelek is nagyobb bizalommal fordultak a központhoz.

5. táblázat: A CSGYK speciális szolgáltatásainak tevékenységszámai (2023-2024)

	2023	2024
Kapcsolattartási ügyelet	92	154
Utcai-lakótelepi szociális munka	384	515
Kórházi szociális munka	30	32
Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység	10868	14454
Szociális diagnózis felvétele	20	10
Készenléti szolgálat	18	11
Jogi tanácsadás	810	473
Pszichológiai tanácsadás	871	834
Munkavállalási, pályaválasztási tanácsadás	279	291
Mediáció	163	112
Család- és párterápia	158	510
Konfliktuskezelés	42	42
Fejlesztőpedagógiai ellátás	32	462
Hátralékkezelési tanácsadás	992	973
Csoportmunka	340	385

Forrás: KSH

A Család- és Gyermejjóléti Szolgálat összesen 24 különböző tevékenységet végez a gondozási folyamat során (5. táblázat). A tevékenységek hangsúlyossága évről évre változik a feltárt problémáknak és az érkező igényeknek megfelelően, de az esetszámok összege folyamatosan növekszik.

6. táblázat: A CSGYSZ tevékenységek száma (2023-2024)

	2023	2024
Információnyújtás	6501	4856
Segítő beszélgetés	4993	7251
Tanácsadás	3544	8114
Ügyintézéshez segítségnyújtás	793	1479
Konfliktuskezelés	428	383
Kríziskezelés	37	13
Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez - pénzübeli	89	97
Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez - természetbeni	30	90
Közvetítés másik szolgálathoz	8	54
ebből átmeneti gondozásba	0	5
Közvetítés család- és gyermekjóléti szolgálathoz	19	20
Esetkonferencia	34	28
Esetmegbeszélés	1926	1926
Esetkonzultáció	982	1610
Szakmaközi megbeszélés	84	15
Környezettanulmány elkészítésében való közreműködés	292	203
Családlátogatás	13789	19225
Adományközvetítés	896	1002

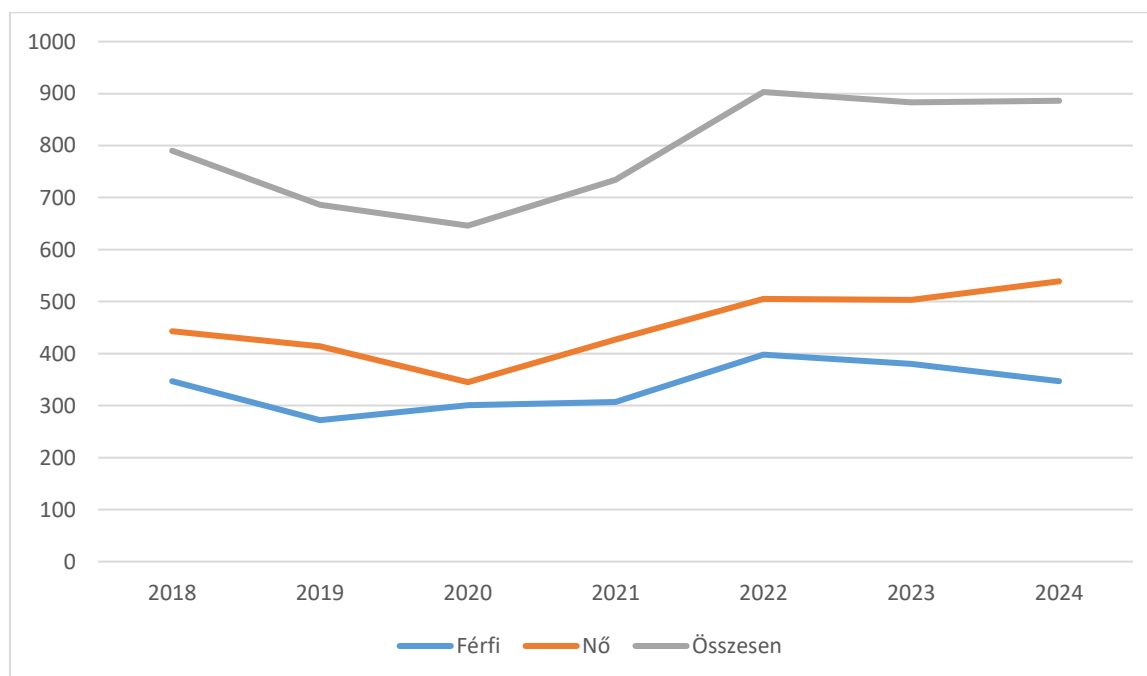
Forrás: KSH

2024-ben hatósági intézkedéssel érintett, esetmenedzseri tevékenységet igénybe vevő összesen 886 fő volt, ami nem tér el jelentősen a 2023-as számoktól (883 fő), ám míg 2023-ban az igénybe vevők közül mindössze 28 fő érkezett a szolgálattól, addig 2024-ben az ilyen igénybe vevők száma már 137 fő volt.

Ennek két oka van. Az egyik, hogy csökken azon esetek száma, melyek alapellátás keretén belül megoldhatók, ez által szükségessé válik a hatósági intézkedés kezdeményezése. A másik ok, hogy nagymértékben megemelkedett a bántalmazások száma, amely mérlegelés nélküli hatósági intézkedés kezdeményezését vonja maga után. Általánosságban megállapítható a védelemben vett gyermek vonatkozásában az, hogy túl későn érkeznek a jelzések, ezért már egy eszkalálódott problémával érkeznek a szülők, ami sok esetben társul a gyermek kriminalizálódásával, bántalmazó, önbántalmazó magatartásával. Utóbbi problémák összetettsége sok esetben nem orvosolható az alapellátásos szolgáltatások eszközeivel.

Az alapellátásos szolgáltatások vonatkozásában (Szolgálat és Központ összesített adatai) megállapítható, hogy az összes ügyfél száma az elmúlt évben emelkedett. Továbbra is megfigyelhető, hogy összességében több nő vesz igénybe alapszolgáltatást, mint férfi, aminek következtében egy szétnyíló olló figyelhető meg az igénybe vevők nemi arányában. 2024. évben jelentősen növekszik továbbá az egy vagy két gyermeket egyedül nevelő anyák száma.

16. ábra: Hatósági intézkedésekben érintett, esetmenedzseri tevékenységet igénybe vevők száma

Forrás: KSH

5.3. A Család- és Gyermekjóléti Központon belül folyó szakmai együttműködés

A Család és Gyermekjóléti Központ szervezeti keretén belül működő család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja az 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 64.§-ban meghatározott

családsegítést, a Gyvt. 39.§-ban leírt gyermekjóléti szolgáltatást, és a Gyvt. 40.§-ban szabályozott család és gyermekjóléti szolgáltatást.

Általános személyes segítő szolgáltatás, mely egyéni esetkezelés során szociális, gyermekjóléti fókuszú családsegítői munka, egyénekkal, családokkal, minden esetben a rendszerszemlélet érvényesülésével. A szolgálat, amely szervesen kötődik a család- és gyermekjóléti központ feladataihoz, az alábbi főbb szolgáltatásokat nyújtja:

A Szocvtv. 64.§ alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés Szocvtv. 64.§ (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat.

A családsegítés szerinti feladatok

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése
- a szociális segítőmunkát, a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítése
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztés,
- a tartós álláskereső, a fiatal álláskereső, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtása,
- kríziskezelés
- a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások,
- készenléti szolgálat biztosítása.

Gyermekjóléti szolgáltatás

Gyvt. 39. § (1) A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében:

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer tagjaival való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít.

A gyermekjóléti szolgáltatás

feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,

kezdemenyezni:

- egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni,
- szociális alapszolgáltatások igénybevételét,
- egészségügyi ellátások igénybevételét,
- pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét.

Koordinációs feladata körében:

- összehangolja tevékenységét a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal, melynek keretében szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.
- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
- felkérésre környezettanulmányt készít,
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

Speciális szolgáltatások:

- lakótelepi - utcai szociális munka
- kórházi – egészségügyi szociális munka
- óvodai-iskolai szociális segítség
- pszichológiai tanácsadás
- családterápia
- mediáció
- jogi tájékoztatás -tanácsadás
- kapcsolattartási ügyelet
- készenléti telefon

Kapcsolattartási Ügyelet

Ezt a speciális szolgáltatást elsősorban hatósági döntés alapján biztosítjuk, viszont mediációs megállapodás megkötését követően önkéntesen is igénybe vehető ez a szolgáltatás. A kapcsolattartások formájuk szerint lehetnek felügyelték és segítettek. A 2024. évben egy esetben fordult elő segített kapcsolattartás, minden egyéb felügyelt formában valósult meg. A kapcsolattartásra kötelezett és a kapcsolattartásra jogosult között szinte minden esetben feszült viszony áll fenn. A zökkenőmentes kapcsolattartás érdekében a kapcsolattartást biztosító kollégák párban dolgoznak, ahol legalább az egyik szakember mediátori, kapcsolattartási mediátori végzettséggel rendelkezik. Minden esetben szakszerűen, a gyermek érdekeinek

védelmét figyelembe véve járnak el. A Központban 2024.évben összesen **154** kapcsolattartási tevékenység történt, **40** fő ellátásával. E szolgáltatás biztosításánál erősségünk a szakemberek jó részének mediátori végzettsége.

Jogi tanácsadás

Ezt a speciális szolgáltatást megbízásos jogviszony keretében biztosítja Intézményünk. A szolgáltatás minden kerületi lakos számára térítésmentesen elérhető, hetente három alkalommal, négy órában, előjegyzés útján. Elsősorban családjogi kérdésekben, válással, gyermekelhelyezési, kapcsolattartási problémákkal, szülői felügyeleti jog rendezésével kapcsolatban kérnek tanácsot, de gyakori az ingatlanok, végrehajtások, banki ügyletek, bírságok ügyében történő segítség nyújtása is az ügyfelek részére. A jogi tanácsadáson kívül periratok, beadványok szerkesztésére, kérelmek, fellebbezés elkészítésére, levelek megfogalmazására mutatkozott igény. A szolgáltatást igénybe vevők köre széles, nem kizárólag a nehéz élet-, vagy anyagi helyzetben lévők, hanem azok is igénylik, akik a jogszabályokat, azok folyamatos változásait, értelmezését nem tudják követni. E szolgáltatás nagyon népszerű. 2024-ben **473 alkalommal, 235 fő** igénybe vevő részesült jogi segítségnyújtásban. 2024.- évben az ellátott személyek számában nem következett be változás, viszont a tevékenységek száma visszaesett. Ennek oka, hogy több esetben nem jelentek meg az ügyfelek az időpontokon.

Mediáció

Központunk ezt a speciális szolgáltatást azoknak a kerületben élő lakosoknak biztosítja, ahol az egység megbomlott a családtagok között, a szülők a válás mellett döntöttek, vagy a szülő és a gyermek között elhúzódó konfliktus támadt, melyet saját erőforrásból, önállóan nem tudnak megoldani, azonban szükség van a további együttműködésre, a kapcsolat fenntartására. A folyamat rendezésének megsegítése érdekében, mediációs eljárás igénybevételét biztosítja Központunk. Ezen eljárásokat 2 képzett mediátor végzi, más szakfeladatot is ellátva, napi 4 órában. A mediáció önkéntesen igénybe vehető, speciális konfliktuskezelési, vitarendezési módszer, melynek során a felek vitájában, azok közös beleegyezésével pártatlan mediátor közvetít, segítve őket a konszenzuson alapuló megállapodás megkötésében. Gyakran a konszenzusos állapot hiánya miatt csak részmegállapodások jönnek létre. Főként azon ügyfelek tekintetében nem várható el megállapodás, ahol kötelezettségként lett előírva a szolgáltatás igénybe vétele. A mediátorok plasztikusan, az ügyfél igényeit figyelembe véve adnak időpontot a közvetítői szolgáltatásra. Többségében egyéni, viszont az eset komplexitásáról függően végeznek páros és sétáló mediációt is. A mediációs eljárás során a szakember arra törekszik, hogy a felek által kidolgozott megállapodás megvalósítható és betartható legyen. Fontos körülmény, hogy az eljárás bizalmas, a bírósági eljárásokhoz képest gyors, ezért a pszichikai terhelés is csökken. Mivel a szolgáltatás ingyenes, és a megállapodás a bíróságra benyújtható, az ügyfelek számára megspórolja a magas ügyvédi költségeket és lényegesen lerövidíti (akár 1-2 tárgyalásra) a bírósági eljárást. Az ellátottak többnyire a válás során felmerült gyermekelhelyezés, gyermektartásdíj megállapítása, szülői felügyeleti jog és kapcsolat tartásrendezése, ingó és ingatlan vagyon megosztása érdekében keresték fel a mediátorainkat.

Növekszik az igény a párkapcsolati mediáció iránt is. Több esetben fordult elő, hogy az egyik fél bántalmazásról számolt be. Ebben az esetben a mediációs folyamat megszakad, a mediátor jelzéssel él az esetet delegáló szakember felé. Ügyfeleink visszajelzése alapján a megkötött megállapodásokat a benyújtást követően a bíróság elfogadta. A tavalyi évben több család jelentkezett szülő-kamasz mediációra is. 2024 évben **64 fő** vett részt **112** mediációs ülésen.

Pszichológiai tanácsadás

2024. évben a pszichológiai tanácsadást 4 fő pszichológus látta el, viszont ezt a munkacsoportot érintette leginkább a fluktuáció. Az igénybe vevők egy részét családsegítők, esetenedzserok, iskolai és óvodai szociális segítők delegálták ebbe a speciális szolgáltatásba. Ennél a szolgáltatásnál is megfigyelhető, hogy az ügyfelek együttműködését nagyban befolyásolja, hogy önként jelentkeztek a szolgáltatásra vagy, valamilyen gondozási feladattal kötelezték őket rá. A pszichológiai tanácsadás során szóba kerülő legtöbb probléma gyökere a szülők közötti konfliktus volt. Hozott problémák között szerepel a családtagok közötti kommunikáció nehézségei, szülői szerepük különböző módon történő értelmezése, minőségének megkérdőjelezése. Kiskorúaknál problémaként megjelent a szorongás, önismereti problémák és az önbántalmazás is. Az ügyfelek 2024. évben az előzőhöz képest, nagyobb gyakorisággal adtak számot bántalmazó párkapcsolatról. Az ilyen közegben létezés, ebből történő kilépés dilemmáiról több alkalommal konzultáltak munkatársainkkal. Megnövekedett azon egyszülős családok száma, akik az ilyen családi berendezkedésből adódó problémák enyhítése okán fordultak segítségért. Jelentős számú kliens kért segítséget a veszteségélmény feldolgozása, illetve hozzátartozó halálát követő elhúzódó gyászfolyamat kapcsán. Az idősebb korosztályban a magányosság okozta a legtöbb nehézséget, valamint az anyagi problémák megjelenése okán jelentkező, kényszerű életszínvonal-esés megélésének nehézsége. Ezen felül a szerhasználat, illetve egyéb szenvedélybetegség is problémaként jelentkezett. Pszichológusaink a nyári szünetben 3 csoportot indítottak kis- és nagykorúaknak, csoportonként 4-6 alkalommal, önismereti témában. Fontosnak éreztük, hogy lehetőséget biztosítsunk ebben a nagyon érzékeny időszakban a fiataloknak arra, hogy biztonságos közegben fejlődhesen önismeretük, identitásuk és az iskolaszünetben is tudjanak kortársaikhoz kapcsolódni. Problémát jelent viszont, hogy azon ügyfeleket, akiknek a problémái túlmutatnak a tanácsadás kompetencia határán az ellátórendszer hiányosságai miatt nehezen tudjuk szolgáltatásokba delegálni. 2024-ben pszichológiai tanácsadás **834** alkalommal történt, összesen **197 fő** részére.

Családterápia - családkonzultáció

2024. -évben ezt a speciális szolgáltatást összesen **142 fő** vette igénybe, ebből hatósági kötelezés okán **46 fő**. Jellemző problémaként jelentkezett a családi- párkapcsolati konfliktus; érzelmek, szükségletek kifejezésének nehézsége, szülő-gyermek konfliktus, együttélési szabályok keretei, válás, lelki, mentális, szomatikus betegség a családban. További problémaként jelentkeztek még a családok gyermeknevelési nehézségei, szülők nevelési elveinek szinkronizálása, ideértve a mozaikcsaláddal járó kihívásokat. Az év második felében leginkább párkapcsolati elakadás gondjaival érkeztek ügyfelek.

Készenléti szolgálat

Ez a speciális szolgáltatás a hét minden napján hívható telefonszámon az Intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali, telefonos segítségnyújtás, információ, tanácsadás, tovább irányítás, azonnali intézkedés formájában érhető el. 2024-évben csökkent a hívások száma, **11** alkalommal hívták a készenléti telefont és kértek segítséget. Több esetben információkérés, családi konfliktus miatt, kapcsolattartási ügyekben, gyermekkel kapcsolatos vitákban, jogi kérdésekben kértek segítséget, információt. Az ügyeletes kollégák megtették a szükséges intézkedéseket.

Szociális diagnózis

A család szociális helyzetének, igényeinek szükségleteinek felmérésére a Család- és Gyermekjóléti Központ ellátandó feladata mint speciális szolgáltatás a szociális diagnózis elkészítése. 2024. évben ezen szolgáltatás ismét újrászerveződött Központunkban. Az Intézményben 1 fő, végzi el a munkát, aki az erre szolgáló nyomtatványon rögzíti az ügyfél által szükséges, igénybe venni kívánt szolgáltatásokat, amelynek forrása a részletes, elakadásra fókuszáló mélyinterjú készítése. Ez érinti a család kapcsolati, munkaerőpiaci, pénzügyi, lakhatási, egészségügyi helyzetét. Feltérképezi a család kohéziós, és egyéb erőforrásait, nehézségeit, hiányát. Majd azt kiértékelve ajánl szolgáltatási lehetőségeket a sikeresebb esetkezelés érdekében. Új esetként bekerülő, illetve a család gondozása folyamán, az esetelakadásakor ezen diagnózis felállítása fontos esély lehet a család szociális helyzetének, igényeinek, szükségleteinek felmérése céljából. A gyakorlatban kisszámban tud megvalósulni a diagnózis felvétele, annak okán is, hogy a család önkéntessége, beleegyezése szükséges. Az ügyfelek egybehangzó véleménye az, hogy az esetgazdával való kapcsolat felvétele és a problémák feltérképezése során kellő információt kapnak a számukra elérhető szolgáltatásokról, feleslegesnek érzik egy másik személlyel felvenni a kapcsolatot.

Utcai-lakótelepi szociális munka

Ebben a speciális szolgáltatásban, fő szemléletmódként, prevenció hangsúlyú tevékenységi formákat kínálunk a szabadidő hasznos eltöltésére, a közösségi lét megtapasztalásával, sportolás, társasjáték, közös zenehallgatás, beszélgetések, tematikus csoportfoglalkozások, rendszeres tanulás biztosításával, amely segíthet a napi rutin kialakításában is. Mindezt a IV. kerületben élő, illetve újpesti oktatási intézménybe járó gyermekek, fiatalok részére, csellengésük, csavargásuk megelőzése, a jó gyakorlat, pozitív minták mint életmód beépülése érdekében kínáljuk. A szolgáltatást 2024 év során többnyire két fő látta el, ezt a munkacsoportot is rendkívüli módon érintette a fluktuáció. A heti, tematikus napok rendszerén kívül, havonta legalább 1 alkalommal, péntek délután külső, vagy rendkívüli klub programokat is szervezünk részükre. Az iskolai szünetekben közösségépítő, ismeretterjesztő programokkal is készültünk, 10 alkalommal valósult meg kirándulás, intézménylátogatás. Sajnos a nagymértékű fluktuáció okán a gyermekek száma is csökkent. Általánosságban nehezen viselték a változást, ezért inkább a külső programok és az ünnepkörökhöz kötött események voltak számukra népszerűek.

Táborok

Erzsébet-tábor

Az Újpest SZI Család- és Gyermekjóléti Központ, 2024 áprilisában megpályázta és el is nyerte a lehetőséget a Fonyódligeten lévő Erzsébet tábor 2024.06.30.-2024.07.05. közötti időszak turnusába, 1 csoportnyi, 30 fő 7-14 év közötti diák táboroztatására, 4 kísérő közvetítésével.

ZOO-nap

2024-ben nem volt lehetőség az elmúlt években megszokott **ZOO tábor** pályázatának benyújtására, mivel, az táborként nem került meghirdetésre. Helyette **ZOO nap** címen pályázhattunk, és nyertük el 28 újpesti gyermek és 3 fő kísérő egy napi látogatást. Ennek keretében a gyerekeknek lehetőségük nyílt élménypedagógiai módszerekkel az Állatkertben élő állatokkal történő ismerkedésre, vadon élő állatok simogatására, kézműves kreatív alkotások készítésére. A gyermekek tapasztalat útján szerzett ismeretekkel, élményekkel gazdagodva térhettek haza.

Újpesti Önkormányzat/UTE napközis tábor

Negyedik éve már, hogy az újpesti Család-és Gyermekjóléti Központ munkatársai az óvodai és iskolai szociális segítők is aktívan részt vesznek a tábor programjaiban. Munkacsoportunk 5 héten keresztül heti két napon biztosított foglalkozásokat és programokat a gyermekek részére. Keddenként és csütörtökönként a tábor telephelyén tartottak készségfejlesztő és prevenciós csoportfoglalkozásokat az iskolában maradó gyermekek részére.

5 hét alatt összesen 15 újpesti általános iskolából, 810 gyermekkel tudtunk foglalkozni. A tábor ideje alatt rengeteg játékkal, sok személyes beszélgetéssel és sok élménnyel gazdagodtak kollégáink és a gyermekek is.

Kapcsolódj! Élménytábor

2024. augusztus 12-16. között tartottuk kerületünkben Kapcsolódj! elnevezésű élménytáborunkat. Célcsoportunk az általános iskolába járó, felső tagozatos diákok voltak. Ennek indokoltságát egyrészt a kiskamaszkor érzelmi viharjainak, kapcsolati konfliktusainak gyakorisága adta, melynek kapcsán igyekeztünk célzottan fejleszteni kompetenciáikat, másrészt pedig az önállóságuk bontogatása miatt ők a legveszélyeztetettebbek abban, hogy szabadidejükben csellengjenek, rossz társaságba keverednek vagy az online térben sok időt töltve a különböző közösségi média felületeken sérülnek mentálisan és szellemileg egyaránt. Célunk az volt, hogy a hasznos, élménydús kikapcsolódás mellett elfogadóan kapcsolódjanak egymáshoz, illetve önmagukhoz is. Így a korosztályukra szabva a tartalmas programok mellett számos önismereti, önbizalomnövelő, kommunikációs és konfliktuskezelési kompetenciát fejlesztő foglalkozást is tartottunk számukra. A hét során összesen 20 diák vett részt a tábor programjain. A résztvevő diákok egyrészt az Újpesti Család és Gyermekjóléti Központ ügyfélköréből lettek célzottan delegálva, másrészt Újpest iskoláiból azokat a gyerekeket

invitáltuk, akiknél az osztályfőnökök előnyösnek és hasznosnak ítélték meg a programot, továbbá feltételezhető volt, hogy a szülők nem engedhetik meg magukra a gyermek táborozási költségeinek megfizetését. A tábor költségeit a Tiszta Formák Alapítvány támogatta pályázati úton.

Élmény7 napközis tábor

Az Élmény7 napközis táborunkat a kerületben élő 6-10 éves korosztály számára hirdettük meg. A tábor 2024.07.12-16. között került megrendezése. A programban 20 gyermek vett részt díjmentesen, amely tartalmazta a napi háromszori étkezést és a programokat is, támogatva a kerületben élő, szociálisan rászoruló családokat. A táborba érkező gyermekek főként a Család- és Gyermekjóléti Központ ellátásában lévő családokból kerültek ki, illetve a Kapcsolódj! Élménytáborhoz hasonlóan az iskolák ajánlása alapján. A tábor a gyermekek személyiségének fejlődését, a közösségi szellem megeremtését, a gyermekek szociális kompetenciájának és érzelmi intelligenciájának fejlesztését hivatott segíteni. Alapvető célja és feladata a kikapcsolódás és új ismeretek szerzése volt élményalapú tanulási módszerekkel.

Közösségi munka

Intézményünk 2024-ben két nagyobb kerületi rendezvényen is képviseltette magát, egyszer a kerületi gyereknapon, egyszer pedig a városnapokon. A rendezvények helyszínén felállított sátorban különböző programokkal, játékokkal és szelfifallal vártuk a látogatókat. Ezeken a kitelepüléseken már több olyan család volt, aki célzottan a Család- és Gyermekjóléti Központ sátrát kereste.

A K25-ben zajló, ünnepkörökhöz kötött eseményeken is növekszik a résztvevők száma, illetve igazán edukatív és közösségteremtő ereje van a Baba-mama Klubnak és a Mesélő mamik Klubnak, ami minden héten pénteken, egy szakember által összeállított tematikus program keretében várja 0-3 éves korcsoportba tartozó kiskorúakat és szüleiket.

Szakmai puzzle

A Központ kidolgozta a Szakmai Puzzle névre keresztelt edukációs társasjátékát, mely az éves jelzőrendszeri tanácskozáson debütált. Az Újpesti Család- és Gyermekjóléti Központ által összeállított interaktív esetfeltárás végig vezeti a jelzőrendszer tagjait egy diszfunkcionálissá váló család, valós elemekre épülő esetének gyermekvédelmi folyamatán.

A program célja a szakmai együttműködés hatékonyságának elősegítése, a szakemberek ismereteinek bővítése, az elérhető szolgáltatások, lehetséges intézkedések struktúrájának és alkalmazhatóságának megismerése.

A Család- és Gyermekjóléti Központ törekvése a jelzőrendszeri tagok együttműködésének elősegítésére és támogatására, nehézségeik, dilemmáik feltérképezésére irányul. A frontális előadások mellett egyre gyakrabban alkalmazza Központunk az interaktív programokat a

jelzőrendszeri szakmaközi megbeszélések során, melyekkel kapcsolatban kivétel nélkül pozitív visszajelzések érkeznek.

Az együttműködés gördülékenyebbé tételéhez elengedhetetlen a szakmaközi érzékenyítés, a szakemberek edukációja a társszakmák sajátos működési elveivel kapcsolatban.

Tapasztalatok a Szakmai puzzle- el kapcsolatban

A valós helyzetek dinamikáját lekövető feladatfelépítés által a résztvevők időben koncentráltan tapasztalják meg a kibontakozó krízissel kapcsolatban keletkező dilemmákat, feszültséget és a hatékonyság feltételeit. A vezető moderátor megfelelő keretet biztosít az egyéni és csoportos élménymegosztásra, önreflexió és korábbi tapasztalatok megfogalmazására. A résztvevők a szakterületükön, és jelzőrendszeri tagként szerzett tapasztalataikat felhasználva közösen értelmezhetik a rendszerszerű modellek ábrázolódását és fogalmazhatják meg a szakmai hatékonyság növelésének lehetőségeit.

A résztvevők által megfogalmazott pozitívumok a Szakmai puzzle- el kapcsolatban

- Jobb rálátást kaptak a résztvevők a jelzésekkel kapcsolatos munkafolyamatokra.
- A folyamat összetettségének megtapasztalása és a jelzőrendszeri hiányosságok felismerése lehetővé teszi, hogy a szakemberek együtt alakítsák ki az együttműködés leghatékonyabb módját.
- Hasznos volt arra rámutatni, hogy minél részletesebb jelzéseket küldjenek, illetve részletesen tárják fel az eseteket is.
- Az együttműködés fontosságának megtapasztalása, melyet nagymértékben előmozdít, ha a szakemberek egymás szakterületének nyelvezetét ismerik.
- A résztvevők számára a program tudott hasznos új információkat nyújtani.

A csoportok záró következtetésként az esetfeldolgozás tapasztalatai alapján az együttműködés, illetve a korai jelzések fontosságát, a jelzések precíz, részletes és haladéktalan megírását fogalmazták meg.

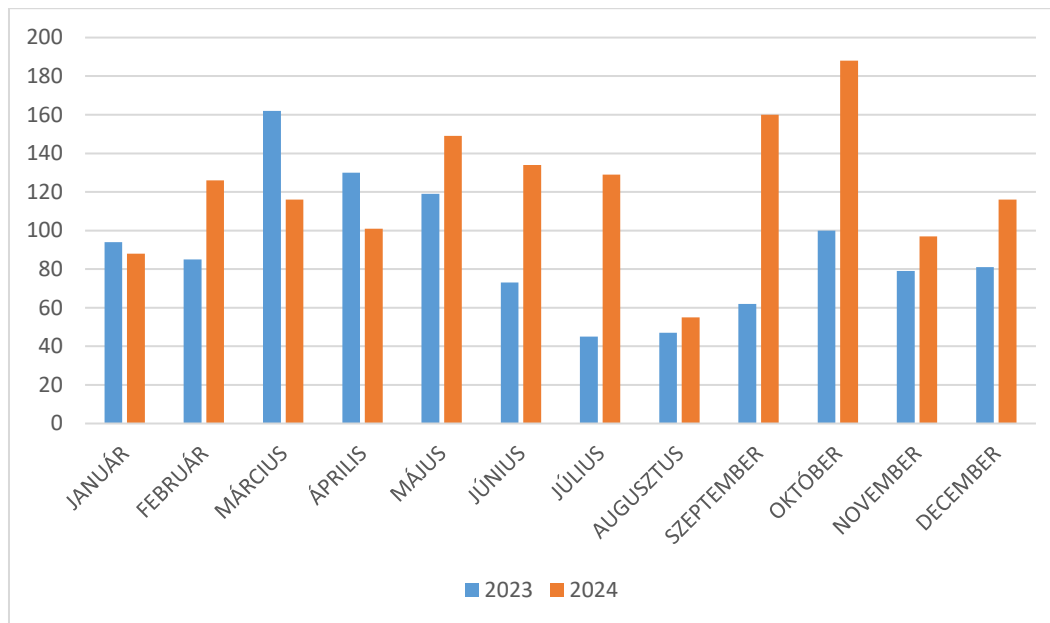
2024. 04. 30. napjától 4 intézmény kérte, hogy segítsük vele a munkájukat, 2025. évben már két intézményben lezajlott ez a program, további 4 intézmény jelentkezett már. A Központ dolgozói havi egy alkalommal vállalták önkéntesen, hogy részt vesznek a program lebonyolításában.

6. Észlelő- és jelzőrendszer működtetése, szakmai kapcsolatok

6.1. A jelzőrendszeri együttműködés értékelése

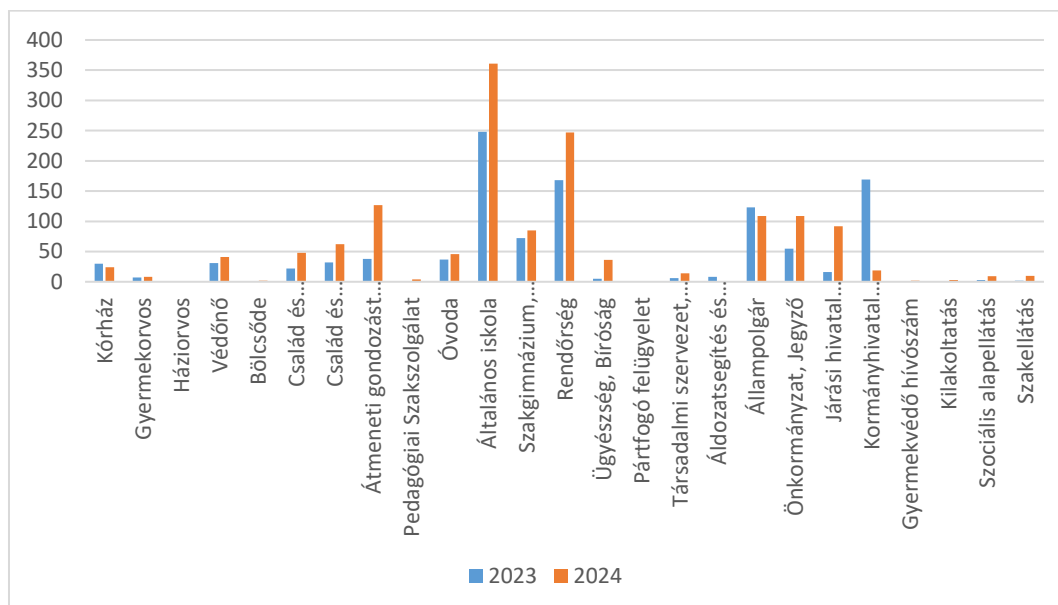
2024-ben a jelzőrendszer a tavalyi évhez képest is aktívabb volt, sok esetben preventív jelleggel is küldtek megkeresést a központ, illetve a szolgálat felé. Az éves jelzések eloszlása havi és intézményi szinten a következő volt:

17. ábra: Beérkező jelzések száma havi bontásban (2023-2024)

Forrás: CsGyK

18. ábra: A jelzést küldő intézmények megoszlása (2023-2024) (Forrás: CSGYK)

A legtöbb jelzés továbbra is általános iskoláktól, illetve a rendőrségtől érkezett, az innen érkező jelzések száma megnövekedett a tavalyi mennyiséghez képest. A legtöbb, jelzést küldő intézmény esetében ez a tendencia figyelhető meg, de 2023 évhez képest különösen nagy kiugrás figyelhető meg az átmeneti gondozást biztosító intézmények és az önkormányzat esetében, míg az állampolgári és a Gyámügyi Osztály jelzései visszaestek. Az önkormányzat jelzéseinek nagy részét a családvédelmi koordinációért felelős szerv jelzései teszik ki, ami összecseng a bántalmazás tárgyában érkező jelzések megnövekedett számával.

A rendőrségi visszajelzés alapján 2024-ben családon belüli erőszak kapcsán 28 esetben rendeltek el ideiglenes megelőző távoltartást és összesen 160 jelzést küldtek a Család- és Gyermekjóléti Központnak.

2024.03.15. napjától hatályba lépett az észlelő és jelzőrendszer működésének és működtetésének szabályairól szóló protokoll és módszertani útmutató. Ennek megismerése és a jelzőrendszeri tagokkal való megismertetése írásban és egy szakmaközi megbeszélés formájában is jogszabály szerint megvalósult. Ezt követően a jelzőrendszeri tanácsadó 3 intézményben tartott előadást a témában a teljes tantestület számára.

A megújult és a jelzés elmulasztását középpontba állító, szankciókat előtérbe helyező jogszabályi háttérnek köszönhető, hogy a második félévben ugrásszerűen megnövekedtek – leginkább a szolgálathoz küldött – jelzések számai. Az átmeneti gondozást biztosító intézmények esetében is a gyermekvédelmi protokoll változása okozta a növekedést, amiből kifolyólag rengeteg preventív jelzés érkezett olyan esetek kapcsán is, amelyek önmagában nem igényeltek további intézkedést.

A Gyámügyi Osztálytól érkező jelzések fordított tendenciát mutatnak az előző évekhez képest. Ennek oka, hogy a rendőrségtől érkező jelzésekre megnyitják az eseteket és a gyámhivatali eljárást megindító már nem számolható a jelzések közé.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye Család- és Gyermekjóléti Központja az elmúlt években nagy hangsúlyt fektetett a jelzőrendszeri együttműködés fejlesztésére, ezzel együtt a jelzőrendszer preventív aspektusának erősítésére. Ennek eredményeképpen, míg 2023-ban körülbelül 20 intézmény töltötte ki a kérdőívet, addig 2024-ben már 57, 2025-ben pedig 68 kitöltés érkezett.

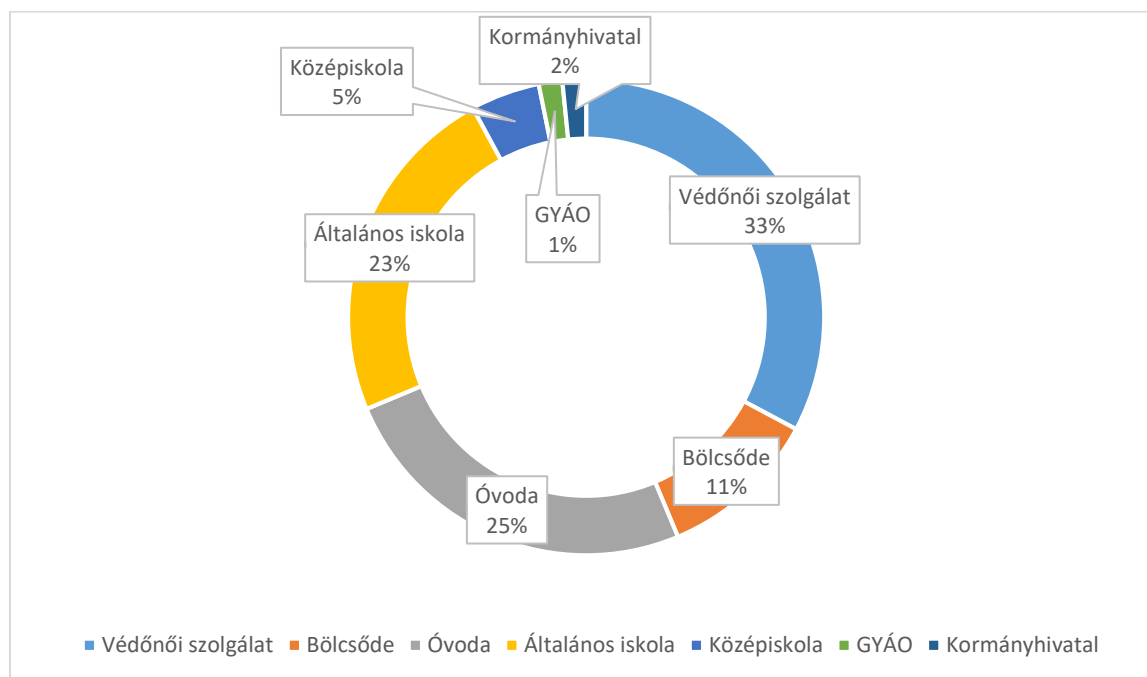
Idén a kerületben működő, önkormányzati és egyéb fenntartású bölcsődék 77, az óvodák 55, az általános és középiskoláknak pedig 54%-a küldte vissza a kérdőívet. A védőnői szolgálat dolgozói közül mindenki adott visszajelzést, a háziorvosok közül viszont idén senki sem.

Szerkezetileg ugyanakkor – az elmúlt évekhez képest – a lekérdezés kissé eltérően zajlott, így csak hozzávetőleges adatokkal tudunk dolgozni és tanulságokat levonni az előző évvel kapcsolatos tapasztalatokkal, kérésekkel kapcsolatban.

A lekérdezés minden megkérdezett számára két részből állt: egy online kérdőívből, amelyben a jelzőrendszeri tagok aktivitására, illetve tapasztalataira kérdeztünk rá és egy adatbekérőből, amelyben az érintett intézmény gyermekvédelemmel kapcsolatos adatairól kellett nyilatkozniuk. Az online kérdőív kitöltői közül 21 fő védőnő, 7 fő bölcsődei, 16 fő óvodai, 15 fő általános iskolai, 3 fő pedig középiskolai dolgozó. Egy kitöltő dolgozik Gyermek Átmeneti Otthonában, egy fő pedig a fővárosi kormányhivatal gyámügyi osztály munkatársa.

Az adatbekérőt a bölcsődék közül 6, az óvodák közül 16, az általános és középiskolák közül 15, a védőnők közül pedig 8 fő küldte vissza a CSGYK adattábláját, illetve a védőnők közül 23 fő a saját adatszolgáltatásukhoz szükséges táblázatot küldte meg a Család- és Gyermekjóléti Központ részére.

19. ábra: Az online kérdőív kitöltőinek megoszlása

A visszaérkezett adatbekérők alapján a jelzőrendszer kerületi gyermekvédelmi adatai a következők:

7. táblázat: A visszajelzést küldő intézmények gyermekvédelmi adatai, illetve a veszélyeztetettség főbb okai

Gyermekvédelmi adatok	érintett gyermek száma (fő, halmazott adat) – 2023	érintett gyermek száma (fő, halmazott adat) – 2024
veszélyeztetett gyermekek száma	693	700
hátrányos helyzetű gyermekek száma	127	118
halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	19	8
védelembe vett gyermekek száma	33	42
intézeti elhelyezett gyermekek száma	9	3
nagycsaládosok száma	1496	1703
étkezési kedvezményben részesülő tanulók száma	1742	2336
azon gyermekek száma, akik nem részesülnek étkezési kedvezményben, viszont rászorulnának	151	25

A veszélyeztetettség okai	érintett gyermek száma (fő) – 2023	érintett gyermek száma (fő) – 2024
Gyermekek különféle magatartási, pszichológiai és teljesítményzavar, beilleszkedési nehézségi	830	457
Szülők, család életviteléből fakadó konfliktusok, problémák	146	176
Szülői elhanyagolás	43	45
Tankötelezettség mulasztás (igazolatlan/ nagyszámú igazolt)	47	62
Családon belüli bántalmazás	4	16
Lemorzsolódás	42	37

Mivel a válaszadók köre nem egyezik teljesen a tavalyi válaszadók körével (volt olyan intézmény, aki tavaly töltött ki adatkérő lapot, idén viszont nem és vice versa), ezért nem jelenthető ki teljes biztonsággal, hogy 2023-ról 2024-re közel felére esett vissza a magatartási, pszichológiai és teljesítményzavarral, illetve beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek száma, különösen azért nem, mert a DARI adatnyilvántartása szerint a kerületben ez a szám 1161 főt érintett 2024-ben.⁴

Az összesített adatokkal kapcsolatban ezen felül a következő megjegyzéseket kell tennünk: az Oktatási Hivatal aktuális intézményi statisztikája alapján a kerületbe összesen 12.995 gyermek jár (a bölcsődéket leszámítva), közülük 502 SNI-s, 1161 BTMN tanuló, tehát az adatbekérőn visszaérkezett statisztika nem teljeskörű, az érintett gyermekek csak egy része jelenik meg benne.

8. táblázat: A kerületi intézmények adatai (Forrás: <https://dari.oktatas.hu>)

Óvodák	
Intézményi létszám	2809
Ebből más településről ingázik	304
SNI-s	83
BTMN-ben érintett	87
Hátrányos helyzetű	19
Ebből halmozottan hátrányos helyzetű	2
RGYK-s	22
Általános iskolák	
Intézményi létszám	5103
Ebből más településről ingázik	383
SNI-s	226
BTMN-ben érintett	587
Hátrányos helyzetű	84
Ebből halmozottan hátrányos helyzetű	17
RGYK-s	135

⁴ <https://dari.oktatas.hu/kirint.search>

Gimnáziumok	
Intézményi létszám	4947
Ebből más településről ingázik	1425
SNI-s	193
BTMN-ben érintett	487
Hátrányos helyzetű	6
Ebből halmozottan hátrányos helyzetű	3
RGYK-s	18
Összesen	
Intézményi létszám	12.995
Ebből más településről ingázik	2.127
SNI-s	502
BTMN-ben érintett	1.161
Hátrányos helyzetű	112
Ebből halmozottan hátrányos helyzetű	23
RGYK-s	175

Forrás: <https://dari.oktatas.hu>

Megjegyzés: az összevont intézmények esetében (óvoda és általános iskola, általános iskola és gimnázium) a vonatkozó létszámot a magasabb szintű intézményhez rendeltük (tehát pl. óvoda és általános iskola esetében az általános iskola számaihoz).

A központi statisztikában szereplő számokhoz képest a kerületben élő, közel 11 ezer gyermeknek (10.868) csak töredéke jelenik meg a visszaérkezett adatbekérőkben, illetve a két statisztika nem minden esetben ugyanazokat az adatokat méri és nem mindig ugyanolyan bontásban (a hátrányos helyzetűek számát a DARI például halmozza a HHH-s gyermekekkel, a mi statisztikánk pedig ezeket külön kezeli). Idén is volt olyan, aki a különféle magatartási, beilleszkedési stb. zavarokban érintettek esetében külön jelentette meg az SNI-s és a BTMN tanulókat, másnál ilyen bontás nem lépett fel.

A kérdőívvel visszaérkezett válaszokat ezért – bár teljeskörűnek nem tekinthetjük és a teljes kerületre vetítve nem vonhatunk le belőle egyértelmű következtetéseket – annak fényében vizsgáljuk, hogy a választ küldő intézmények nagy valószínűséggel a jelzőrendszer aktív tagjai, rendszeresen eljárnak a szakmaközi találkozókra és ők küldik a legtöbb jelzést, míg más, jelzésekkel kevésbé érintett intézményektől nem sok válasz érkezett. Az alábbi eredmények így a jelzőrendszerben aktív intézmények statisztikáit, és nem a teljes kerületét tükrözik.

A bölcsődéből érkezett kérdőívek esetében 4 veszélyeztetett, 3 hátrányos helyzetű, 6 védelemben vett gyermekről érkezett visszajelzés. Nagycsaládos 75 gyermek, étkezési kedvezményben pedig 344 gyermek részesül. A bölcsődéből nem érkezett visszajelzés arról, hogy lenne olyan gyermek, aki étkezési támogatásra szorulna, de nem részesül benne. Veszélyeztetettség szempontjából a válaszadó bölcsődékbe 2 fő jár valamilyen magatartási, pszichológiai vagy teljesítményzavarral, illetve beilleszkedési nehézséggel, 6 gyermeket érint a szülők, család életviteléből fakadó veszélyeztetettség, 4 fő szenved szülői elhanyagolástól és 4 fő érintett lemorzsolódásban (ebből egy gyermek betegség miatt; viszont mindenképp beszédes, hogy bár

a bölcsődei ellátás nem kötelező, már itt megjelennek azok, akik valamilyen okból kiesnek a korai közösségi szocializációból).

Az óvodák esetében a következő visszajelzések érkeztek:

20. ábra: Az óvodák gyermekvédelmi adatai

Látható, hogy a legnagyobb arányban az étkezési kedvezményben részesülők vannak, ami nem véletlen; a kedvezményt igénybe vehetik a nagycsaládosok (szintén jelentős létszámban), az SNI-s tanulók, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők, az alacsony jövedelemmel rendelkező háztartásban élők, illetve a nevelésbe vett vagy utógondozotti ellátásban részesülők. Az étkezési kedvezményt óvodákban összesen 912 fő veszi igénybe és az idei visszajelzések alapján nincs olyan, aki nem részesül ilyen kedvezményben, de az adatszolgáltató szerint rászorulna. Szintén nagy számban, 258 fővel vannak jelen a 3 vagy több gyermeket nevelő családok (ez halmozott adat, nem tudni, egy családból hány gyermek jár az adott intézménybe). 29 gyermeknél jelezték a veszélyeztetetti státuszt, 72 gyermeknél valamilyen beilleszkedési nehézséget.

A veszélyeztetettség okainak szempontjából megoszlásuk az alábbi:

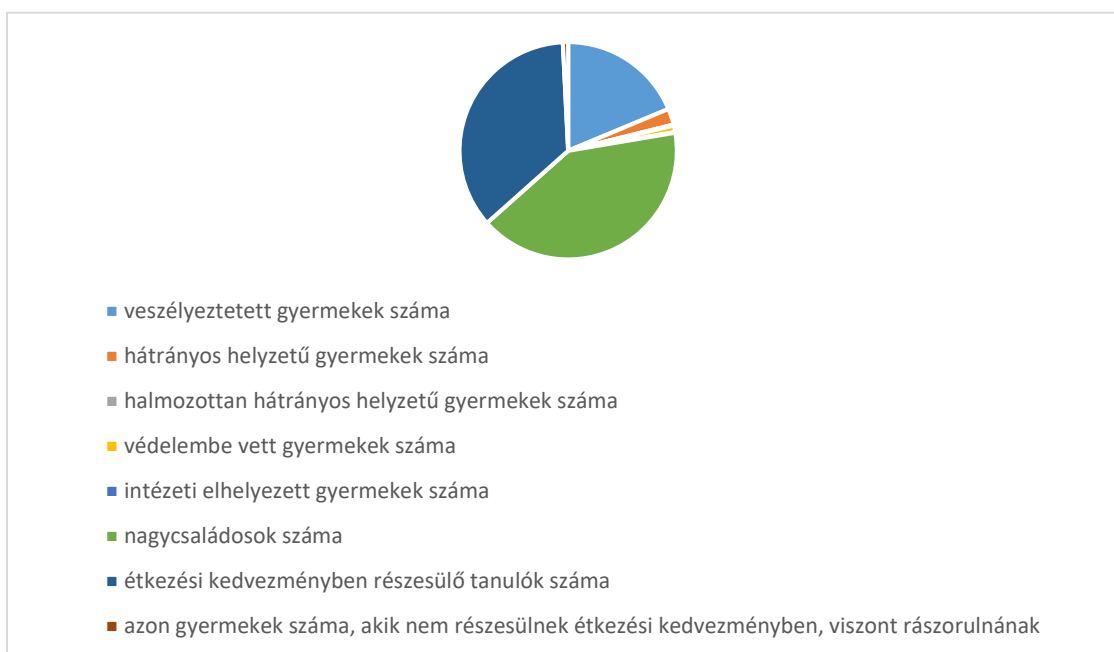
21. ábra: Az óvodába járó gyermekek veszélyeztetettség szerint

Legnagyobb arányban az SNI-s és BTMN gyermekek vannak 72 fővel, őket követi 8 fővel a szülők vagy a család életviteléből fakadó konfliktusok, problémák, 1 gyermek érintett szülői elhanyagolásban, 4 tankötelezettség mulasztásban, 4 pedig családon belüli bántalmazásban.

Az általános iskolák és középiskolák esetében a következő adatokat kaptuk:

22. ábra: Az általános és középiskolák gyermekvédelmi adatai

Az általános és középiskolákban szintén nagy arányban képviseltetik magukat az étkezési kedvezményben részesülők (1317 fő) és a nagycsaládosok (1147 fő), de itt sokkal kevesebben vannak azok, akik a válaszadók szerint rászorultak lennének étkezési támogatásra (25 fő). Szintén nagyobb számban vannak jelen a veszélyeztetett gyermekek, számuk összesen 600 fő. Hátrányos helyzetű 77, halmozottan hátrányos helyzetű 5, védelembe vett 31 gyermek, intézeti elhelyezett 3 fő. Arányuk az egyes iskolákon belül erősen fluktuált, a legtöbb iskolában alig akad ilyen diák; a veszélyeztetett státuszt tekintve volt iskola, ahol 15 gyermek volt érintett, míg más intézményben 224.

A veszélyeztetettség okai szerint a gyermekek megoszlása a következő:

23. ábra: Az iskolába járók veszélyeztetettség szerint

A legtöbben itt is valamilyen beilleszkedési, teljesítmény vagy más zavarban érintettek, összesen 360 fő. A szülők, család életviteléből fakadó konfliktusok, problémák 140 gyermeket érintenek, elhanyagolt 39 gyermek. Tankötelezettség mulasztásban 57, lemorzsolódásban 33 gyermek érintett, családon belüli bántalmazásban 12 iskolás.

A védőnői hálózatnak a gyermekek csak kis szegmensére van rálátásuk, ugyanakkor a visszajelzéseik alapján (és ezt tekinthetjük teljes körületi adatnak, hiszen az ő esetükben minden körzetből érkezett visszajelzés) 67, 6 éven aluli gyermek volt veszélyeztetett státuszban, 19 gyermek volt hátrányos helyzetű, 1 védelembe vett. 63 gyermek élt nagycsaládban. Magatartási, pszichológiai vagy teljesítményzavarral 23 gyermek küzdött, a szülők, család életvitele miatt 22 gyermek volt veszélyeztetett, 1 főt elhanyagoltak, egy pedig tankötelezettség-mulasztásban volt érintett (ő nagy valószínűséggel óvodás gyermek).

A lekérdezés másik szakaszában – az online kérdőív segítségével – arra voltunk kíváncsiak, hogyan ítélik meg a gyermekjóléti központ és a jelzőrendszer munkáját, hatékonyságát, mennyire vesznek részt az együttműködésben.

A Család- és Gyermekjóléti Központtal a válaszadók 53,1%-a eseti jelleggel tart kapcsolatot, 25% havonta, 21,9% pedig heti szinten veszi fel a kapcsolatot az intézménnyel. Intézményi szintre lebontva a Gyermek Átmeneti Otthona és a Kormányhivatal Gyámügyi Osztálya az, ami heti szinten tart kapcsolatot a Központtal, az óvodáknak negyede, az iskoláknak pedig a fele jelölte ezt az opciót. A védőnői szolgálat 9,5%-a, a bölcsődék 42,9%-a, az óvodák 31,3%-a, illetve az általános iskolák 40%-a havi szintű kapcsolattartást jelölt meg, a többiek eseti kapcsolattartásról számoltak be (a középiskolák közül mindenki, a védőnők 90,5%-a, de a bölcsődék 57,1%-a és az óvodák 43,8%-a is ezt a választ jelölte meg).

Az együttműködést 60,9% teljesen megfelelő minőségűnek tartja, 31,3% számára inkább megfelelő minőségű a kapcsolat, 7,8% pedig csak közepesen elégedett a kapcsolat minőségével. Ennél alacsonyabb értékelés nem érkezett.

Leginkább az óvodai dolgozók elégedettek az együttműködéssel (87,5%), őket követik a bölcsődék (71,4%), a védőnők (47,6%) és az általános iskolák (47,6%). A közepes elégedettség a védőnők és a bölcsődék (14,3%) és az óvodák egy részére (6,3%) jellemző.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a jelzőrendszer tagjai egymással milyen gyakran lépnek kapcsolatba:

9. táblázat: A jelzőrendszeri tagok egymással folytatott kapcsolattartása

	Naponta	Hetente	Havonta	Eseti jelleggel	Nincs kapcsolat
Védőnői szolgálat	32,8%	14,1	9,4	37,5	6,3
Háziorvosok	17,2%	17,2	0	45,3	20,3
Bölcsődék	9,4%	0	0	60,9	29,7
Óvodák	6,3%	3,1	21,9	54,7	14,1
Iskolák	3,1%	3,1	6,3	64,1	23,4
Rendőrség	0%	1,6	1,6	67,2	29,7
Pedagógiai Szakszolgálat	0%	4,7	14,1	76,6	4,7
Gyámhivatal	0%	1,6	0	65,6	32,8
Önkormányzat	0%	3,1	0	50	46,9
Pártfogó felügyelő	1,6%	0	0	21,9	76,6
GYÁO	0%	0	3,1	31,3	65,6
CSÁO	0%	0	1,6	37,5	60,9
Bíróság	1,6%	0	0	45,3	53,1
Ügyészség	1,6%	0	0	26,6	71,9

A fenti táblázatból az látható, hogy a jelzőrendszer tagjai továbbra is elsősorban eseti jelleggel lépnek egymással kapcsolatba, elsősorban konkrét jelzést követően, de ez a legalább eseti szintű kapcsolat a jelzőrendszer minden tagjával fennáll. Ahol egyáltalán nincs kapcsolat, ott a többség inkább a nagyon speciális szolgálatokkal nem kontaktál (ügyészség, gyermekek vagy családok átmeneti otthona), de a védőnőket, a Pedagógiai Szakszolgálatokat szinte mindenki eléri.

A kereszttáblás elemzésekből az derül ki, hogy a védőnői szakszolgálat tagjainak jelentős része (71,4%) napi kapcsolatban áll egymással, az általános iskolák 33,3%-a naponta, 46,7%-a heti szinten veszi fel velük a kapcsolatot. A középiskoláknak szintén harmada keresi fel őket hetente, a többiek elsősorban eseti jelleggel állnak velük kapcsolatban. Ami érdekes, hogy a válaszadó bölcsődék 42,9%-a semmilyen kapcsolatban nem áll a védőnőkkel (ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy jelen felmérésben ez 3 intézményt jelent).

A háziorvosokkal a védőnők 47,6%-a napi szinten kommunikál, 33,3%-uk hetente, további 19% pedig eseti jelleggel veszi fel velük a kapcsolatot. A legaktívabbak rajtuk kívül a bölcsődék, itt 28,6% jelezte, hogy heti szintű kapcsolatot tartanak velük, a többiek inkább az eseti kapcsolattartást jelölték meg. A legtöbb intézmény számára elérhetőek, a bölcsődék 14,3%-a, az óvodák 37,5%-a, az általános iskolák 26,7%-a, a középiskoláknak pedig 33,3%-a válaszolta azt, hogy nincs kapcsolata háziorvosokkal.

A bölcsődékkel kapcsolatban a védőnők 9,5%-a napi szintű, 90,5%-uk eseti kapcsolattartást jelölt meg, míg a bölcsődék 85,7%-a heti szintű kapcsolattartásról számolt be a bölcsődei hálózaton belül. Az óvodák túlnyomó részével (87,5%) eseti jellegű kapcsolat áll fenn, de az általános iskolákkal szinte teljesen elvész a kapcsolat (66,7% jelezte, hogy semmilyen kapcsolata nincs bölcsődékkel), a gyermekek átmeneti otthonával és a kormányhivatallal sem alakult ki kapcsolat.

Az óvodákkal a jelzőrendszer más tagjai elsősorban eseti jelleggel állnak kapcsolatban, az óvodák egymás között is inkább ezt a gyakoriságot jelölték meg (56,3%). Az általános iskolák egy része (26,7%) napi szintű kapcsolattartásról számolt be, itt valószínűsíthető, hogy egy intézményen belül működik az óvoda és az általános iskola, a többiek itt is eseti kapcsolattartást jelöltek meg. A középiskolák nem állnak kapcsolatban az óvodákkal, a Gyermekek Átmeneti Otthona pedig (az otthonban lakó gyermekek érintettsége miatt) napi szintű kapcsolatot tart a vonatkozó intézményekkel.

Az általános iskolák esetében a túlnyomó többség eseti kapcsolattartást jelölt meg, az általános iskolák egymás között is inkább erről számoltak be (66,7%). Az átmeneti otthonok, érintettségükből fakadóan, itt is napi szintű kapcsolattartást jelöltek meg, a bölcsődéknek ezzel ellentétben 85,7% jelezte, hogy semmilyen kapcsolatot nem tartanak általános iskolákkal.

A rendőrséggel szinte minden más jelzőrendszeri tag eseti kapcsolatban áll, a védőnői szolgálat 38,1%-a, a bölcsődék 42,9%-a, az óvodáknak pedig 43,8%-a jelezte, hogy egyáltalán nem tart kapcsolatot a szervvel.

A Pedagógiai Szakszolgálat esetében is szinte kizárólagosan eseti szintű kapcsolattartás jellemző, de az óvodák 12,5%-a heti, 25%-a havi, az iskoláknak pedig 33,3%-a havi rendszerességgel veszi fel a kapcsolatot. Mindössze a védőnői szolgálat 14,3%-a jelezte, hogy egyáltalán nem áll kapcsolatban a szakszolgálattal.

A Gyámügyi Osztály esetében mindenki vagy eseti kapcsolattartásról számolt be, vagy arról, hogy egyáltalán nincs kapcsolatban a hivatallal. Ez utóbbi a védőnők 14,3%-át, a bölcsődék 42,9%-át, az óvodák 56,3%-át, az általános iskolák és középiskolák 33,3%-át jelenti.

Hasonló a helyzet az önkormányzat és a jegyző esetében is, nagyjából fele-fele arányban jelöltek meg eseti kapcsolattartást vagy a kapcsolattartás teljes hiányát. A pártfogó felügyelőkkel a védőnői szolgálat 66,7%-ának, a bölcsődék 85,7%-ának, az óvodák 93,8%-ának, az általános iskolák 73,3%-ának, a középiskoláknak pedig 100%-ának egyáltalán nincs kapcsolata, a többiek is csak eseti kapcsolattartásról számoltak be.

A gyermekek átmeneti otthonával és a családok átmeneti otthonával is csak azok tartanak kapcsolatot, akiknek érintett gyermek jár az intézményébe, a köznevelési intézmények esetében ez napi szintű kapcsolattartást jelent, a többieknek csak az esetkezelésbe való bevonódás alkalmával kell felvenni a kapcsolatot az intézményekkel.

A bíróságokkal csak a kormányhivatal tart napi szintű kapcsolatot, a többi jelzőrendszeri tag szinte egyáltalán nem áll velük kapcsolatban, leszámítva az eseti kapcsolatfelvételt. A bölcsődék és köznevelési intézmények 88%-a semmilyen kapcsolatban nem áll velük. Ugyanez a helyzet az ügyészséggel, ott a teljes jelzőrendszer 71,9%-a semmilyen kapcsolatot nem tart fenn az intézménnyel.

A jelzőrendszeri együttműködés egészét a válaszadók 26,6%-a értékelte teljes mértékben megfelelőnek, 50% inkább megfelelőnek, 23,4% pedig közepesen megfelelőnek. Legkevésbé a védőnői szolgálat volt megelégedve a jelzőrendszer egészének működésével, itt 38,1% adott 3-as értékelést, a legelégedettebbek pedig az óvodák voltak, ahol 62,5% adott 5-ös pontszámot. Ennek oka az lehet, hogy az oktatási- nevelési intézményekben az óvodai és iskolai szociális segítők jelenléte megkönnyítette a gyermekvédelmi ügyeket érintő kérdésekben az eligazodást. A védőnők vonatkozásában viszont nincs ilyen informális kapcsolat.

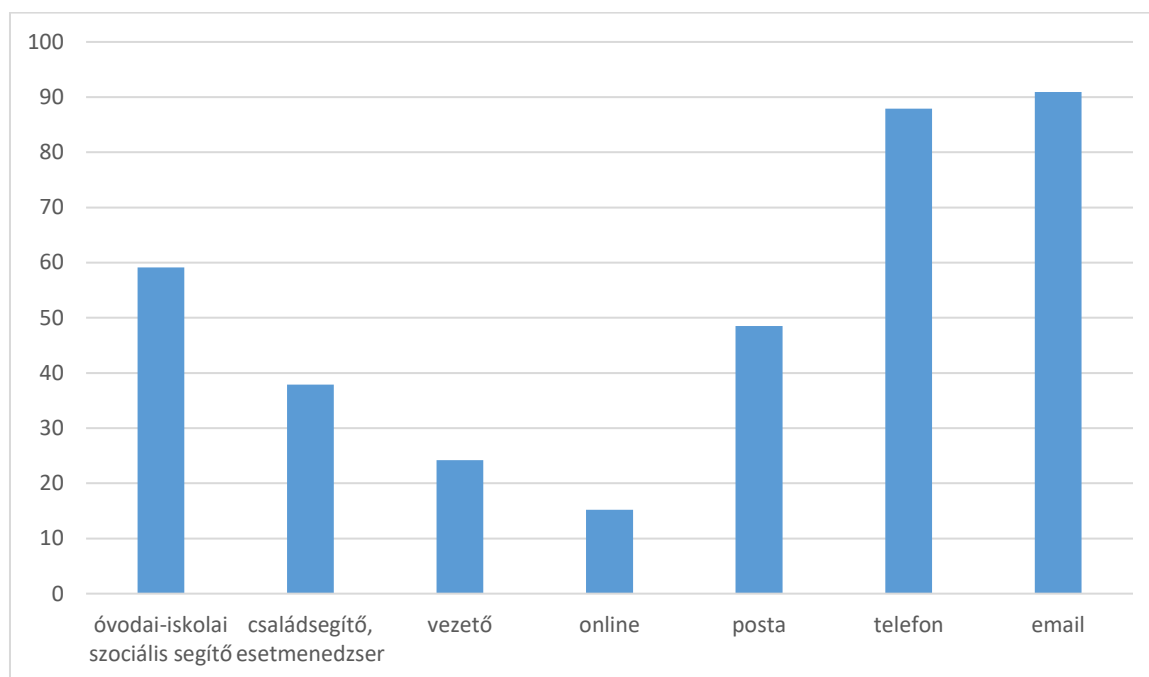
Arra a kérdésre, hogy miként lehetne javítani az együttműködés hatékonyságán, csak egy válasz érkezett, amely szerint az esetekben érintett tanulók családsegítőinek rendszeresen fel kellene venniük a kapcsolatot az iskolákkal. A szakmaközi tanácskozások, megbeszélések egyik visszatérő fókuszpontja, hogy az intézményekben az óvodai és iskolai szociális segítők egyik fő feladata, hogy a jelzésekkel érintett tanulókkal kapcsolatban hidat képezzenek az intézmények között. Szakmai munkájuk részét képezi az intézmény dolgozóinak informálása, a gyermekekkel egyéni és csoportos foglalkozások végrehajtása, továbbá az esetgazdák tájékoztatása a gyermekkel kapcsolatos változásokról. Az esetgazdák 2018. évi jogszabályváltozások óta az intézményi dolgozóknak nem adnak feladatot a probléma

megszüntetése érdekében, hanem az óvodai és iskolai szociális segítőket hívják fel mindarra, ami korábban az intézmények részére került meghatározásra.

A családok helyzetének rendezése, esetleges hatósági intézkedések megindítását megelőzően az esetgazdák esetkonferenciákat, esetmegbeszéléseket hívnak össze. Ezen megbeszélések összehívását kezdeményezheti bármely jelzőrendszeri tag is.

A kérdőív ezután rákérdezett arra, hogy a jelzőrendszer tagjai milyen kommunikációs csatornákon keresztül kommunikálnak.

24. ábra: A jelzőrendszer által leggyakrabban használt kommunikációs csatornák

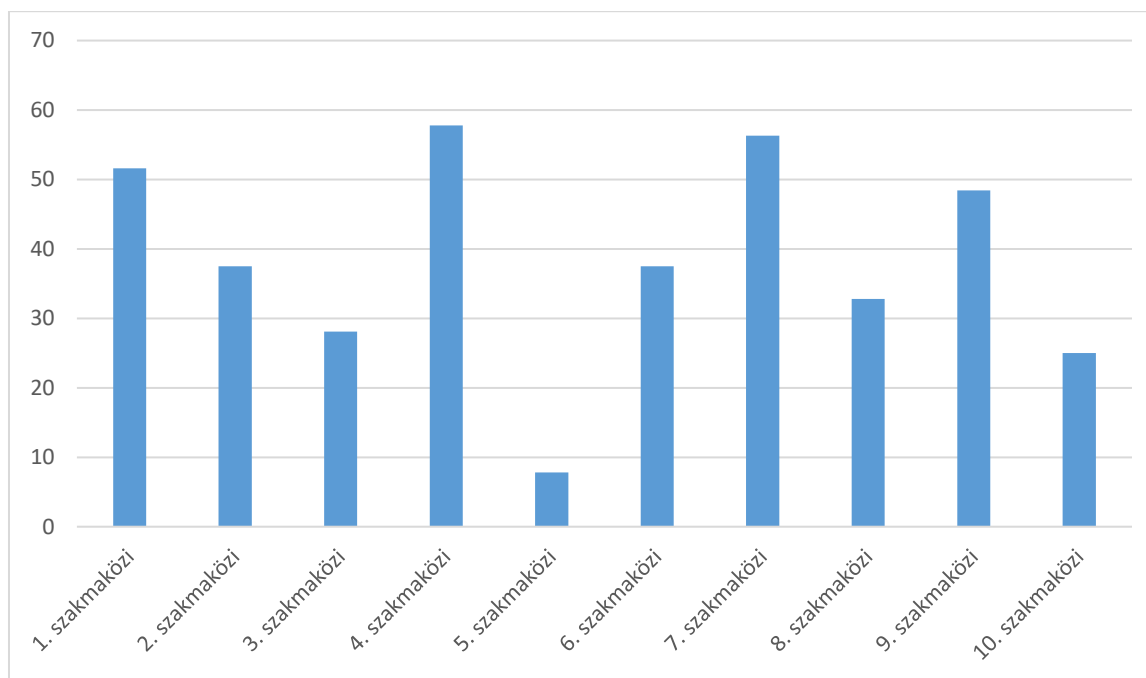

A legtöbben emailen és telefonon keresztül kommunikálnak, de a hivatalos postai levelek is gyakorinak mondhatók (ez az eljárásrendből is fakad). A személyes kapcsolatfelvétel elsősorban az óvodai-iskolai szociális munkásokon keresztül történik, ezt követi az esethez tartozó családsegítővel vagy esetmenedzserrel való kapcsolatfelvétel, de a vezetőket is 24,2% keresi meg személyesen. Legkevésbé (15,2%) az online felületeket használják (pl. Meets, Zoom stb.).

Találkozókon való részvétel

A Család- és Gyermejjóléti Központ éves jelzőrendszeri konferenciáján a válaszadók 40,6%-a vett részt, a szakmaközi találkozókra pedig (elfoglaltságtól függően) fluktuált a részvételi arányuk. 2024-ben összesen 10 szakmaközi találkozót szervezett a Család- és Gyermejjóléti Központ, a részvétel a következőképpen alakult:

25. ábra: Részvételi arány a szakmaközi találkozók

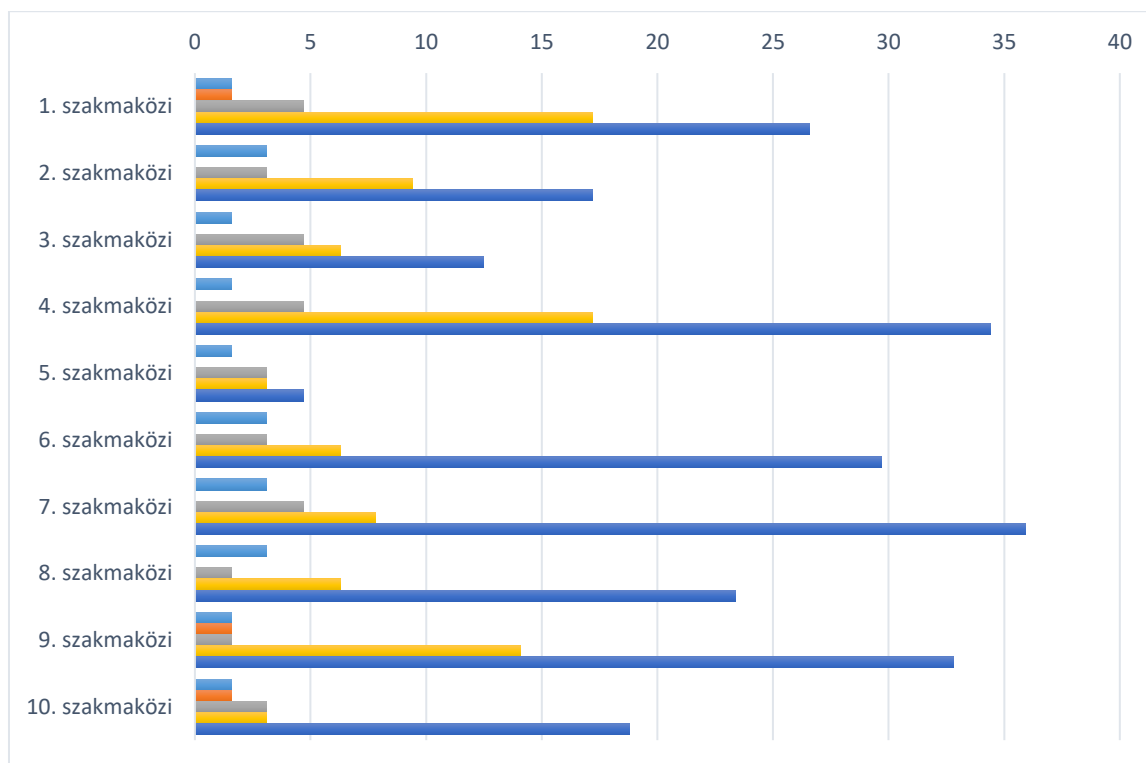
Az egyes szakmaközi megbeszélések időpontjai és témái a következők voltak:

10. táblázat: Szakmaközi találkozók 2024-ben

2024. április 10.	Az intézményi prevenció jelentősége
2024. május 8.	Önsértés, szuicid prevenció
2024. május 13.	Bemutatkozik a Budapesti Áldozatsegítő Központ
2024. június 5.	Változások a jelzőrendszeri protokollban
2024. július 3.	Kerületek közötti tapasztalatcsere
2024. szeptember 18.	Mediáció- és esetmegbeszélés
2024. október 15.	Kisgyermekkorai bántalmazás jelei
2024. november 6.	Közös éwertékelő és tervező tanácskozás
2024.10.02.	Intézményi tájékoztató a jelzőrendszeri protokoll változásairól
2024.10.25.	Szakmai puzzle

A legtöbben a válaszadók közül a jelzőrendszeri protokoll változásaira voltak kíváncsiak, ezt követte a kisgyermekkorai bántalmazás jeleit ismertető találkozó, az intézményi prevencióról szóló találkozó, illetve a protokoll változásáról szóló intézményi tájékoztató. A legkevesebben a kerületek közötti tapasztalatcsereen vettek részt, aminek oka, hogy ebben az időpontban nem a kerületi jelzőrendszer számára szerveződött találkozó. Az eseményen a jelzőrendszer működtetésének témájában tapasztalatcsere zajlott a fővárosi kerületek jelzőrendszeri felelősei és tanácsadói részvételével, amin 13 kerület képviselői vettek részt. A jelenlévők szerint hiánypótló volt az esemény, amelyet negyedévente igényelnének újabb és újabb témában megtartani. Ennek okán a BUSZSZH jelzőrendszeri munkacsoport munkájának szervezését vállalta a Központ, melynek célja, egységes gyakorlatok, fogalmak meghatározása, kialakítása a fővárosi kerületekben.

26. ábra: A szakmaközi találkozókkal kapcsolatos elégedettség

A legtöbben a protokoll változásainak ismertetésével, illetve a kisgyermekkori bántalmazásról szóló alkalommal voltak megelégedve, a legkevésbé a kerületek közötti tanácskozással, de hozzá kell tenni, hogy itt nagyon kevesen válaszoltak, a legtöbben ennél az alkalomnál nem adtak értékelést.

Az éves jelzőrendszeri konferenciával kapcsolatos visszajelzések nagyon pozitívak voltak, a válaszadók kiemelték az előadók szakmai felkészültségét, azt, hogy interaktív volt a rendezvény és azt is, hogy a délután megrendezett szakmai puzzle nagyon jól kiegészítette a szakmai találkozók elhangzottakat, illetve sokak számára világossá tette, hogyan működik a gyakorlatban a jelzőrendszer, mire érdemes odafigyelni.

Volt, aki jelezte, hogy szeretné, ha a háziorvosok is jobban be lennének vonva a szakmai napba, illetve egy bölcsőde és egy óvoda jelezte, hogy örülnének közvetlenül róluk szóló témák feldolgozásának.

Megkérdeztük azt is, hogy a 2025-ös szakmaközi találkozókra milyen témákkal szeretnék foglalkozni. Erre a kérdésre szinte mindenki válaszolt, a következő témákat érintve:

- szülőkkel kapcsolatos témák (szülői kötelezettségek teljesítése, kommunikáció, együttműködés erősítése, csonka családok, rászoruló családok segítése, iskolai felkészítő óvodás gyermekek szüleinek)
- felismerés: fogyatékoság korai felismerése, fejlődéssel kapcsolatos problémák, ADHD, bántalmazás jelei, krízishelyzet felismerése,

- fiatalokat érintő problémák: bullying, kortárs bántalmazás, önsértés (pl. falcolás, étkezési zavarok), párkapcsolati konfliktusok
- digitális eszközökkel kapcsolatos problémák: túlzott eszközhasználat, ezek hatása a családi kapcsolatokra, az online világ veszélyei, új szlengok,
- intézményspecifikus témák: háziorvosok, védőnők, bölcsődék, óvodák, gyermekek átmeneti otthonának speciális esetei
- esetmegbeszélés: konkrét eseteken keresztüli tapasztalatcsere
- kommunikáció az intézmények között és az intézményen belül, asszertív kommunikáció
- kora- és kisgyermekkori fejlesztés: gondozatlan terhesség kezelése, kisgyermekek pszichés segítése, korai fejlesztés hatása a későbbi szociális problémák megelőzésére
- speciális témák, szervezetek bemutatása: Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekek Átmeneti Otthona, fiatakorúak büntethetőségével kapcsolatos témák, fiatakorúakkal foglalkozó ügyész előadása, gyászfeldolgozás, ismeretlen helyen tartózkodó gondozottakkal kapcsolatos tapasztalatok megosztása, menekült családok segítése a területben.

Jelzések

A kérdőív következő blokkja a Gyvt. 17.§ által szabályozott jelzési kötelezettséggel kapcsolatban tett fel kérdéseket. A válaszadók prevenció és észlelő- és jelzőlapot 18,8%-ban, veszélyeztetettség és/vagy krízishelyzet jelzésére szolgáló jelzőlapot, 17,2% a veszélyeztetettség és/vagy krízishelyzet jelzésére szolgáló jelzőlapot, a gyermekbántalmazás, elhanyagolás lapot 3,1%, a telefonos jelzést 26,6%, míg az óvodai-iskolai szociális munkás segítségével tett jelzést 34,4% vette igénybe.

A jelzési kötelezettség teljesítésével kapcsolatban alapvetően nem merültek fel nehézségek, de a válaszadók 2%-a egyáltalán nem elégedett a jelzésükre küldött válasz tartalmával, 7,8% kevésbé elégedett, szintén 7,8% közepesen elégedett volt. 31,4% inkább meg volt elégedve a kapott válasszal, míg 51% esetében teljesen meg voltak elégedve. A teljesen elégedett válaszadók közül leginkább a bölcsődék voltak megelégedve (100%), legkevésbé az általános iskolák (21,4%), de utóbbiak közül 57,1% is inkább jó értékelést adott. Ott, ahol felmerült probléma a jelzés megtételével kapcsolatban, inkább a visszajelzés hiányáról számoltak be (tehát a jelzés megtörtént, de választ nem kaptak), illetve egy fő írt arról, hogy nehéz konfrontálódni a szülővel, különösen akkor, ha azt szeretnénk, hogy együttműködően viselkedjen.

A jelzésekre adott válasz tartalmával kapcsolatban 7 válaszadó jelezte, hogy szeretnék visszacsatolást a jelzett esetekkel kapcsolatban, volt, aki kiemelte, hogy az iskolák egyébként is kötelezve vannak a titoktartásra, így szerintük az esetekkel kapcsolatos további tájékoztatás nincs akadályozva, szeretnék tudni, mi történik a védelemben vett gyerekekkel és velük mit kell tenniük. Közülük egy fő azt írta, arról sem kapott választ, hogy a jelzés megérkezett, egy fő pedig nagyobb titoktartást szeretett volna.

Ez olyan téma, amelyet a jelzőrendszeri tagok folyamatosan jeleznek az intézmény felé, mely a GDPR szabályzásokat követően csúcsosodott ki. A jelenlegi jogszabályi háttér sokkal jobban korlátozza az ügyfelekről adható információk körét, mint a korábbi években. Ez a helyzet nem csak a jelzést tevő munkáját nehezíti, de az esetgazda is sokkal kevesebb információt tud bekérni. Ezen formális megkötések megoldására javasoljuk a folyamatos kapcsolattartást az óvodai és iskolai szociális segítővel, továbbá az esetmegbeszélések, esetkonferenciák kezdeményezését.

A titoktartással kapcsolatban is folyamatosan felhívja a Központ a jelzőrendszeri tagok figyelmét arra, hogy a zártan kezelendő jelzés kizárólag a jelzéstevő adatainak zárt kezelésére irányul. A zártan kezelendő jelzés beérkezését követően az esetgazda feljegyzést készít a jelzés tartalmáról, melynek célja, hogy ne lehessen következtetni a jelzéstevő személyére. Viszont vannak olyan speciális tartalmú jelzések, melyek a feljegyzésből is következtetéseket engednek a jelzéstevő intézményére, szolgálatra. Ezen felül a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülőnek az ügyirat teljes egészében – a felügyeleti joggal nem rendelkező szülőnek csak az őt érintő tartalmakba – van betekintési joga, melyet a Központnak kizárólag abban az esetben van joga megtagadni, hogy az a gyermeket súlyosan veszélyeztet. Ezekkel a szabályzásokkal kapcsolatban a jelzőrendszeri tagok mindegyikének még mindig nincs kellő információja.

Az egyes jelzésekbe több úton is be lehetett vonni a jelzőrendszeri tagokat, ezért arról is megkérdeztük őket, hogy a jelzést követően mennyire vettek részt az eset megoldásában.

A családsegítővel, esetmenedzserrel való munkába 40,5%-ot nem vontak be a Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai, 8,1%-ot kevésbé, 13,5%-ot közepes mértékben, míg 16,2% nagyobb mértékben, 21,6%-ot pedig teljes mértékben bevontak.

Ennek oka, hogy a válaszadók többsége intézményvezető, az esetvezetésbe pedig azon személyek kerülnek bevonásba, akikkel szükséges a napi kapcsolat a probléma feltárása, vagy a veszélyeztető helyzet megszüntetése érdekében.

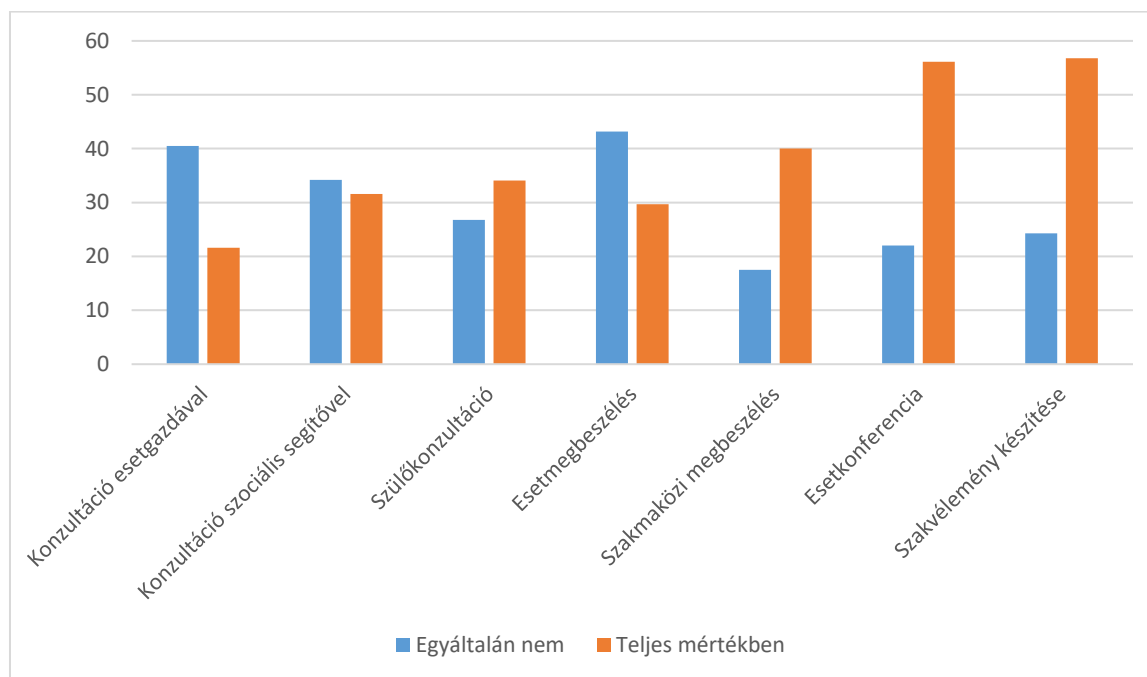
Az óvodai és iskolai szociális segítőkkal való rendszeres konzultációban a válaszadók 34,2%-a nem lett bevonva, 15,8% közepes, 18,4% nagyobb, míg 31,6% teljes mértékben részt tudott venni. A szülőkonzultációs folyamatokba a válaszadók 26,8%-a nem lett bevonva, 4,9% kis mértékben, 19,5% közepes mértékben, 14,6% érezte, hogy inkább be lett vonva a folyamatba, 34,1% pedig azt, hogy teljes mértékben részt tudott venni benne.

Az esetmegbeszélésekbe 43,2% nem érezte magát bevonva, 2,7% kevésbé, 10,8% közepesen, 13,5% nagyobb mértékben, míg 29,7% teljes mértékben. Az esetkonferenciáknál kicsit jobb a helyzet, itt 22% egyáltalán nem lett bevonva, 9,8% csak közepes mértékben, 12,2% nagyobb mértékben, míg 56,1% teljesen. A pedagógiai szakvélemény elkészítésébe 24,3% nem vonódott be, 8,1% közepes, 10,8% nagyobb mértékben vett részt, míg 56,8% szerint teljes mértékben bevonták a folyamatba.

A Család- és Gyermekjóléti Központ minden érintettnek küld meghívót. Az intézmények általában a gyermekkel kapcsolatban álló szakembereket delegálják a megbeszélésekre.

A szakmaközi megbeszélésekbe való bevonás értékelése abból a szempontból érdekes, hogy ide minden alkalommal kimentek a meghívók a jelzőrendszer tagjainak, ennek ellenére 17,5% egyáltalán nem, 7,5% kismértékű, 15% közepes mértékű bevonást érzékelt, miközben 20% úgy érezte, nagyobb mértékben vonódott be, 40% pedig teljes mértékben.

27. ábra: A jelzőrendszeri eseményekkel kapcsolatos elégedettség szélsőértékei

Nevelési intézmények problémái

Az intézményi lemorzsolódás a válaszadók 3,1%-át érinti, 6,3% szerint inkább érintett a kérdésben, 17,2% közepes mértékben, 12,5% ritkán, 60,9% pedig egyáltalán nem, ez nagyjából követi az adatbekérő lapon közölt adatokat. Az érintettség inkább az általános iskolákban jellemző, a válaszadó iskolák 6,7%-a teljes mértékben, 13,3%-a inkább észleli a problémát. Azoknak az intézményeknek viszont, akiket érint a probléma, mindössze 5,7% érezte azt, hogy megfelelő segítséget kapott a helyzet kezelésére, 45,7% egyáltalán nem kapott segítséget. Azoknak, akik kaptak, 46,7%-ban a Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai segítettek, 33,3%-ban valamilyen egyéb szervezet és csak 13,3%-ban a vonatkozó tankerületi központ.

Az intézmények az óvodai-iskolai szociális segítővel való együttműködést 65,4% értékelte teljes mértékben megfelelőnek, 13,5% szerint inkább jó az együttműködés, 7,7% viszont egyáltalán nincs megelégedve a szolgáltatással.

A problémák hatékonyabb kezelése érdekében alapvetően két nagy kategóriában szeretnének fejlesztéseket: jobban bevonni a szülőket a gyermekvédelmi munkába (akár szülőfórumokkal, szülőedukációs foglalkozásokkal, akár azzal, hogy jobban megismertessék mindenkivel a rendszerben található szolgáltatásokat, mikor és hova fordulhatnak segítségért, mi a felelősségük a gyereknevelésben stb.).

A másik nagy csoportot azok a válaszok alkották, akik a szakosított ellátásban dolgozók magasabb létszámát szerették volna kérni, ide tartoznak a fejlesztő-, utazó és gyógypedagógusok, a pszichológusok, családterapeuták, pszichiáterek, mediátorok, korai fejlesztéssel, autizmussal foglalkozó szakemberek. Voltak olyan intézmények, akik azt szerették volna, hogy a helyi szociális segítő egész héten legyen jelen az intézményben, állandó jelleggel, azaz egy szociális segítő egy intézménnyel foglalkozzon.

Voltak olyan kérések is, amelyek a rendszer egészére vonatkoztak és a Család- és Gyermekjóléti Központnak nincs lehetősége ezek orvoslására, mint például a szakma elismertségének növelése, a fizetések emelése, családok anyagi támogatása vagy az intézményekben dolgozó szakemberek mentálhigiénés támogatása. Jelenlegi jogszabályi meghatározás szerint 1 óvodai iskolai szociális segítő 1000 ellátott gyermekenként kell, hogy munkát végezzen.

Érkeztek továbbá olyan válaszok, amelyek meg vannak elégedve a mostani szolgáltatásokkal, de ezeket gyakrabban szeretnék igénybe venni (fejlesztő foglalkozás, csoportozás, pszichológus, adományközvetítés), illetve hatékonyabbá tennék a mostani együttműködést (utánkövetés, jelzők felé tájékoztatás, határozottabb családsegítői fellépés).

Sikertörténetek

Végül megkértük a válaszadókat arra, hogy számoljanak be olyan esetekről, ahol sikeresen tudták kezelni egy gyermekvédelmi problémát. A történetek mindegyike azt mutatja, hogy a sikerélmény akkor keletkezett, amikor a jelzőrendszer intézményei összefogtak és együtt tudtak dolgozni a probléma megoldásán (jellemző az iskolák, családsegítők és az óvodai-iskolai szociális segítők, pszichológusok közös munkája).

Ilyen esetekben az együttműködés akkor is sikerérzetet keltett, amikor a problémát magát nem sikerült megoldani. A legtöbb konkrét beszámoló iskolai hiánnyal, osztályon belüli konfliktusokkal volt kapcsolatos, de védelembe vett gyermek problémáját is sikerült kezelni.

Védőnői adatszolgáltatás

Az Újpesti Önkormányzati Bölcsődék Intézménye, illetve a védőnők speciális visszajelzési dokumentációja alapján a kerületben összesen 262 várandós anyát tartottak nyilván 2024. december 31.-én, közülük 8 fő állt passzív ellátásban. Szociális helyzetükből fakadóan 7 fő igényelt fokozott gondozást, veszélyeztetett terhes pedig 6 fő volt. A kerületben 2024. december 31.-én egy kiskorú várandóست regisztráltak.

A megadott időpontban 1366 fő, 0-35 hónap közötti csecsemő szerepelt az ellátásban, közülük veszélyeztetett (jelzőlappal rendelkező) 13 csecsemő volt. Szociális okból fokozott ellátást 31 fő igényelt. A 3-6 évesek száma a kerületben 1631 fő volt, közülük 14 volt veszélyeztetett és 25 fő igényelt fokozott gondozást szociális okból kifolyólag. A 7-16 éves, védőnők által nyilvántartott gyermekek száma 17 fő volt.

A védőnők a tavalyi évben összesen 22 jelzést tettek, egyet sem bántalmazás vagy elhanyagolás miatt. 33 napon belüli visszajelzésről 17 esetben számoltak be. A Család- és Gyermekjóléti Központtal való együttműködést 4 fő rendszeresnek, 11 fő esethez kapcsolódónak, 2 fő pedig esetlegesnek ítélte meg. A szakmaközi találkozókra összesen 67 meghívást kaptak, amelyből 16 esetben vettek részt találkozón. A részvételi arány erősen fluktuál, volt, aki 10 meghívásból csak egy találkozón vett részt, volt, aki csak két meghívásra emlékezett, de mindkét találkozón részt vett. Az éves jelzőrendszeri konferenciára mindenki kapott meghívót, de csak 3 fő ment el végül az eseményre.

A védőnői hálózat a tavalyi évben összesen 30 környezettanulmányt adott ki, további 7 esetben pedig valamilyen egyéb szakvéleménnyel segítette a gyermekvédelmi dolgozók esetkezelését. Védelembe vételi felülvizsgálatról egy esetben kaptak visszajelzést, védelembe vétellel kapcsolatban pedig két esetben kellett megjelenniük a Gyámhatóságnál. Rendőrségi meghallgatáson a tavalyi évben nem, de bírósági meghallgatáson egy esetben kellett részt venniük.

Visszajelzéseik alapján a szakmaközi megbeszélések informatívak, jó lehetőséget adnak arra, hogy a különböző szakmák képviselői megismerjék egymást és a családsegítőkkal, esetmenedzserekkel is hatékony a munkavégzés. Ugyanakkor szinte mindenki jelezte, hogy a jelzés megküldése után jó lenne valamilyen visszajelzést kapnia a jelzést tevőnek az esettel kapcsolatban, de arról is, ha a Család- és Gyermekjóléti Központnak valamilyen más, a munkát érintő információja van a családról (pl. elköltöztek a kerületből, mozaikcsaládok megjelenése mindkét ágról érkező gyerekekkel stb.).

A családokat érintő problémákkal kapcsolatban három nagy kategóriában érkeztek válaszok. Az egyik az anyagi és munkahelyi problémákat jelölte meg, amelyek nagyban befolyásolják a családok életét. Ide tartoznak a lakásproblémák, a szegénységből fakadó alapvető gyermeknevelési hiányosságok (pl. megfelelő és elegendő mennyiségű tápszer, bébiétel, pelenka stb. hiánya). A másik csoportba a családok rossz kapcsolati viszonyai, konfliktusai kerültek, itt többen jegyezték meg, hogy gyakoriak a szomszédokkal való konfliktusok, a családon belüli ellentétek, párkapcsolati problémák, illetve a szakszolgálatokkal való együttműködés visszautasítása. Megjelennek a rendszerben a problémásan követhető mozaikcsaládok is, ahol rendszerint több apától élnek féltestvérek a családban és gyakori a családtagok mozgása. Ez kapcsolódik a bizonytalan lakáshelyzethez is, hiszen ezek a családok gyakran költöznek el a kerületből, majd költöznek vissza hirtelen, telefonszámuk is nagyon gyakran változik. A csonka családok is hasonló problémákkal küzdenek, az anyagi kiszolgáltatottság miatt gyakran költöznek, illetve kevesebb forrásból kell kigazdálkodniuk a gyermekek ellátását. A harmadik csoportban az ellátórendszerben lévő szakemberhiány merült fel fő problémaként, hiszen hiába javasolnak fejlesztő foglalkozásokat, pszichológust stb., ha jelentős várólista van, vagy egyáltalán nem hozzáférhető az ellátott családok számára.

A gyermekek helyzetének javítása érdekében szintén három nagy kategóriában érkeztek válaszok. Az első a szakemberhiány megszüntetése vagy csökkentése: óriási szükség lenne nemcsak fejlesztő foglalkozásokra, hanem a mentálhigiénés állapot megerősítésére is, ehhez

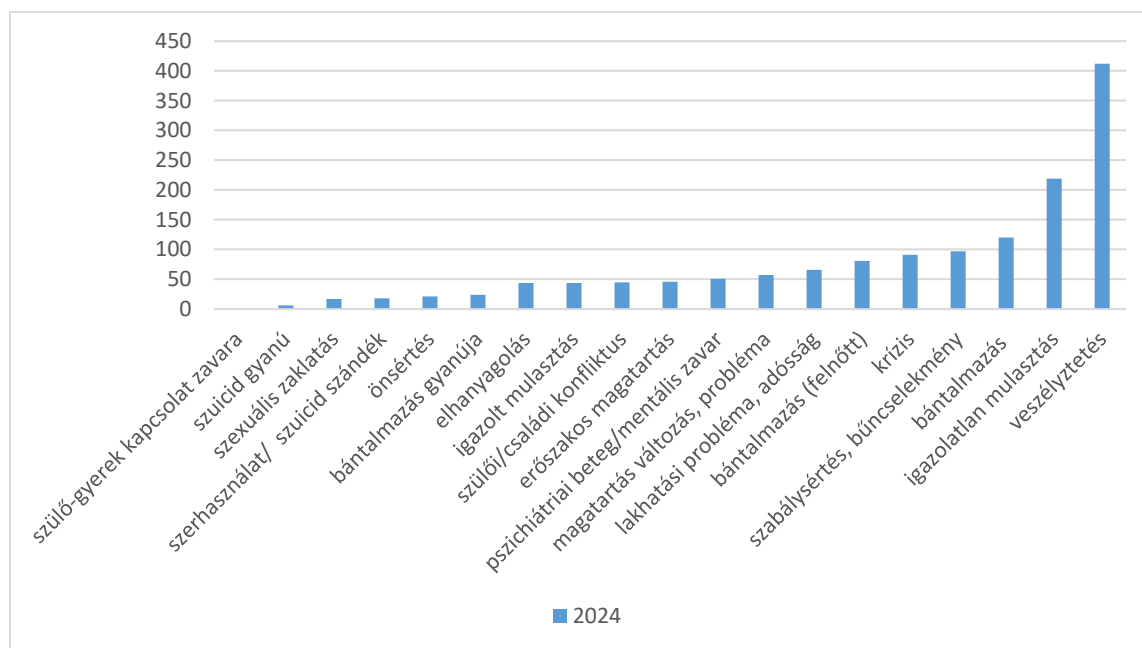
pszichológusok, terapeuták kellenek. A második csoport a szülőedukációban merült fel, nem csak a már gyermeket nevelők esetében, hanem egészen korán, már általános, de legkésőbb középiskolás korban szükség lenne arra, hogy felkészítsék a gyerekeket a párválasztásra, a harmonikus kapcsolatokra és a tudatos tervezésre.

A harmadik csoport az ellátásokban adható támogatásokkal, hozzájárulásokkal volt kapcsolatos, mint pl. a családi pótlék (és nem az adókedvezmények) növelése, az elszegényedés megelőzését szolgáló intézkedések, az önkormányzati lakásállomány bővítésével, családok számára kidolgozott gyermeknevelési kuponrendszer kidolgozásával (bébiételek, tápszerek, pelenkák vásárlására), a kisgyermekes anyák munkaerőpiacra való visszatérését segítő intézkedések (pl. részmunkaidős helyek bővítése, atipikus foglalkoztatás stb.).

6.2. Újpesti oktatási intézmények gyermekvédelmi tevékenysége

Az intézmények részéről tovább erősödött a bizalom a Család- és Gyermekjóléti Központ iránt. 2024-ben már veszélyeztetéssel kapcsolatban érkezett a legtöbb jelzést és csak ezt követik az igazolatlan hiányzásokkal, illetve a bántalmazásokkal kapcsolatos jelzések, amely a korábbi évek vezető problémái voltak.

28. ábra: Jelzett problémák típus szerint

Forrás: CSGYK

A Gyvt. 40/A.§ értelmében a Család- és Gyermekjóléti Központok feladatköre 2018. szeptember 1.-től az óvodai iskolai-szociális segítő tevékenységgel bővült. Központunk óvodai és iskolai szociális segítő csoportja 15 fő státuszt kapott, amiből 2024-es év első felében 12 került betöltésre, melyből 2 fő tartósan távol levő (GYES, GYED) továbbá 1 fő részmunkaidőben foglalkoztatott. Az év második felében ez a szám: betöltött státuszok 15 fő, ebből tartósan távol 2 fő, részmunkaidőben foglalkoztatott 2 fő.

11. táblázat: 2024-ben elvégzett tevékenységek

Speciális szolgáltatások keretein belül végzett tevékenységek és az azokkal ellátott személyek adatai	
Összes tevékenység száma (nem halmozott adat)	14346
Egyéni esetmunkával ellátott gyermekek száma (nem halmozott adat)	755
Csoportmunkával elért gyermekek száma (nem halmozott adat)	2874

Az elmúlt években a köznevelési intézményekkel sikerült bizalmi viszonyon alapuló együttműködést kiépíteni. A pedagógusok felismerték az intézményben a segítő szakemberek jelenlétének fontosságát, mind a prevenció, mind a krízisintervenció és a felmerülő napi problémák tekintetében is.

12. táblázat: Az óvodai és iskolai szociális segítő munkatársakon keresztül tett jelzések (2024)

tevékenység	alkalom
Jelzés fogadása személyesen az intézményben, illetve jelzés küldésében való segítségnyújtás	142
Delegálás	129

13. táblázat: Az óvodai és iskolai szociális segítő munkatársak által elért felnőttek (2024, halmozott adat)

Intézményben	fő
Elért pedagógusok/ egyéb szakemberek száma	7862
Elért szülők száma	606

Az óvodai-iskolai szociális segítők eszköztárában számos módszer található.

Segítik a nevelőtestület munkáját, tájékoztatják az intézmény szakembereit a szociális területet érintő változásokról, konzultálnak a pedagógusokkal, szükség esetén esetmegbeszélést biztosítanak számukra. Elősegítik a jelzések megtételét, a jelzések, pedagógiai jellemzések és szakvélemények megfogalmazását. Az intézmény szakemberei számára mentálhigiénés teameket hoznak létre. Bekapcsolódnak az intézmény munkájába, kapcsolatot tartanak a diákönkormányzattal és segítik az intézmény kapcsolattartását más szociális intézményekkel is.

A gyermekek esetében megfigyelik az adott gyermek vagy osztályközösség viselkedését, dinamikáját, kezelik az iskolai konfliktusokat, segítő beszélgetést, pályaorientációs tanácsadást nyújtanak. Csoportos foglalkozások keretében prevenciós foglalkozásokat, csoportfoglalkozásokat, klubfoglalkozásokat és más, akár szabadidős tevékenységeket szerveznek.

A szülők számára egyéni tanácsadást nyújtanak, részt vesznek a szülői értekezleteken, szülőcsoportos foglalkozásokat szerveznek, kapcsolatot tartanak a szülői munkaközösséggel, információt nyújtanak a szociális juttatásokkal kapcsolatban és amennyiben az szükséges, delegálják a szülőt és/vagy gyermeket más szolgáltatásokba.

Prevenációs tevékenység az oktatási nevelési intézményekben

A 2024-es évben megvalósult csoportfoglalkozások:

Prevenációs foglalkozások:

- elfogadás, empátia fejlesztése,
- közösségépítés,
- antibullying,
- asszertív kommunikáció,
- reziliencia,
- stresszkezelés,
- érzékenyítés sajátos nevelésű tanulók felé,
- konfliktuskezelés,
- felső tagozaton szerhasználati prevenció.

2024-ben megvalósított, új csoportok:

- Tanulástechnika csoport
- Interkulturális csoport
- Hatékony kommunikáció
- Pozitív munkahelyi légkör támogatása (pedagógusoknak)
- Pályaorientációs nap szervezése

Bűnmegelőzés témakörökben továbbra is népszerű az osztályfőnöki óra keretében alkalmazott K.I.A.B.Á.L. társasjátékunk, melyet a felsős tanulóknak tartunk az áldozattá válás elkerülése végett.

Kerületi Rendőrkapitánysággal való prevenációs foglalkozások:

- DADA program
- Szerhasználat veszélyei
- Internetes zaklatás

Újpesti Egészség Fejlesztési Irodával közös programok:

- Stresszkezelés diákoknak
- Stresszkezelés pedagógusoknak
- Divat diéták veszélyei
- Önértékelés, énkép zavar veszélyei

Elmondható, hogy idén a legtöbb felkérést közösségépítő, antibullying, pályaorientáció és stresszkezelés témájú programok megszervezésére, illetve megtartására kaptuk.

Kollégáink ebben az évben (nyári hónapokat nem érintve) **28** újpesti nevelési és oktatási intézményben összesen **385 alkalommal 124 csoportfoglalkozást tartottak, 2874 gyermek bevonásával.**

Ezen programokon keresztül lehetőségünk nyílt a gyermekekhez közelebb kerülni és megismerni a korosztályukat érintő veszélyeztető tényezőket, illetve kiszűrni az ártó helyzetek jelenlétét egyes tanulók életében. Bizonyos osztályokba célzottan vittük programjainkat, volt, ahova preventív jelleggel. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység eszköztárával élve igyekeztünk tematikusan felépíteni, fokozatosan megközelíteni és a leghatékonyabban kezelni az érintett csoportokat, gyerekeket.

Az óvodai-iskolai szociális segítő – az intézményi munkán túl – számos más rendezvényt is szerveztek 2024-ben, melyek között található adott intézménybe szervezett tematikus nap, kerületi események és más eseményekbe való bekapcsolódás is.

Pályaorientációs Nap

Az óvodai-iskolai szociális segítő munkacsoportja 2024.10.15.-én pályaorientációs napot rendezett a Benkő István Református Általános Iskola és Gimnázium felkérésére. Az intézményben négy osztály számára biztosítottunk foglalkozást: 7.A., 7.M., 8.A. és 8.M. Az eseményen összesen több mint 110 gyermek, számos segítő pedagógus és végzős diák vett részt. A rendezvény négy tanórát (9:00-13:00) ölelt fel, mely alatt a tanulók forgószínpad-szerűen ismerkedhettek meg négy különböző, a pályaorientációhoz szorosan köthető témával. Önismereti, szakmaismereti, életút-, pályaút megismerésére szolgáló információs blokk formájában szerettünk volna minél átfogóbb képet nyújtani a felvételi menetéről, saját képességeikről, kompetenciáikról és lehetőségeikről, illetve azokról az érdekes életutakról, melyek nemcsak tanulságosak, de témájukban közel álltak a gyerekek szakma iránti érdeklődéséhez. Ez utóbbiban az „a pálya” – fantázianevet viselő blokk keretein belül két szakember nyújtott nekünk segítséget - egy környezet- és vegyipari mérnök és egy mérnök-informatikus.

„Föld Napja” Rajzpályázat

A Föld napja alkalmából április elején rajzpályázatot hirdettünk a kerületi óvodások és általános iskolások részére. A csodálatos alkotásokat öt kategóriában díjaztuk. Több mint 100 alkotás érkezett be, így a nagy érdeklődésre való tekintettel a szakmai zsűri különdíjasokat is választott. A díjátadóra 2024. április 26.-án a Károlyi István utcai közösségi terünkben került sor, ahol az eredményhirdetés mellett egy kis környezetvédelmi játékdélutánnal is vártuk a látogatókat. A rajzok még hetekig kiállítva maradtak a helyszínen a pályázók és érdeklődők nagy örömeire.

Dobj egy like-ot offline! akciónap

A csoportfoglalkozások során rendre megfigyelhető volt, hogy a diákok az erősségeiket nagyon nehezen fogalmazzák meg, a pozitív visszajelzéseket többnyire félszegen fogadták társaiktól, viszont ha kritikát, negatív tulajdonságaikat kellett felsorolni, akkor pillanatok alatt záporoztak a különféle tulajdonságok.

A "Dobj egy like-ot offline!" akciónapunkkal szeretnénk volna felhívni a figyelmet arra, hogy ezen változtathatunk. Manapság visszajelzéseinket leggyakrabban az online térben kommunikáljuk like-ok, kommentek formájában. A fiatalok önbecsülését nagymértékben meghatározza, hogy egy-egy képükre, bejegyzésükre mennyi pozitív visszajelzést kapnak, kapnak-e egyáltalán, és ez jelentős hatással bír kapcsolataikra is.

Úgy gondoltuk, hogy az online térből kivisszük a pozitív visszajelzéseinket a személyes közegbe (offline), felhívjuk a személyes visszajelzés, kapcsolódás fontosságára a figyelmet, növelve ez által önbecsülésüket és társas kapcsolataik minőségét. Kezdetben iskolák felső tagozataiban és középiskolákban hirdettük meg az akciónapot. Aztán, ahogy a híre szárnyra kelt, úgy csatlakoztak hozzánk alsós osztályok és óvodák pedagógusai is, hogy példát mutassanak a felnövekvő generációk számára. A jelvényért való regisztrációkon kívül is több osztály és lakos is jelezte, hogy részt vesz még az akciónkban.

Június 14-én közel **hét száz** vállalkoztunk arra, hogy jobban odafigyeljünk másokra és pozitív visszajelzésekkel, öleléssel, pacsival kedveskedjünk embertársainknak. A 4. kerületi Rendőrkapitányság és újpesti lakosok is csatlakoztak kezdeményezésünkhöz.

Az egyik középiskolában olyan módon csatlakoztak a kezdeményezéshez, hogy az osztály tagjai mindegyik társuknak írtak egy pozitív visszajelzést. Egy általános iskolában hatalmas dekorációt csináltak és egy nagy összejevetelt az aulában.

Az egyik óvodában az óvodapedagógusok egy videót készítettek ez alkalomból és mindannyian csatlakoztak hozzánk. Egy másik általános iskolában a gyerekek tanári kísérettel kimentek az utcára, bementek a boltokba és úgy kedveskedtek egy-egy öleléssel vagy kedves szóval másoknak. A Piac előtti térre felállítottunk egy sátrat, és több kollégával készültünk különböző apróságokkal a járókelőknek. Kedves idézeteket, köszönőcédlákat osztogattunk, beszélgetéseket kezdeményeztünk, lufikat adtunk a gyerekeknek, ugróiskolában kipróbálhatta magát felnőtt, gyermek egyaránt, a járókelők jó tanácsokat írhattak egy nagy plakátra, és természetesen ölelésekben sem volt hiány. Nagyon sokan odajöttek hozzánk, érdeklődően fogadtak minket és nagyon örültek a kezdeményezésnek.

Az én „Álomkarácsonyom” rajzpályázat

A Föld Napja alkalmából meghirdetett rajzpályázat sikerén felbuzdulva Újpest Önkormányzat Szociális Intézményének Család- és Gyermekjóléti Központja karácsonyi rajzpályázatot hirdetett. „Az én álomkarácsonyom” címmel, melynek megszervezését és lebonyolítását munkacsoportunk vállalta. A pályázat nagyon sikeresnek bizonyult, hiszen 203 kép érkezett

12 intézményből. A nyerteseket 5 korcsoportban hirdettük meg minden korcsoportban első három díjazott volt és egy különdíjas. A 3-4. osztályos csoportból olyan nagyszámú pályamű érkezett, hogy ott négy különdíjast is kiemeltünk, így összesen 24 gyermek kapott ajándékot. A Díjátadó ünnepségre 2025. 01. 10- én az Újpesti Ifjúsági Ház, színháztermében került sor. Külön öröm volt számunkra, hogy az alkotásokból a színházteremben egy csodálatos kiállítást szervezhettünk, mely 2025.01.24- ig. szabadon megtekinthető volt.

Egyéb programok, együttműködések

Ez évben is több alkalommal bekapcsolódtunk a K25 közösségi terünkben megtartott intézményi programokba, segítve ezzel más munkacsoportok munkáját, illetve számunkra is fontos, hogy így lehetőségünk nyílik arra, hogy a gyerekeket a már megszokott iskolai környezetükön túl, szabadidős tevékenység közben is megfigyelhessük. Programok melyeken részt vettünk:

- Farsangi mulatság
- Őszre hangoló
- Halloween Party
- Mikulás váró

Intézményünk idén két nagyobb kerületi rendezvényen is képviseltette magát, amelynek program szervezésében és megvalósításában is aktív szerepet vállalt az iskolai és óvodai szociális segítők csapata.

- Az első ilyen rendezvény, a május utolsó hétvégéjén megrendezésre kerülő, **Régi idők Gyermeknapja** volt, ahol egész nap érdekes játékokkal vártuk a gyerekeket és szüleiket. Készültünk retró játékokkal, pl. csocsóval, gombfocival, és sok egyéb mozgásos feladattal (kapcsolódva az Újpesti Önkormányzat tematikájához). A bátor jelentkezők kitölthették „Újpest” vagy „Retró mese” témájú kvízünket, a kisebbeket pedig színezők és ovis feladatlapok várták. Természetesen az ügyes jelentkezőknek kis ajándékkal kedveskedtünk.
- A második rendezvény ahol munkacsoportunk jelen volt, az **Újpesti Városnapok 2024.** augusztus 30 – szeptember 01 között. Intézményünk két napon keresztül volt jelen a rendezvényen. A már megszokott témák mellett, gyermeknevelési, pszichológiai kérdésekre is igyekeztünk választ adni. A közelgő tanévkezdés okán, hasznos tanácsokkal készültünk, szórólapokra nyomtatva. Motivációs idézetekkel színesített könyvjelzőket ajándékoztunk a minket meglátogatóknak. Természetesen készültünk játékokkal is, készségfejlesztő, logikai játékokat mutattunk be az érdeklődőknek. Illetve a nagyobbakat egy érdekes „szelfi túrára” invitáltuk. A menetlevélben gyűjtött pecsétekért idén sem maradt el az ajándék.

A 2024-es évben is folytatódott a 2021 szeptemberében elindult önkéntes megállapodáson alapuló szociális segítői munka a kerületi Bölcsődékben. Munkatársaink mind a 9 kerületi

bölcsődével felvették a kapcsolatot. A bölcsődékkal való együttműködés gördülékenyen valósult meg, az intézményekkel rendszeres a kapcsolattartás. Több esetben is sikeresen és hatékonyan tudtuk az együttműködés keretein belül segíteni a Gyermekjóléti Központ dolgozóinak a munkáját. Segítettük a Központ által ellátott gyermekek bölcsődei elhelyezéséhez való jutását, valamint, bölcsőde által ellátott veszélyeztetett gyermekek Központunk látóterébe és gondozásába kerülését. Mindemellett rendszeres intézménylátogatás keretén belül konzultáció és tanácsadás keretén belül támogattuk a bölcsődei dolgozókat.

6.3. „Aranyhíd” Gyermekek Átmenti Otthona

Intézményi működés

Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona (a továbbiakban: Gyermekotthon) Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye telephelyeként működik a 1042 Budapest, Hajnal utca 15. szám alatt. A Gyermekotthon illetékességi területei 2025. áprilisáig a következők:

- Ellátási kötelezettséggel ellátott terület: Budapest Főváros IV. kerület Újpest közigazgatási területe.
- Szerződés keretében ellátott terület: Budapest Főváros XV. és XVI. kerület, Fót, Dunakeszi és Vác közigazgatási területe (utolsó két településsel a szerződés 2025. évben megszűnik).
- Az intézmény fenntartója: Budapest IV. kerületének Önkormányzata

Az összesen 24 férőhellyel rendelkező Gyermekotthonban azok a 3-17 év közötti gyermekek helyezhetőek el ideiglenes jelleggel, akik átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradnak, vagy akiknek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett. A Gyermekotthon segítséget nyújt a veszélyeztetettség megszüntetéséhez, megelőzéséhez és a családban történő nevelés elősegítéséhez. Feladata, hogy segítséget nyújtson – az illetékes gyermekjóléti szolgálatokkal együttműködve – a szülővel való kapcsolattartáshoz, és a gyermek családjába történő visszatéréséhez, vagy indokolt esetben a szakellátásba történő bekerüléséhez.

Az intézmény küldetésének tekinti, hogy a családok és a gyermekek lehető legszorosabb együttműködését támogatva segítse a gyermekek családjukba történő mielőbbi visszatérését, hogy ezek a gyerekek is gondoskodó, biztonságot adó családi környezetben nőhessenek fel.

Ehhez igyekeztünk a családokat bevonni a gyermekek nevelésébe. Próbálunk számukra is segítséget nyújtani, hogy alkalmassá tehessék környezetüket és magukat is, hogy ismét egy családként funkcionálhassanak.

Erősségek	Gyengeségek
• szoros szakmai együttműködések • a családokkal kialakított bizalmi viszony • változáskövetés és reziliencia	• öregedő szakmai csapat, mélyülő generációs szakadék • pozitív társadalmi elismertség és

• nyitottság • releváns szakmai tapasztalattal rendelkező csapat	presztízs hiánya
Lehetőségek • további együttműködések kialakítása • szülőeducációs stratégiák kidolgozása • szülők szorosabb bevonása • szupervízió	Veszélyek • általános szakmai elégedetlenség • alacsony társadalmi megbecsültség, alacsony jövedelem

Az elmúlt évben a Gyermekeotthon számos erősségével és gyengeségével szembesültünk. Erősségként tekinthetjük a szoros szakmai együttműködések a szakszolgálati és jelzőrendszeri hálózat tagjaival, külsős szakemberekkel, intézményekkel, szervezetekkel is. Emellett nagy hangsúlyt fektetünk arra is, hogy az intézményben ellátott gyermekek családtagjaival bizalmi viszonyt alakítsunk ki. A munkavállalók támogató, nyitott, elfogadó és megértő hozzáállása nagyban hozzájárul a családtagokkal végzett közös munka eredményességéhez. A csapat további erőssége, hogy a releváns szakmai múlttal rendelkező, tapasztalt kollégák sikeresen alkalmazkodnak - a szolgáltatás átmeneti jellegéből adódó - folyamatosan változó körülményekhez.

Lehetőségként merülhet fel további szakmai együttműködések kialakítása, melyen folyamatosan dolgozunk, illetve felmerült az igény egy olyan szülőeducációs stratégia kidolgozására, mellyel sokkal szorosabban vonhatjuk be a szülőket a családi élethelyzet javítása és a családi élet harmonizálása érdekében. Számukra edukációs foglalkozásokat, beszélgetéseket, nyílt napokat is tarthatunk, hogy jobban magukénak érezzék a családi reintegrációs folyamatban lévő felelősségüket. Az Intézményben dolgozó szakemberek motiválására, a kiegészítés megelőzésére, valamint a csapaton belüli feszültségek feloldására remek lehetőség a rendszeres szupervízió biztosítása.

Gyengeségként jelent meg a szakmai csapat korösszetételének eltolódása: sok a közvetlenül nyugdíj előtt álló kolléga, a fiatalabb korosztályból pedig csak kevesen vannak, az újonnan belépő munkavállalók is rendszerint idősebbek. A generációk távolságából adódó konfliktusokat az Intézményben ellátott gyermekek és a munkavállalók között, ami feszültséget generálhat akár a csapaton belül is. Továbbá a szakma jellegéből adódóan a munkavállalók relatíve kevés pozitív visszajelzést vagy sikerélményt tapasztalhatnak meg a mindennapi munkavégzésük során, ami hosszú távon motivátlansághoz és kiegészítéshez vezethet.

Veszélyként azonosítható, hogy a jogszabályi környezet bármikor megváltozhat, amelyhez az intézménynek nehéz azonnal alkalmazkodni. Időnként felmerül az általános szakmai elégedetlenség, többnyire a fizetésekkel, illetve a kiegészítő illetményekkel kapcsolatban, amely egyes esetekben akár felmondáshoz is vezethet. Ehhez hozzáadódik a szakma alacsony társadalmi megbecsültsége.

Intézményi szolgáltatások

A Gyermekotthon alapellátás keretén belül biztosítja az ellátottak számára a teljeskörű ellátást. Ennek részei:

- napi ötszöri étkezés,
- megfelelő ruházattal történő ellátás,
- tisztálkodószerek biztosítása,
- az iskoláztatás költségeihez történő hozzájárulás,
- Pest vármegyebérlet biztosítása a 14. életévüket betöltött növendékeknek,
- a kapcsolattartáshoz szükséges feltételek (szabad telefonálás, internet-hozzáférés biztosítása stb.)
- a gyermekek szabadidejének hasznos eltöltése érdekében a kulturálódáshoz, játékhöz, sporthoz szükséges eszközök biztosítása,
- a gyermekek születésnapjának megünneplése,
- zsebpénz biztosítása (életkornak megfelelően),
- egészségügyi ellátás.

A 2024. évben is folyamatosan biztosítottuk ezeket az ellátásokat. A szülőkkel közösen biztosítottuk az iskoláztatásra való felkészülést, illetve szükség esetén a ruházat biztosítását költségvetési keretből és adományokból egyaránt. A gyermekek tisztálkodószerekkel történő ellátásába az intézményi keretek mellett bevontuk a szülőket is. A nevelők feladata a tanulás segítése, a házi feladatok ellenőrzése és a Kréta rendszer folyamatos figyelemmel kísérése, melyet a 2024. évben is folyamatosan végeztek.

Az ételeket a SzakácsTündér Kft. konyhája szállította (reggeli, ebéd, vacsora) a kiegészítő étkezésekhez (uzsonna, tízórai) pedig az Intézmény vásárolta meg az alapanyagokat. Az élelmiszerek házhozszállítási lehetőségét kihasználva tudtunk jó áron és jó minőségben alapanyagokat vásárolni. Minden 14 év feletti növendékünk számára diákbérletet biztosítottunk egész évben. A zsebpénzt minden gyermek megkapta a törvényben előírtak szerint. A kapcsolattartás biztosítása egyrészt vezetékes telefonon keresztül rendelkezésre áll minden növendék részére illetve a Gyermekotthonban tudnak internetet használni és okoseszközeiken keresztül kapcsolataikat ápolni hozzátartozóikkal.

A szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét különböző belső és külső programokon keresztül egész évben biztosítottuk növendékeinknek. Hetente jóga, kézműves és meseterápiás foglalkozást biztosítottunk, nyáron egy „napközis” kézműves tábort, illetve Gyomaendrődön egyhetes élménytábort szerveztünk a gyerekeknek.

Ingyenes lehetőséget kaptunk az Önkormányzat jóvoltából korcsolyázásra, Luminapark látogatásra.

Két alkalommal fogadtunk vállalati felajánlást az év folyamán: egy cég 25 fővel dolgozott (virágosítás, nádkerítés felrakása, homokozó körbeszegélyezése, betonkerítés festése, belső

dekorálás), míg egy másik felajánló önkéntesei, 10 fővel, a külső kerítésünket és a padokat festették le. A Tündérpakk Alapítvány jóvoltából látogathattunk el teljes létszámmal az Állatkertbe, illetve kézműves foglalkozáson vehettek részt az óvodásaink. A kerületben működő adománybolt november óta időszakosan biztosít lehetőséget egy-egy gyermek számára termékek kiválasztására.

Egy együttműködő vállalkozás karácsonyi ajándékokat ajánlott fel személyre szólóan a gyerekeknek, amelyet kis műsorral háláltunk meg. Ezeket az ünnep során kiegészítették az Önkormányzat által gyűjtött ajándék dobozok.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő UV Zrt-től 2024-ben is lehetőséget kaptunk a Tarzan Park és a Halassy Uszoda látogatására a szüneti időszakban. Két alkalommal voltunk a Római Strandfürdön, kerékpártúrát több alkalommal szerveztünk a gyermekeknek. Ingyenes belépési lehetőséget kaptunk az UTE Jégkorong csapatának mérkőzéseire, amellyel többször is éltünk az év folyamán. Több alkalommal részt vettünk kerületi programokon illetve a Család- és Gyermekjóléti Központ által szervezett rendezvényeken. Négy gyermekünk mehetett Erzsébet-táborba is.

A belső programjaink közül kiemelkedik a Mikulás napunk, az adventi időszak (gyertyagyújtások) és a karácsonyi ünnepségünk, farsangi délutánunk is jól sikerült rendezvény volt. Nyár elején családi gyermeknapot szerveztünk, ahol együtt játszhattak szülők és gyerekek.

Áprilistól havonta, majd decembertől kétheti rendszerességgel Otthongyűléseket tartottunk a gyerekekkel, ahol ismertettük a programokat, értékeltük az eltelt időszakot, illetve ők is elmondhatták véleményüket, panaszait, észrevételeiket.

Kapcsolati háló

Az intézményen belül a legszorosabb együttműködést a Család- és Gyermekjóléti Központtal tartjuk fenn, a Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzatával és Gazdasági Intézményével a kapcsolattartás Újpest Önkormányzatának Szociális Intézményén keresztül valósul meg. A Gyermekotthon legszorosabb kapcsolatban az ellátási szerződések keretében hozzánk tartozó kerületi gyermekjóléti központokkal van. Az újpesti CSGYK-val folyamatosan tartjuk a kapcsolatot (családgondozók, esetmenedzserek), havi rendszerességgel esetmegbeszélő teameken vettünk részt. A XV., XVI. kerületi, illetve a főti és dunakeszi szolgáltató központok családgondozóival és esetmenedzsereivel is rendszeres kapcsolatban vagyunk. Vác Önkormányzatának területéről ebben az évben nem volt ellátott gyermekünk, az intézmények nem közvetítettek ellátást igénylő családot. A XV. kerület az új szerződésében három hellyel csökkentette a férőhelyek számát, így öt főre van velük ellátási kötelezettségünk.

A védelembe vétellel érintett családok ügyeit Budapest Főváros Kormányhivatal IV. kerületi Kormányhivatal Gyámhivatala intézi, így hivatalból kapcsolatban állunk velük, a felülvizsgálatokon képviseljük a Gyermekotthont. Amennyiben szükséges volt, a megfelelő jelzéseket minden esetben megtettük.

A gyermekek óvodáival, közoktatási intézményeivel rendszeres a kapcsolat. Befogadás és távozás esetén is jelzéssel éltünk feljűk. A nevelők felvették a kapcsolatot az osztályfőnökökkel, valamint napi rendszerességgel nyomon követik a gyermekek iskolai előmenetelét a Kréta rendszer segítségével.

A Budapesti Rendőrfőkapitányság IV. Kerületi Rendőrkapitányságával is több esetben volt kapcsolatunk, jelzést, feljelentést tettünk, illetve esetmegbeszélésen vettünk rész. Emellett Budapest Főváros Kormányhivatala IV., XV. és XVI. Kerületi Gyámhivatala meghívására védelembé vételi felülvizsgálatokon vettünk részt, illetve jelzéssel is éltünk feljűk.

Az ételeket a Szakácsi Kft. konyhája szállította (reggeli, ebéd, vacsora) a három főétkezés tekintetében, az azokat kiegészítő étkezésekhez (uzsonna, tízórai) pedig az Intézmény vásárolta meg az élelmiszert. 2024 második félévétől -megbízási szerződéssel- egy dietetikus is segít az egészséges élelmiszerek kiválasztásában, a kiegészítő étlapok összeállításában.

Az egészségügyi ellátásról – amennyiben nem a szűlők viszik a háziorvosukhoz a gyereket – szerződött gyermekorvos gondoskodik, aki hívásra kijön a Gyermekotthonba. Szakmai rendezvényeken és konferenciákön is rendszeresen részt vettünk az elműlt év folyamán (Éves Jelzőrendszeri tanácskozások (IV, XV, XVI. kerület), Helyi Akciócsoport ülések, szakmai konferenciák, szakmaközi megbeszélések, stb.).

Kollégáink részt vettek különböző szakmai és ügyvitelhez kapcsolódó továbbképzéseken, beleértve kötelező szakmai továbbképzési alkalmakat is.

Társadalmi problémák

A családok egy része az elégtelen lakhatási körűlmények vagy lakhatás elvesztése miatt kéri a gyermek átmeneti otthonban való elhelyezését. Ha a szűlő motivált és képes problémájának megoldásában, akkor rövid időön belül törekszik arra, hogy gyermekét a családba visszavigye. Egyes családok, a problémák okozta túlterheltség, kilátástalanság miatt megkönnyebbűlenek, hogy a gyermek ellátásával járó terhektől akár ideiglenesen is, de megszabadulhatnak. Hosszú távú terveik általában nincsenek, sok személyes beszélgetéssel próbálunk valamilyen jövőképet felvázolni nekik, szembesítjűk őket azzal, ha nem látunk pozitív elmozdulást.

A gyermekek átmeneti otthonában élők családjára az alacsony jövedelem, szegénység jellemző. Ebben az évben az ellátott családok legnagyobb részénél az egy főre jutó havi rendszeres jövedelme nem érte el a nyugdíjminimum összegét, ezért minden család térítésmentesen vehette igénybe intézményűnk szolgáltatásait. A szűlők munkaerő-piaci pozíciója általában bizonytalan, munkaviszonyaik rendszertelenek, rendezetlenek, ezzel összefűggésben bizonytalan élethelyzet jellemzi őket.

A szűlők jelentős része alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, szakképzettségűk nincs, és korábbi negatív tapasztalataik vagy a szűlőktől látott mintáik alapján nehezen motiválhatóak munkakeresésre, rendszeres munkavégzésre. A bizonytalan bevételek miatt a családoknak nincs kialakult jövedelem-felhasználási stratégiája. A szűlők által biztosított gondoskodást a

gyermekek átmeneti otthona szükség szerint kiegészíti. Igyekszünk segíteni támogatásokhoz való hozzájutásukat, adományokat szervezünk részükre.

A szülők gyakran kérik gyermekük felvételét az intézménybe a gyermek kezelhetetlen viselkedése miatt: iskolakerülés, iskolai konfliktusok, magatartászavar, beilleszkedési zavar a leggyakrabban felmerülő probléma. A gondozási folyamat során kitűnik, hogy a szülőknek nincsenek megfelelő eszközeik a gyermeknevelés terén.

Sok esetben a szülők energiáit teljesen lekötik az anyagi problémák, a munkavállalás nehézségei, nem marad elég idejük és türelmük a gyermeknevelésre. Gyakran nem megfelelő, szélsőségekre hajló, inkonzisztens nevelési stílust alkalmaznak, vagy túlzottan megengedőek, vagy túlzott büntetést alkalmaznak, gyermekeiket magukra hagyják, nem állítanak fel szabályokat.

Egyre komolyabb probléma, hogy a kontroll nélküli internethasználat miatt kialakul egy súlyos függőség a gyermekekben, amelyet a szülők nem tudnak kezelni. A Gyermekotthonban is sokat küzdünk azzal, hogy keretek közé tudjuk szorítani a túlzott eszközhasználatot. Az emiatt kialakult viselkedési problémákat, agresszivitást sem tudják a szülők általában megfelelően kezelni.

A szakmai tevékenységet bemutató adatok

14. táblázat: 2024. évben befogadott gyermekek száma ellátási terület, korosztály és nemek szerinti bontásban

Ellátási terület	Neme	3-6 éves	6 - 10 éves	10 - 14 éves	14- 17 éves	Összesen
IV.	Fiú	2	1	2	1	13
	Lány	1	1	3	2	
XV.	Fiú	4	2	1	0	15
	Lány	1	3	1	3	
XVI.	Fiú	1	1	0	2	6
	Lány	0	0	1	1	
Fót	Fiú	0	0	0	0	4
	Lány	0	3	0	1	
Dunakeszi	Fiú	0	0	0	1	1
	Lány	0	0	0	0	

Vác	Fiú	0	0	0	0	0
	Lány	0	0	0	0	
Krízis befogadás	Fiú	1	1	0	0	3
	Lány	1	0	0	0	
Összesen	Fiú	8	5	3	4	20
	Lány	3	7	5	7	22
Összesen		11	12	8	11	42

15. táblázat: A Gyermekotthon kihasználtsága a beszámolási időszakban

IDŐSZAK	GONDOZÁSI NAPOK SZÁMA						ÖSSZES	KIHASZNÁLTSÁG
	IV.	XV.	XVI.	DUNA- KESZI	FÓT	VÁC		
Január	248	111	93	31	55	0	538	72,31 %
Február	232	109	87	29	29	0	486	72,86 %
Március	217	154	93	31	31	0	526	70,70 %
Április	191	153	83	30	30	0	487	67,78 %
Május	196	147	93	31	31	0	498	67,61 %
Június	210	120	111	30	30	0	501	66,44 %
Július	217	107	124	31	31	0	510	78,49 %
Augusztus	237	102	124	31	0	0	494	66,19 %
Szeptember	208	91	60	30	38	0	427	52,83 %
Október	109	155	62	31	62	0	419	51,19 %
November	103	159	56	30	60	0	408	57,82 %
December	96	171	44	31	62	0	404	56,90 %
ÖSSZESEN	2264	1579	1030	366	459	-	5698	
ÁTLAGOS KIHASZNÁLTSÁG								64,78 %

Ellátotti adatok

Demográfiai jellemzők

A 2024-es évben a Gyermekotthonban ellátottak nemek szerinti eloszlása viszonylag kiegyenlített volt: az adott évben összesen 20 fiú- és 22 lánygyermek lakott az Intézményben. A különböző korcsoportok is hasonlóképpen jelentek meg: az óvodások (9 fő), kisiskolások (11 fő), felső tagozatosok (8 fő) és középiskolások (11 fő) szinte azonos létszámban voltak jelen. Azonban ebből az is következik, hogy a nagyobb, iskolába járó gyermekek háromszor annyian voltak, mint az óvodások. A tavalyi évben tehát összességében az idősebb korcsoporthoz tartozó gyermekek voltak többségben, így az általunk szervezett programokat és az egyéb tevékenységeket ennek megfelelően kellett alakítanunk.

A gyermekek családszerkezetét illetően az általános tapasztalatunk az, hogy a hozzánk bekerülő gyermekeknek jellemzően több féltestvére van, egy anyától, de különböző apáktól. A tipikus családi struktúra ennek megfelelően: rendezetlen párkapcsolatban vagy egyedül élő édesanya, több apától származó gyermekkel. 2024-ben 42 gyermekből összesen 11 fő élt nagycsaládban, ahol a gyermekek száma általában 3 volt. 4 vagy többgyerekes család nem volt jellemző. 6

gyermek esetében az édesapa volt a törvényes képviselő, az édesanya a gyermekek életéből kivonult vagy nem volt jelen.

Jövedelmi jellemzők

Az Átmeneti Otthonba kerülő gyermekek szülei jellemzően alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, jövedelmük többnyire rendszertelen, sokan nem bejelentve (feketén) vállalnak munkát, illetve a munkanélküliség is előfordul. A szülők bevételei általában a létminimum eléréséhez elegendőek, félretett pénzük nincs, napról napra élnek. A legnagyobb problémát számukra a lakhatás megoldása jelenti, a gyermekek bekerülési oka is legtöbbször az elégtelen lakáskörülmények vagy a kilakoltatás. A szülők általában nehéz vagy könnyű fizikai munkákat vállalnak, de gyakori még a vendéglátóiparban való munkavégzés, a munkahelyeiket pedig gyakran változtatják.

Az Intézménybe kerülő gyermekek szüleitől vagy gyámjától az ellátási szerződés megkötésekor minden esetben jövedelem nyilatkozatot kérünk. Személyi térítési díj kizárólag a Budapest IV. kerület ellátási területéhez tartozó törvényes képviselők esetében került megállapításra.

Egészségi állapot

Az Átmeneti Otthonban ellátott gyermekek *sok esetben* elhanyagolva kerülnek be az Intézménybe, ehhez többnyire hozzáadódnak a rossz higiénias szokások, illetve a magatartási, pszichológiai és beilleszkedési zavarok, amelyek az ellátott gyermekek nagy részénél előfordultak a tavalyi év folyamán. Az ellátott gyermekekből 7 gyermek sajátos nevelési igényű (SNI), amely a munkavállalóktól fokozott figyelmet igényelt. Az említett 7 gyermekből 3 napi rendszerességgel szedett pszichiátriai gyógyszert, további 3 gyermek pedig beilleszkedési, tanulási vagy magatartási nehézségekkel küzdött, BTMN minősítést kapott.

Ételallergia vagy intolerancia összesen 2 gyermekünkénél fordult elő: 1 fő számára gluténmentes étrendet, 1 fő részére pedig laktózmentes diétát biztosítottunk. Szemüveget 5 gyermekünk viselt, fogszabályozót 1 gyermek hordott. A fogászati ellátást szükség esetén minden gondozott gyermekünk számára biztosítottuk, azonban 2024-ben 2 fő rendszeresen, több alkalommal részesült különböző fogászati kezelésekből vagy beavatkozásokban. Az akut felső légúti, emésztőrendszeri, bakteriális vagy vírusos megbetegedéseket minden alkalommal kivizsgáltattuk a saját házi gyermekorvos vagy a szerződéses gyermekorvosunk bevonásával. Az ezektől eltérő, szakorvosi felkeresést igénylő problémákat a területileg illetékes szakrendeléseken látták el.

Főbb kihívások

A Gyermekotthon - működéséből adódóan - azoknak a családoknak nyújt szolgáltatást, amelyekben valamilyen működési zavar tapasztalható. Jellemző, hogy minden bekerülő gyermekünk már kapcsolatban volt az illetékes gyermekjóléti szolgálattal. A bekerüléskor minden esetben ajánlást kértünk tőlük, illetve legtöbbször ők kerestek meg bennünket, hogy biztosítsunk férőhelyet az adott gyermeknek.

Gyakran találkozunk veszélyeztető tényezőkkel, elhanyagolásra utaló jelekkel, azonban a gyermekek veszélyeztetettségét nehéz egyetlen tényezőre visszavezetni: számos környezeti, szociális, gazdasági és egyéb tényező együtteséből születik, összetett problémaként azonosítható. Az Otthonhoz jellemzően olyan családok fordulnak segítségért, akik átmenetileg nem tudnak gyermekeikről gondoskodni. Ennek számos oka lehet, szakmai tapasztalataink szerint főként lakhatási problémák, elhanyagolás, életvezetési nehézségek, szerhasználat, függőségek, családon belüli erőszak, valamint a gyermek veszélyeztetettsége.

2024. évben az Otthonba kerülő gyermekek a legtöbb esetben:

- nem megfelelő lakáskörülmények,
- családi konfliktusok, diszfunkciók,
- szülők életvezetési problémái, addikciói miatt kerültek a gyermekotthonba.

Az intézménybe kerülő gyermekek családtagjaival kapcsolatban gyakran megfigyelhető a szülői kompetenciák hiánya, a kudarckerülő magatartás, a megfelelő szociális háló és a támogató kapcsolatok hiánya. Ezek csökkentésében a család- és gyermekjóléti szolgálatokban működő különböző szolgáltatások tudnak segítséget nyújtani, az Átmeneti Otthon falain belül pedig a gyermekek számára elérhető pszichológiai tanácsadás, a szülőknek rendszeres konzultáció az intézmény munkatársaival.

16. táblázat: Az ellátott gyermekek fő bekerülési ok és ellátási terület szerint (2024)

A 2024. évben befogadott gyermekek bekerülési okok és ellátási terület szerint								
Ellátási terület	Lakhatási probléma	Életvezetési probléma addikció	Egészségügyi és mentális problémák	Törvényes képviselő nem megoldott	Diszfunkcionális családi működés	Szülő gyermek konfliktusa	Gyermekek magatartási zavara	Gyermekek egyedül nevelő szülő
IV.	6	3	0	1	2	0	0	0
XV.	8	4	1	0	0	2	0	0
XVI.	1	2	1	0	0	1	1	0
Fót	1	2	0	0	0	1	0	0
Dunakeszi	0	0	0	1	0	0	0	0
Vác	0	0	0	0	0	0	0	0
Krízis	3	0	0	0	0	0	0	0
Összesen	19	11	2	2	2	4	1	0

17. táblázat: Távozó gyermekek adatai (2024)

A 2024. évben távozott gyermekek száma ellátási terület és távozás helye szerint					
Ellátási terület	Vérszerinti családba	Családba fogadás	CSÁO	szakellátás	egyéb
IV.	7	0	0	1	0
XV.	8	0	0	3	0
XVI.	4	0	0	0	0
Fót	0	1	0	0	0
D.keszi	0	0	0	0	0
Vác	0	0	0	0	0
Krízis	0	0	3	0	0
Összesen	19	1	3	4	

A kikerülő gyermekek nagy része a vérszerinti családjához, vagy családba fogadással közeli rokonokhoz került.

7. Összefoglaló

A tavalyi évhez képest nem érzékelhető jelentős változás sem a demográfiai trendekben, sem a valamilyen kerületi ellátást igénylők körében. 2023-ban és 2024-ben is azonos szinten mozogtak a számok.

A jelzőrendszer aktivitásában érzékelhető tavalyi fejlődés idén tovább erősödött, mind a szakmaközi találkozókra való részvétel, mind a jelzések küldésében, melybe beletartozik az is, hogy tovább erősödött a preventív jelleggel küldött, korai jelzések száma is. 2024. évben több megkeresés érkezett az egyes intézmények részéről egy-egy konkrét előadás megtartására, melyet a jelzőrendszeri tanácsadó teljesített.

A speciális szolgáltatásokat igénybe vevők esetében megfigyelhető volt, hogy egy ügyfél több szolgáltatást is igénybe vesz.

Összességében megállapítható, hogy megnövekedett az egyszeri tanácsadások száma, melynek a kimenetele speciális szolgáltatásba delegálást vagy egyszeri ügyintézkést követően lezárásra került. Ezen korai bekerülések fontosságát célozza hangsúlyozni a Család- és Gyermejkölési Központ.

A Család- és Gyermejkölési Központ munkatársai a kerületi nevelési-oktatási intézményekben szintén fokozott aktivitással vettek részt, a 2023-ashoz képest több, új típusú foglalkozást

tartottak az óvodákban, iskolákban. A K25-ben szervezett programokról mindig pozitív visszajelzések érkeznek.

A Központ külső együttműködései is megerősödtek, melyeknek hála szorosabbra tudjuk húzni az ügyfeleinket körülvevő szociális hálót.

A Gyermek Átmeneti Otthonában a tavalyi évben a legnagyobb változás, hogy az év második felében az idősebb gyermekek helyére jellemzően óvodás és kisiskolás korúak érkeztek, amely nagyfokú rugalmasságot igényelt az otthon dolgozóitól.